

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**TÜRKÇE EĞİTİMİ LİSANSÜSTÜ TEZLERİNE YÖNELİK BİR
İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ömer Furkan ŞEKER

TOKAT

Ekim, 2022

T.C.

TOKAT GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI

TÜRKÇE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**TÜRKÇE EĞİTİMİ LİSANSÜSTÜ TEZLERİNE YÖNELİK BİR
İNCELEME**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Ömer Furkan ŞEKER

Danışman: Doç. Dr. İzzet ŞEREF

TOKAT

Ekim, 2022

ETİK SÖZLEŞME

Bu belge ile bu tezdeki bütün bilgi toplama ve raporlaştırma sürecinin Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'ne, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kılavuzu'na, genel akademik kurallara ve etik ilkelere uygun olarak gerçekleştirdiğimi; bu tez çalışmasının “intihal engelleme” programı ile tarandığını, bana ait olmayan tüm bilgi, düşünce ve bulgulara atıf yaptığımı ve kaynağını gösterdiğimi beyan eder, sorumluluğun tarafıma ait olduğunu kabul ederim.

Tarih: 26.10.2022

Ömer Furkan ŞEKER

İmza

JÜRİ İMZA SAYFASI

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğüne,

Ömer Furkan ŞEKER'in "Türkçe Eğitimi Lisansüstü Tezlerine Yönelik Bir İnceleme" adlı çalışması 26.10.2022 tarihinde jürimiz tarafından Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Başkan: Doç. Dr. Beytullah KARAGÖZ

Üye (Tez Danışmanı): Doç. Dr. İzzet ŞEREF

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa EMEK

Onay

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2022

Prof. Dr. Mehmet GÜNEŞ

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Bu tez yalnızca benim gayretlerimle değil; ailem, arkadaşlarım ve kıymetli hocalarımın katkılarıyla şekillenmiş ve neticelendirilmiştir. Öyle ki benim için gurur kaynağı olan bu çalışma yılları içine alan bir eğitim serüveninin ürünüdür. Bu vesile ile eğitim hayatım boyunca bugüne kadar bana katkısı olan kıymetli öğretmenlerime teşekkürü bir borç biliyor ve şükranlarımı sunuyorum.

Yüksek lisans öğrenim sürecimin başından itibaren yanımda olup beni cesaretlendiren, bu çalışmanın gerçekleşmesinde; tez konusunun belirlenmesinden, süreç içinde nasıl bir yol izlemem gerektiğine kadar kıymetli bilgi ve deneyimlerini benden esirgemeyen, ne zaman bilgisine ihtiyaç duysam değerli zamanını bana ayıran, her sorun yaşadığımda yanına çekinmeden gidebildiğim, güler yüzü ve samimiyetini eksik etmeyen, mesleki hayatımda bana kazandırdığı değerli bilgilerden istifade edeceğim, öğrencisi olmaktan her zaman gurur duyduğum danışman hocam Sayın Doç. Dr. İzzet ŞEREF'e;

Çalışmamda konu, kaynak ve yöntem bakımından bana sürekli yardımda bulunarak yol gösteren, umutsuzluğa kapıldığım zamanlarda çalışmayı sürdürebilmem için motive eden, yapıcı eleştirileriyle tezime katkı sağlayan, sevgili eşim, hayat arkadaşım Zeynep CİN ŞEKER'e

Eğitim hayatım boyunca desteklerini ve dualarını tüm sıcaklığıyla hissettiğim, varlıklarıyla huzur bulduğum tüm aile fertlerime; tez sürecinde en umutsuz anlarımda bile beni gülümseten neşe kaynağımız, canım oğlum Yusuf Atilla ŞEKER'e cân-ı gönülden teşekkür ederim.

ÖZET

TÜRKÇE EĞİTİMİ LİSANSÜSTÜ TEZLERİNE YÖNELİK BİR İNCELEME

Şeker, Ömer Furkan

Yüksek Lisans, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. İzzet Şeref

Ekim 2022, xii + 79 sayfa

Bu araştırmanın amacı Türkiye’de 1992-2020 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında hazırlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin analizini yaparak, çalışmaları özellikle konu alanı, ana bilim dalı, örneklem düzeyi ve betimsel anlamda değerlendirerek gelecekte bu bakış açısıyla yapılacak olan çalışmalara rehberlik etmesi ve yol gösterici nitelikte bulgular elde etmek ve Türkçe eğitimi alanının dününü ve bugününün değerlendirmesini yapabilmektir. Ayrıca Türkçe eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin bütüncül ve sistematik bir biçimde analiz edilmesi de amaçlanmıştır. Bu çerçevede araştırmaya konu olan lisansüstü tezler türü, hazırlandığı yıl ve üniversite, yapıldığı enstitü, hazırlandığı üniversitenin hangi kuşakta olduğu gibi betimsel özelliklerinin yanında tezlerin konu alanları, tez yazarlarının cinsiyetleri, tezlerin ana bilim dalları, anahtar kelimeler incelenmiştir. Araştırma çerçevesinde incelenen lisansüstü tezler Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi verilerine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Ulaşılan tezlerden tam metin erişim izni bulunmayan Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda 59 tez, Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı’nda 11 tez, Türkçenin Eğitim Öğretimi Ana Bilim Dalı’nda 52 tez araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Araştırmanın kapsamını 1460 yüksek lisans ve 245 doktora tezi oluşturmaktadır. Tezler nitel araştırma yaklaşımına uygun bir biçimde araştırmacı tarafından geliştirilen “Lisansüstü Tez İnceleme Formu” kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde bulguların sistematik ve açık bir şekilde betimlenerek açıklanıp yorumlandığı betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Bulgular grafik, frekans ve yüzde tablolarıyla sunularak tartışılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre yüksek lisans tezlerinin tüm yıllarda doktora tezlerinden fazla olduğu, doktora tezlerinin oransal olarak arttığı ve lisansüstü tezlerin bütünsel manada yükseliş eğiliminde olduğu belirlenmiştir. Tezlerin en çok Gazi, Atatürk, Çanakkale Onsekiz Mart, Dokuz Eylül ve

Bolu Abant İzzet Baysal üniversitelerinde hazırlandığı görülmüştür. Yapılan tezlerde eğitim bilimleri enstitülerinin oranı %56.67 iken sosyal bilimler oranının %42.27 olduğu saptanmıştır. Araştırmada üniversiteler kuruluş yıllarına göre üç kuşağa ayrılmış ve tezlerin sırasıyla en fazla birinci, ikinci ve üçüncü kuşak üniversitelerde yapıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Yüksek lisans tezlerine doktor öğretim üyesi/yardımcı doçent doktor, doktora tezlerine ise profesör doktor unvanına sahip akademisyenlerin daha fazla danışmanlık yaptığı belirlenmiştir. Tezlere danışmanlık yapan akademisyenlerin bilim alanlarında ilk sırayı Türkçe eğitimi almasına karşın Türk dili, yeni Türk edebiyatı, klasik Türk edebiyatı, Türk halk bilimi, çağdaş Türk lehçeleri ve edebiyatları gibi filoloji temel alanının etkisinin yoğun olduğu görülmüştür. Tezlerde en fazla çalışılan konu alanlarının çocuk edebiyatı, yabancılara Türkçe öğretimi, yazma eğitimi ve anlatı eğitimi olduğu belirlenmiştir. Tez yazarının cinsiyetine göre kadın ve erkek araştırmacı oranının birbirine yakın olduğu saptanmıştır. Örneklem düzeyine göre ise en fazla çalışmanın ortaokul öğrencileri, yabancı öğrenciler ve öğretmenlerle yapıldığı bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar göz önünde bulundurularak öneriler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Doktora Tezi, Lisansüstü Tez, Türkçe Eğitimi, Yüksek Lisans Tezi.

ABSTRACT

A REVIEW OF TURKISH EDUCATION GRADUATE THESIS

Şeker, Ömer Furkan

Master Thesis, Turkish Education

Thesis Advisor: Assoc. Dr. İzzet Şeref

October 2022, xii + 92 pages

The aim of this research is to evaluate the studies especially in the subject area, department, sample level and descriptive sense; to guide the studies to be done with this perspective in the future; to obtain quality findings and to evaluate the past and present of the field of Turkish education by analyzing the master's and doctoral theses prepared in the field of Turkish education between 1992-2020 in Turkey. In addition, it is aimed to analyze the postgraduate theses in the field of Turkish education in a holistic and systematic way. In this context, the subject areas of the theses, the gender of the thesis authors, the main sciences of the theses, keywords have been delved into. Moreover, descriptive features such as the type of postgraduate theses that are the subject of the research, the year and university, the institute in which the respective theses were done, the generation of the university in which they were prepared have been investigated. The postgraduate theses examined within the framework of the research were carried out based on the data of the YÖK Publication and Documentation Department National Thesis Center. 59 theses in the Department of Turkish Education, 11 theses in the Department of Turkish Language Teaching, and 52 theses in the Department of Education of Turkish have been excluded from the scope of the research. The sample of the research consists of 1460 master's and 245 doctoral theses. Theses have been analyzed using the "Graduate Thesis Review Form" developed by the researcher in accordance with the qualitative research approach. In the analysis of the data obtained, the descriptive analysis technique, in which the findings are described and interpreted in a systematic and clear

way, has been used. Findings have been discussed by presenting graphics, frequency and percentage tables. According to the findings obtained in the research, it has been determined that master's theses were more than doctoral theses in all years, doctoral theses increased proportionally, and postgraduate theses were in an upward trend in a holistic sense. It has been observed that the theses were mostly prepared in Gazi, Atatürk, Çanakkale Onsekiz Mart, Dokuz Eylül and Bolu Abant İzzet Baysal universities. In the theses, it has been determined that while the rate of educational sciences institutes was 56.67%, the rate of social sciences was 42.27%. In the research, the universities have been divided into three generations according to their foundation years and as a consequence, it has been found that the theses were mostly made in the first, second and third generation universities, respectively. It has been determined that academicians who hold the title of doctoral lecturer/assistant professor doctor for master's theses and professor doctor titles for doctoral theses were more consulted. Although the academicians who advise the theses receive Turkish education in the first place in the fields of science, it has been observed that the influence of the basic fields of philology such as Turkish language, new Turkish literature, classical Turkish literature, Turkish folklore, contemporary Turkish dialects and literatures is intense. It has been determined that the most studied subject areas in the theses are children's literature, teaching Turkish to foreigners, writing education and narrative education. According to the gender of the thesis author, the ratio of male and female researchers has been found to be close to each other. According to the sample level, it has been revealed that the most studies were conducted with secondary school students, foreign students and teachers. Suggestions have been presented by taking the results obtained from the research into consideration.

Keywords: Doctoral Thesis, Graduate Theses, Turkish Education, Master's Thesis.

İÇİNDEKİLER

ETİK SÖZLEŞME	i
JÜRİ İMZA SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
TABLO LİSTESİ.....	x
ŞEKİL LİSTESİ.....	xi
KISALTMALAR	xii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
Problem Durumu	1
Amaç	6
Önem.....	6
Sayıtlılar	7
Sınırlılıklar	7
Tanımlar	7
BÖLÜM II	9
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	9
Tez Nedir?	9
Lisansüstü Tezler	9
Lisansüstü Eğitim Süreci	11
Tez Yazım Süreci	13
Tez Danışmanı.....	15
İlgili Araştırmalar	16
BÖLÜM III.....	23
YÖNTEM	23
Araştırma Deseni	23
Veri Toplama Araçları	23
Veri Toplama Süreci.....	24
Verilerin Analizi	25

BÖLÜM IV	27
BULGULAR VE YORUMLAR.....	27
Tezlerin Ana Bilim Dalına Göre Dağılımı	27
Tezlerin Türüne Göre Dağılımı	28
Tezlerin Hazırlandığı Üniversite Türüne Göre Dağılımı	31
Tezlerin Hazırlandığı Üniversitelere Göre Dağılımı	32
Tezlerin Üniversite Kuşaklarına Göre Dağılımı.....	35
Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı	39
Tezlerin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı.....	41
Tezlerin Danışman Unvanına Göre Dağılımı.....	42
Tezlerin Danışmanlara Göre Dağılımı	44
Tez Danışmanlarının YÖK Akademik Bilim Alanların Göre Dağılımı	46
Tezlerin Tez yazarlarının Cinsiyetine Göre Dağılımı.....	48
Tezlerde Kullanılan Anahtar Kelimelerin Dağılımı	48
Tezlerin Konu Alanlarına Göre Dağılımı	51
Tezlerin Araştırma Tasarımına Göre Dağılımları	53
Tezlerin Hedef Kitle Örneklem Düzeyi/ Araştırma Kapsamına Göre Dağılımları	54
BÖLÜM V	56
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	56
KAYNAKÇA.....	64
EKLER	76
Ek 1. Lisansüstü Tez İnceleme Formu	76
Ek 2. Özgeçmiş	Error! Bookmark not defined.

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1. Tezlerin Ana Bilim Dalına Göre Dağılımı.....	27
Tablo 2. Tezlerin Türüne Göre Dağılımı.....	28
Tablo 3. Tezlerin Hazırlandığı Yıllara Göre Dağılımı	29
Tablo 4. Tezlerin Hazırlandığı Üniversitelere Göre Dağılımı	32
Tablo 5. Üniversitelerin Kuruluş Tarihleri	36
Tablo 6. Tezlerin Üniversite Kuşaklarına Göre Dağılımı	38
Tablo 7. Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı	39
Tablo 8. Tezlerin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı.....	41
Tablo 9. Tezlerin Danışman Unvanına Göre Dağılımı	42
Tablo 10. Tezlerin Danışmanlara Göre Dağılımı.....	44
Tablo 11. Tezlerin Tez Yazarlarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	48
Tablo 12. Tezlerde Kullanılan Anahtar Kelimelerin Dağılımı	49
Tablo 13. Tezlerin Konu Alanlarına Göre Dağılımı	51
Tablo 14. Tezlerin Araştırma Tasarımına Göre Dağılımı	53
Tablo 15. Tezlerin Hedef Kitle Örneklem Düzeyi/ Araştırma Kapsamına Göre Dağılımı	54

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Tezlerin Elde Edilmesi, Taranması ve Analize Dâhil Edilmesini Gösteren Akış Diyagramı	25
Şekil 2. Tezlerin Hazırlanıldığı Üniversite Türüne Göre Dağılımı.....	31
Şekil 3. Türkiye'de Yıllara Göre Toplam Üniversite Sayıları	38
Şekil 4. Tez Danışmanlarının YÖK Akademik Bilim Alanların Göre Dağılımı	47

KISALTMALAR

Akt.	: Aktaran
ALES	: Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitimi Giriş Sınavı
Çev.	: Çeviren
Doç.	: Doçent
Dr.	: Doktor
Prof.	: Profesör
s.	: Sayfa
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu
TDK	: Türk Dil Kurumu

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde; problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıtlar, sınırlılıklar ve tanımlar üzerinde durulmuştur.

Problem Durumu

Dilin geleneksel tanımlarında ön plana çıkan en temel özelliği iletişimi sağlamaktır. Oysaki dili basit bir iletişim aracı olarak görmek onun düşünme ve düşünce oluşturma süreçlerindeki rolünü göz ardı etmemize neden olmaktadır. Dil, sadece bir iletişim aracı değil bildirişimi sağlayan düşünceyi üretmenin de ön koşuludur (Börekçi, 2009, s. 2). Bireyin yaşamında düşünmenin ve düşünce üretmenin önemi dikkate alındığında dil eğitiminin önemi de ortaya çıkmaktadır. Düşünen, sorgulama becerisi gelişmiş, eleştirel bakabilen, problemlere çözüm üretebilen bireyler yetiştirmenin önemli unsurlarından biri, nitelikli dil eğitimidir.

Dili dünyaya geldiği çevreyi gözlemleyerek ve model alarak edinen birey okul öncesi dönemde dinleme ve konuşma becerisini, okulla birlikte ise okuma ve yazma becerisini kazanır. Genelde dil eğitiminin özelde ise Türkçe eğitiminin amacı anlama (dinleme-okuma) ve anlatma (konuşma-yazma) becerilerini kazandırmak ve geliştirmektir. Bu bağlamda dil becerilerinin gelişiminin hayat boyu devam eden bir süreç olduğu ifade edilebilir. Dolayısıyla dil becerilerinin gelişimi bireyin yaşam kalitesini, sosyal becerilerini ve akademik başarısını etkileyecektir. Bu bağlamda “dil eğitiminin iyi planlanması ve değişen yaşam koşullarına göre güncellenmesi gerekmektedir. Türkçe eğitimi de bu çerçevede üzerinde durulan ve gelişmeler yaşanan bir eğitim disiplindir.” (Önal ve Maden, 2021, s. 930).

Değişen dünya ve gelişen teknoloji, her alanda olduğu gibi eğitim alanında da yeni yaklaşımların ortaya çıkmasını sağlamaktadır. “Eğitim alanındaki yenilikleri hayata geçirmek için ise iyi bir dil/ana dil eğitimine ihtiyaç duyulmaktadır.” (Varışoğlu, Şahin ve Göktaş, 2013, s. 1767). Eğitim alanında ortaya çıkan yenilikleri eğitimin uygulama alanına transfer edilmesi beklenir. Bahsedilen transferin sağlanması sürecinde de

akademik çalışmalar önemli bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda yükseköğretim kurumları olan üniversitelerin işlevi üzerinde durmak gerekir.

Üniversiteler, öğrencinin bilimsel gelişimine katkı sunan, araştırmacı bireyler yetiştirilmesini sağlayan öğretim basamağıdır. Aynı zamanda bilimsel bilginin temel alındığı ve bu bilginin toplumda da yaygınlaşmasının sağlandığı, eğitim sistemi içerisinde üst düzey eğitim-öğretimin verildiği kurumlardır. Eğitim sisteminin alt kademelerinde bulunan ilkokul, ortaokul ve lisenin görevi “var olan bilgiyi aktarmak” iken üniversitelerin görevleri bilgiyi üretmek, yaymak ve kullanımını sağlamaktır (Tuzcu, 2003).

Üniversiteler, öğrenci yetiştirme görevinin yanında bünyesinde gerçekleştirilen araştırmalarla da bilimsel değer oluştururlar. Bu araştırmalara lisansüstü eğitim ve bu eğitim sürecinde üretilen lisansüstü tezler önemli katkı sunar. Lisansüstü eğitim, lisansta alınan eğitimi daha ileri seviyelere taşıyan, yapılan araştırmalarla bilime katkı sağlayan, bilim insanları yetiştiren planlı ve örgün bir eğitim sürecidir (Varış, 1984). Lisansüstü eğitim araştırma, inceleme, analiz ve sorgulamayı esas alarak bilim insanı yetiştirmeyi amaçlar. Lisansüstü eğitimde araştıran, sorgulayan ve yapılan araştırmalara öncülük eden, rehber olan bilim insanı, sadece var olan bilgiyi aktarıcı görevini üstlenmez, yeni bilgiyi araştırarak, analiz süzgecinden geçirerek yeni bilgilere ulaşmaya ve ulaştığı bu yeni bilgileri yaymaya çalışır. Başka bir manada lisansüstü eğitim, bilim insanlarının yetiştirilmesini sağlayan eğitim faaliyeti şeklinde de düşünülebilir (Çakar, 1997).

Lisansüstü düzeyde Türkçe Eğitimi alanında akademik çalışmaların geçmiş 1990’lı yılların başlarına dayanır. 1989-1990 eğitim öğretim yılında ilk kez Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı olarak Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Ana Bilim Dalı yüksek lisans ve doktora programları kurulmuştur. Bu programın amacı ise ileriki yıllarda açılacak olan Türkçenin Eğitimi ve Öğretimi Lisans Programlarına akademisyen yetiştirmektir (Güzel, 2003). 1997 yılına gelindiğinde ise eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılmasıyla beraber Türkçe Öğretmenliği bölümlerinin sayısının giderek artmıştır.

Türkçe Öğretmenliği Bölümünün kurulmaya karar verilmesiyle lisansüstü eğitimle birlikte akademik çalışmalar da hız kazanmıştır. Türkçe Öğretmenliği Bölümünde ilk lisansüstü çalışma ise 1992 yılında yapılmıştır.

Son on yıl içerisinde yeni kurulan üniversitelerde açılan Türkçe Öğretmenliği Bölümleri ile birlikte Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimleri Enstitülerinde yüksek lisans ve doktora öğrenci sayılarında da artış olduğu gözlenmiştir. Özellikle Türkçe Eğitimi alanında lisansüstü eğitim alan araştırmacıların fazlaşmasıyla beraber gerçekleştirilen bilimsel çalışmalarda da bir artış gözlemlenmiştir. Devamlı gelişen ve değişen özellikle eğitim alanında yapılan çalışma ve faaliyetleri takip edebilmek daha fazla önem taşımaya etmeye başlamıştır (Boyacı ve Demirkol, 2018). Araştırmacıların çalışmalarına hazırlık sürecinde öncelikle alanlarıyla ilgili yapılan çalışmaları tarayarak onlar hakkında bilgi sahibi olabilmeleri önemlidir. Bu sebeple alanda yapılan çalışmalar, bilimsel veriler sık sık taranmalıdır. Günümüzde akademi dünyasında bilimsel çalışmaların fazlaşması, yeni disiplinlerin ortaya çıkması ve neticesinde oluşan yeni disiplinlerde birçok yeni araştırmacının çalışmaya başlamasını beraberinde getirmiştir. Araştırmacı sayısının her geçen gün artması “uzmanlaşma” kavramını ön plana çıkarmıştır. Araştırmacılar alanın her konusunda çalışmak yerine artık ilgi duydukları alanın bir konusunda çalışmayı tercih etmektedirler (Özçakmak, 2017). Araştırmacılar çalışma alanlarında kimlerin hangi çalışmaları yaptığını ve öne çıkan çalışma konularının neler olduğunu öğrenme ve bu konular hakkında bilgi sahibi olma ihtiyacı duyarlar. Buna dayanarak alan yazındaki çalışmalara bütüncül bir bakış açısı oluşturmak, alanda yapılan çalışmaların araştırmacılara neler söylediğini bilmek ve bununla ilgili politikalar üretme ve kararlar alma adına büyük bir önem oluşturmaktadır. Dolayısıyla alan yazın açısından önemlidir (Ateş, 2022). Araştırmacılar çalışma konuları ile ilgili bütün çalışmaları taramak için yeteri kadar imkân bulamadıkları için yapılan tüm çalışmalara ulaşmakta zorluk çekebilirler. Böylesi durumlarda ise analiz çalışmalarının ne kadar önemli olduğu ve alanda ne kadar önemli bir boşluğu doldurduğu ortaya çıkmaktadır. Analiz çalışmaları, bir alandaki bilimsel birikimi değerlendirebilme imkânı vermesi ve araştırmacıya bu birikimi bir arada sunması açısından oldukça önemlidir. Analiz çalışmaları bu yönüyle yeni araştırmacılar için bir rehber niteliğindedir (Özçakmak, 2017). Alan yazında yapılan çalışmaların niteliğini ve kapsam alanını araştırmacıların istifadesine sunan analiz çalışmaları sayesinde, alanda yapılan çalışmaların geçmişi ortaya konularak gelecekte yapılacak çalışmalar için bir yol haritası oluşturulabilecektir.

Bütün alanlarda olduğu gibi Türkçe eğitimi alanında da çalışma yapan veya yapacak öğrencilerin ve araştırmacıların alanda tamamlanmış tezler ile yayımlanmış akademik çalışmaları inceleyecekleri ve ona göre kendilerine bir çalışma konusu

belirleyecekleri düşünülmektedir. Türkçe eğitimi alanında akademik çalışmalar yapacak araştırmacıların/öğrencilerin alanda gerçekleştirilen çalışmaları genel olarak taramış olmaları ve çekirdek çalışmaları bilmeleri ayrıca alanın genel görünümü hakkında da bilgi sahibi olmaları gerekir. Bu bakımdan ülkemizde Türkçe eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezleri ve makaleleri genel manada inceleyen veya sadece bir konuya odaklanarak o konuyu ele alan pek çok çalışma bulunmaktadır. Topçuoğlu Ünal ve Özer (2014), dinleme becerisi ile ilgili çalışmaları inceledikleri çalışmalarında 17 kitap, 7 bildiri, 59 makale, 73 yüksek lisans tezi ve 14 doktora tezine dair analizler yapmışlardır. Şeref ve Karagöz (2020), 1988-2019 yılları arasında Yabancılar Türkçe öğretimi ile ilgili yapılan toplam 267 tezin atıf analizini yapmışlardır. Karagöz ve Ardıç (2019) Ana Dili Eğitimi Dergisi'nde yayımlanan makaleleri bibliyometrik açıdan inceledikleri çalışmalarında 2013-2019 yılları arasında yayımlanan makaleleri incelemişlerdir. Tok ve Potur (2015), yazma eğitimi konusunda 2010-2014 yılları arasında yapılan 126 yüksek lisans, 38 doktora tezi ve 127 makaleyi inceledikleri çalışmalarında yazma eğitimi alanındaki eğilimlerin analizlerini yapmışlardır. Yukarıdaki çalışmalar gibi Türkçe eğitimi alanındaki dil becerilerini ve Yabancılar Türkçe öğretimi alanındaki çalışmaları konu alan çalışmalar olduğu gibi Türkçe Eğitimi alanında yapılmış olan lisansüstü tezleri konu alarak daha genel bir bakış sağlayarak inceleyen çalışmalar da yer almaktadır. Karagöz ve Şeref (2021) 1995-2020 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında yapılan doktora tezlerini inceledikleri araştırmalarında alanda yapılan çalışmaların eğilimlerini inceleyerek 248 adet doktora tezini yılına, danışman unvanına, konu alanına, araştırma yöntem ve desenine göre değerlendirip yayın oranı ölçütleri çerçevesinde ele almışlardır. Demir (2021), 1997-2020 yılları arasında Türkçe Eğitimi alanında yayınlanmış olan lisansüstü tezleri incelediği çalışmasında 866 yüksek lisans, 169 doktora tezini incelemiştir. Dönmez ve Gündoğdu (2016), 2000-2016 yılları arasında Türkçe öğretim programı ile ilgili yayımlanan makale ve tezlerin analizini yaptıkları çalışmalarında 35 lisansüstü tezi ve 25 makaleyi incelemişlerdir. Coşkun, Özçakmak ve Balcı (2012), ise çalışmalarında 1981-2010 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında yapılan toplam 1564 lisansüstü tezi çeşitli ölçütlere göre sınıflandırarak genel bir değerlendirme ortaya koymuşlardır.

Yukarıda belirtilen çalışmalar ve alan yazın incelendiğinde Türkçe Eğitimi alanında bu çalışmalara benzer birçok araştırmanın olduğu görülmektedir. Bu tür çalışmalar Türkçe Eğitimi alanında çalışma yapan araştırmacılara, hangi konularda

araştırmalara ihtiyaç olduğu konusunda ışık tutacak ve kendi çalışma konularını belirleme ve araştırma sürecini yapılandırma konusunda fikir verecektir. Türkçe eğitimi alanında yapılan bu çalışmalarda sınıflama için kullanılan tezlerin veya makalelerin yayın yılı, sayfa sayısı, konusu, özet ve anahtar kelimelerine dair bilgiler, üniversiteleri, enstitüleri, danışman bilgileri, araştırma yöntemleri, veri toplama araçları ve hedef kitlesi gibi bilgiler bu çalışmada da kullanılmıştır.

Alanda yapılan çalışmalarda araştırmaların sınıflandırılma ölçütü ve tarih aralığı çok geniş değildir. Bu çalışmayı alandaki diğer çalışmalardan ayıran en önemli noktanın ise incelenen tarih aralığı ve tez sayısı olduğu söylenebilir. Çalışmamız bu yönüyle Türkçe eğitimi alanına tutulmuş bir ayna görevi göreceği ve alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Türkçe Eğitimi alanında 1992-2020 yılları arasında savunulan lisansüstü tezleri için,

- a. Alan yazında yer alan lisansüstü tezlerin türlerine (yüksek lisans/doktora) göre dağılımı nasıldır?
- b. Alan yazında yer alan Türkçe eğitimi lisansüstü tezleri hangi yıllarda yapılmıştır?
- c. Alan yazında yer alan Türkçe eğitimi konulu lisansüstü tez çalışmaları konularına göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
- d. Alan yazında yer alan Türkçe eğitimi lisansüstü tezlerinin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
- e. Alan yazında yer alan Türkçe eğitimi lisansüstü tezlerinin enstitülere göre dağılımı nasıldır?
- f. Alan yazında yer alan Türkçe eğitimi lisansüstü tezlerine danışmanlık yapan öğretim üyelerinin unvanlarına göre dağılımı nasıldır?
- g. Alan yazında yer alan Türkçe eğitimi lisansüstü tezlerin, danışman öğretim üyelerine göre dağılımı nasıldır?
- h. Alan yazında yer alan Türkçe eğitimi lisansüstü tezlerinin sayfa sayılarına göre dağılımı nasıldır?
- i. Alan yazında yer alan Türkçe eğitimi lisansüstü tezlerinin yazıldığı dile göre dağılımı nasıldır?

- j. Alan yazında yer alan Türkçe eğitimi lisansüstü tezlerinin ana bilim dalına göre dağılımı nasıldır?
- k. Alan yazında yer alan Türkçe eğitimi lisansüstü tezlerin kullandıkları anahtar kelime dağılımı nasıldır?
- l. Alan yazında yer alan Türkçe eğitimi lisansüstü tezlerinin araştırma türlerine göre dağılımı nasıldır?
- m. Alan yazında yer alan Türkçe eğitimi lisansüstü tezlerinin araştırma yaklaşımına göre dağılımı nasıldır?
- n. Alan yazında yer alan Türkçe eğitimi lisansüstü tezlerinin erişilebilirlik durumuna göre dağılımı nasıldır?

Amaç

Bu araştırmanın amacı, Türkçe eğitimi alanında 1992-2020 yılları arasında hazırlanmış ve YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında erişime açık lisansüstü tezlerin türü, yayın yılı, yapıldığı üniversite, enstitüsü, üniversitelerinin kuşakları, tez danışmanları ve unvanları, danışmanın YÖK Akademik anahtar kelimesi, tez yazarının cinsiyeti, ana bilim dalı, anahtar kelimeleri, konu alanı, örneklem düzeyi, araştırma tasarımı, örneklem türü gibi değişkenler açısından incelenmesidir.

Önem

Bu çalışma, Türkiye'deki Türkçe eğitimi/öğretimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin içerik analizi yoluyla incelenerek çalışmaların niteliği konusunda eğitim araştırmacılarına bilimsel bilgi sağlaması bakımından önemlidir. Araştırma bulgularının, “Neredeyiz?” ve “Türkçe eğitimi/öğretimi alanında sınırlarımız nedir?” sorularına cevap vereceği; tezlerde çoğunlukla tercih edilen konuların neler olduğunun ortaya konulmasına yardımcı olacağı düşünülmektedir. Araştırma sonuçları kullanılarak Türkiye’de yıllara göre öne çıkan temalar görülebilecek ve böylece gelecekte yapılması planlanan bilimsel araştırma konularının seçiminde araştırmacılara ışık tutabilecek ve yeni bir bakış açısı getirebilecektir. Türkçe eğitimi/öğretimi alanında yapılan bilimsel çalışmalara ilişkin nicelik ve nitelik bilgisi, alana dair açıklayıcı olacaktır. Bu tür araştırmaların ülkemiz dışında olduğu gibi belirli periyotlarla yapılarak alanın fotoğrafının çekilmesi önemlidir. Bu doğrultuda araştırma periyodik araştırmaların adımlarından biri olma niteliği

taşımaktadır. Öte yandan tez çalışmalarının içerik açısından irdelenmesi ve bu sayede bilimsel bilgi birikimine yaptığı katkı alanlarının belirlenmesinin, mevcut durumu aydınlatmanın yanı sıra gelecekte yapılacak araştırmaların daha özgün ve daha yenilikçi olmaları konusunda katkı sağlayabilecek bulguların alanda önemli bir işlevi yerine getireceği düşünülmektedir.

Sayıtlar

- Araştırmacılar tarafından ulusal çapta Türkçe eğitimi alanında hazırlanan tezlerin enstitüler tarafından Yükseköğretim Kurulu Yayın ve Dokümantasyon Daire Başkanlığına eksiksiz olarak ulaştırıldığı varsayılmıştır.
- Tezlerin sağlandığı Yükseköğretim Kurulu Yayın ve Dokümantasyon Daire Başkanlığının tezlerin kataloglanmasını hatasız olarak yaptığı varsayılmıştır.
- Lisansüstü tezleri incelemek üzere oluşturulan “Lisansüstü Tez İnceleme Formu”nun amacına uygun biçimde tasarlandığı varsayılmıştır.

Sınırlılıklar

- Araştırma kapsamında incelenen lisansüstü tezler YÖK veri tabanında ulaşılan ve erişim izni olan 1470 yüksek lisans ve 245 doktora tezi ile sınırlıdır.
- Bu araştırma Türkçe eğitimi/öğretimi alanında Türkiye’de yapılmış, Türkçe ve İngilizce yazılmış lisansüstü tezlerle sınırlıdır.
- Bu araştırma son 28 yılda [1992-2020] YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde Türkçe eğitimi alanında yapılan, konu başlıklarından “Eğitim ve Öğretim” ve ana bilim dalları olarak “Türkçe”, “Türkçe Eğitimi”, “Türkçe Öğretmenliği”, “Türkçenin Eğitim Öğretimi” şeklinde indekslenen tezlerle sınırlıdır.
- Bu araştırma Yükseköğretim Kurulu Yayın ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı Tez Merkezi’nde Türkiye’de hazırlanmış lisansüstü tezlerde 02 Ocak 2021 tarihi itibarıyla ulaşılabilen tüm tezler ile sınırlıdır.

Tanımlar

Lisansüstü Eğitim: Temeli lisans eğitimine dayanan yüksek lisans ve doktora eğitimi ile sanat dallarının gerektirdiği yeterliliği ve tıpta uzmanlık eğitim, öğretim,

bilimsel araştırma ve uygulama alanlarında yapılan araştırmalar ile bunların etkinliklerinden oluşan eğitimidir (Sevinç, 2001).

Tez: Üniversitelerde öğrencilerin veya öğretim üyelerinin hazırlayıp bazen bir sınav kurulu önünde savundukları bilimsel eser (www.sozluk.gov.tr).

Yüksek Lisans Tezi: Yüksek lisans eğitimi sonrasında yeni bir konuda hazırlanan belirli bir metodolojisi, araştırma kriterleri ve sistematığı olan çalışmalardır (Sevencan, 2019).

Doktora Tezi: Doktora eğitimi sonunda hazırlanan, bilime yenilik getirme, yeni bir bilimsel yöntem geliştirme ve bilinen bir yöntemi yeni bir bakış açısıyla başka bir alanda uygulama niteliklerinden birini yerine getiren bilimsel araştırma raporudur (Sevencan, 2019)

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Tez Nedir?

Tez, alanda belirlenmiş olan bir konu, sorun veya süreç neticesinde ortaya çıkması muhtemel yeni bir duruma çözüm üretmek, yeni bir bakış açısı getirerek analizler sunmak amacıyla yöntemi, modeli, belirli bir akademik çalışma sürecini sürdürmeye yönelik sistemli, faydalanılabilir, benzer veya farklı disiplinlerle paydaşlık sağlanabilir nitelikte olan akademik çalışma ürünleridir. Başka bir ifade ile bilimsel bir iddianın bilimsel ve akademik kriterler ışığında kanıtlanabilmesi amacıyla hazırlanan rapor olarak söylenebilir (Demir, 2021). Tezleri üç farklı başlıkta değerlendirebiliriz. Bunlar, lisans bitirme tezi, yüksek lisans tezi ve doktora tezi olarak sıralanmaktadır. Lisans bitirme tezleri, lisans eğitiminin sonunda öğrenci tarafından belirli bir konu çerçevesinde yazılan araştırma ve inceleme raporları olarak ifade edilebilir. Yüksek lisans ve doktora tezi ise lisansüstü eğitimin en önemli aşamaları olarak nitelendirilebilir.

Lisansüstü Tezler

İnsanlık tarihi boyunca bilgi her zaman çok önemli bir yere sahip olmuştur. Yirmi birinci yüzyılda da bilginin önemi, bilgiye çok kolay ulaşılabilmesine rağmen, hiçbir şekilde azalmamıştır. Bilimsel bilginin yuvaları olarak nitelendirebileceğimiz üniversitelerin ise bu nedenle daha önemli bir yere sahip olması beklenmektedir (Özden ve Ergin, 2013). Bilginin üretiminde üniversitelerin yeri değişmez bir gerçektir. Üniversitelerin en önemli görevlerinden biri çağın gereklerine uygun, bilgi ve donanım olarak zaman zaman çağın önünde bireyler yetiştirerek ülkeye hizmet etmek olduğu söylenebilir. Üniversiteler adına ise bu görevi öğretim üyeleri üstlenerek araştırmacılar yetiştirmektedirler. Öğretim üyeleri üstlendikleri bu görevi, yüksek lisans ve doktora eğitimleri ile yerine getirmektedirler. Özden ve Ergin (2013), lisansüstü eğitimi, lisans eğitiminin ardından araştırmalar yapmak marifetiyle, gelecek neslin yetiştirilmesi ve ülkenin kalkınmasına katkı sağlayan, planlı bir eğitimidir, şeklinde tanımlamışlardır. Bakioglu ve Gürdal (2001) ise lisansüstü eğitimi, belirlenen süre içerisinde geniş tabanlı bir araştırma yapma yetisi kazanarak ayrıntılı bir rapor hazırlayabilme becerisini geliştirmek olarak nitelendirmektedirler. Lisansüstü eğitim sürecinin sonunda araştırmacı

bilimsel bir çalışma yaparak, bu çalışmasını kanıtlarıyla ortaya koyabileceği bir rapor hazırlamalıdır. Bu çalışmalar, araştırmacının süreç boyunca aldığı eğitimi ayrıntılarıyla ortaya koyan lisansüstü tezler olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle tezler lisansüstü eğitimin en önemli aşaması olarak düşünülebilir.

Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nde yüksek lisans programının amacı, öğrencinin bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak bilgiye erişip bilgiyi derleme, yorumlama ve değerlendirme yeteneği kazandırmak (YÖK, 2016 Madde 6-1) şeklinde belirtilmektedir. Demir (2021), yüksek lisans tezini, yüksek lisans eğitiminin sonunda belirlenen bir konuda bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak ulaşılan bilgilerin sistematik bir şekilde yorumlanıp değerlendirilerek hazırlanan ve bir jüri karşısında savunulan rapor olarak ifade etmiştir. Yüksek lisans tezi kapsam olarak lisans bitirme tezinden geniş, doktora tezinden dar olarak nitelendirilebilir. Araştırmacı ulaştığı sonuçları kanıtları ile ortaya koyar ve tezini jüri önünde savunarak ortaya koyduğu iddialarını ispatlar.

Lisansüstü eğitimin bir diğer basamağı ise doktora programlarıdır. Dünyada akademik eğitimin en üst basamağı olarak kabul edilen doktora programları ülkemizde aynı zamanda üniversitede öğretim üyeliğine geçişin de ilk basamağıdır. Doktora, lisansa dayalı en az altı yıl; yüksek lisans, eczacılık veya fen fakültesi mezunlarınca Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı tarafından düzenlenen esaslara göre bir laboratuvar dalında kazanılan uzmanlığa dayalı en az dört yarıyıllık programı kapsayan ve orijinal bir araştırmanın sonuçlarını ortaya koymayı amaçlayan bir yükseköğretimdir (Yükseköğretim Kanunu, 1981). Doktora programları ile öğrenciye bağımsız araştırma yapma, bilimsel problemleri geniş ve derin bir bakış açısı ile irdeleyerek yorum yapma, analiz etme ve yeni sentezlere ulaşma gibi üst düzey beceriler edindirilir. Balcı (2013) ise doktora eğitimini, herhangi bir fakültenin bir bölümünü bitirdikten sonra, o bilim dalında yapılan ve sonrasında doktor unvanı kazanılan lisansüstü öğrenim olarak ifade etmektedir. Balcı (2013) ayrıca bir doktora programının konu alanı, araştırma alanı, mesleğe karşı tutum ve ilgi alanı olmak üzere üç boyuttan oluştuğunu belirtmiştir. Bununla birlikte doktora tezlerinden beklentiler Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nde şöyle ifade edilmiştir:

- Bilime yenilik getirme
- Yeni bir bilimsel yöntem geliştirme
- Bilinen bir yöntemi yeni bir alana uygulamak

Demir'e (2021) göre doktora eğitimi sonunda hazırlanan akademik tezler, bilimsel bir konu hakkında yeni bir şeyler söyleme, yeni bir bilimsel yöntem ortaya koyma, var olan bir yöntemi başka bir alana uygulama niteliklerinden birini yerine getiren bilimsel araştırma çalışmalarının raporu olarak değerlendirilebilir. Bu bilgilerden hareketle doktora süreci çalışanına/mezununa üç alanda etkinlik kazandırmalıdır. Bunlar, bir disiplin içinde veya disiplinler arasında araştırma yapabilmek için bilgi, teknoloji, yöntem edinecek yeterliğe ulaşmak. Problem çözme tutumunu geliştirerek zaman, öz yönetim ve proje konusunda başarı sağlayabilmek. İnsan ilişkilerini geliştirerek ekip çalışmalarına katılabilmek, konu hakkında uzman olan insanlarla veya uzman olmayanlarla iletişim kurarak işbirliği yapabilmek.

Lisansüstü Eğitim Süreci

Lisansüstü eğitim süreci okuma ve araştırma gerektiren, araştırmacının itina ile yürüteceği zor ve zahmetli bir çalışma sürecidir. Bu eğitim süreci öğrencinin o güne kadar gittiği tüm örgün eğitim birimlerinden farklı bir işleyişe sahiptir. Lisansüstü eğitimde, öğrenci için dâhil olmak istediği programa başvuru ile başlayan süreç ders dönemi, tez süreci, tez teslimi, savunması ve tezin teslim edilmesine kadar olan sınırlı bir zaman dilimini kapsamaktadır. Yüksek lisans eğitimi ve doktora eğitimini birlikte ifade eden lisansüstü eğitim süreci Resmî Gazetede 20.04.2016 tarih ve 29690 sayı ile yayımlanan Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nde açıklanmakta olup ülkemizde lisansüstü eğitim faaliyetleri bu yönetmelik maddesi esas alınarak yürütülmektedir.

Tezli yüksek lisans programlarına başvuru şartları üniversitelere göre değişiklik göstermekle birlikte ALES puanı, yabancı dil puanı ve öğrencinin lisans programını bitirme notu ile başvuru yapılmakta ve öğrencinin programa kabulü ile beraber öğrencinin/araştırmacının lisansüstü eğitim süreci başlamaktadır. Yüksek lisans eğitiminde öğrenciye/araştırmacıya rehberlik etmesi, yeni karşılaştığı akademik süreç ile ilgili yardımcı olması ve tez çalışmasının planlanması, uygulanması ve sonuçlanması açısından yardımcı olabilmesi için enstitü tarafından kendisine bir danışman öğretim üyesi atanır. Tezli yüksek lisans sürecinde öğrenci/araştırmacı bilimsel araştırma yöntemlerini kullanma, bilgiyi araştırma, derleyerek, yorumlayıp ve sonucunda da değerlendirme yetisi kazanır. Bu süreçte öğrencinin/araştırmacının toplam yirmi bir krediden az olmamak koşuluyla yedi ders alması gerekmektedir. Tezli yüksek lisans

sürecinde öğrenci/araştırmacı bir seminer sunmak ve sürecin sonunda da tezini savunmak zorundadır. Ders dönemini geçerek tez danışmanı ile birlikte belirledikleri bir konuda tezi hazırlayan araştırmacının yüksek lisans tezini üç veya beş kişiden oluşan jüri karşısında savunması istenmektedir (Çakıcı, 2006). Tez, jüri üyelerinin en az üçte ikisinin kabul etmesi hâlinde tez başarılı kabul edilerek araştırmacının/öğrencinin yüksek lisans eğitimi sonlandırılır.

Yüksek lisans eğitimi başarı ile sonlandıran her öğrenci/araştırmacı doktora eğitimine başvuru hakkı elde etmiş olur. Doktora eğitimi için ise en az 55 ALES puanı ve yabancı dil sınavından en az 55 puan alınması istenmekle beraber şartları sağlayan adaylar sözlü mülakat ve bilim sınavına girmeye hak kazanır. Neticesinde ise doktora programına girmeye hak kazanan öğrenciler/araştırmacılar belirlenir. Doktora ise artık yüksek lisans üzerine inşa edilen ve öğrencinin/araştırmacının çalıştığı alanda kendine has tespitlerinin olduğu bir süreçtir. Doktora süreci ayrıca akademik olarak ilerlemenin ve öğretim üyeliğinin de ilk basamağı olarak nitelendirilebilir. Doktora programına kabul edilen her öğrenci yirmi bir krediden az olmamak şartıyla en az yedi ders almak mecburiyetindedir. Ayrıca seminer, yeterlik sınavı, tez önerisi ve tez çalışmaları aşamalarını geçmesi gerekmektedir. Doktora programı, sekiz yarıyıldan oluşmakta olup en çok on iki yarıyla kadar uzayabilmektedir. Doktora eğitiminde de enstitü tarafından öğrenciye/araştırmacıya danışman ataması yapılmaktadır. Tez danışmanı bu süreçte araştırmacıya yol gösterici ve araştırmanın nitelikli hâle gelmesine etki eden kişidir. Ders dönemini tamamlayan ve seminerini veren araştırmacı alanının genel konularına hâkimiyeti, bilimsel manada doktora çalışmasıyla ilgili ulaştığı derinliğin ölçülmesi amacıyla sözlü ve yazılı iki bölümden oluşan yeterlik sınavına girmektedir. Yeterlik sınavının yazılı sınav kısmından başarılı olan araştırmacı, bir jüri karşısında sözlü sınava alınır ve burada jürinin salt çoğunluğunun oyuyla bu sınavdan başarılı sayılmaktadır. Doktora yeterlik sınavından başarılı olan araştırmacı gerçekleştireceği araştırmanın amacını, önemini, yöntemini ve çalışma planını kapsayan tez önerisini enstitü tarafından oluşturulan tez izleme komitesi önünde sözlü olarak savunur. Tez izleme komitesinin salt çoğunluğuyla başarılı kabul edilir. Tez izleme komitesi yılda iki kez toplanarak öğrencinin o güne kadar tez çalışması ile ilgili yaptığı çalışmalarını ve o günden itibaren planlayarak yapacağı çalışmalarını inceleyerek başarılı olup olmadığına karar verir. Tüm bu süreci başarı ile geçen doktora öğrencisi yine bir jüri karşısında tez çalışmasını savunur ve eğer başarılı bulunursa doktora eğitimi tamamlar.

Tez Yazım Süreci

Lisansüstü eğitimde alınan tüm derslerin ve öğrenilen bilgilerin vardığı son nokta bu akademik eğitimin somut bir belgeye dönüştüğü tez aşamasıdır. Araştırmacı tezini yazarken alanda bir boşluğu doldurma, alana katkı sağlayacak ve yeni bir bakış açısı kazandıracak bir ürün ortaya koyabilmek düşüncesiyle eğitim gördüğü enstitünün belirlediğı tez yazım kılavuzuna göre hareket eder. Bir lisansüstü tezde bulunması gereken bölümler Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nün Tez Yazım Kılavuzu'nda şöyle belirtilmiştir:

Tezin ilk bölümü, giriş bölümüdür. Bu bölümde araştırma problemi, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıtlar, araştırmanın sınırlılıkları ve tanımlar hakkında bilgiler verilmektedir. Tezin neden yapıldığı, alan yazına katkıları nelerdir gibi soruların cevabı bu bölümdedir ve gerekçeleriyle anlatılır. Araştırma problemi bu bölümde belirlenir. Amaç bölümünde tezle ulaşmak istenen hedef belirtilir. Önem kısmında ise yapılan çalışmanın yararlarından bahsedilerek alanda hangi sorunlara dikkat çekeceğı anlatılır. Araştırmanın sayıtları, sınırlılıkları ve tanımlardan bahsedilerek giriş bölümü tamamlanır ve kavramsal çerçeve bölümüne geçilir.

Kavramsal çerçeve bölümünde araştırma kapsamında ele alınan tüm değişkenler alan yazındaki yayınlar incelenerek okuyucuya sunulur. Böylece araştırmanın kavramsal sınırları belirlenir. Araştırmanın dayandığı kuramlar, değişkenlerin neler olduğı, araştırmada incelenen modelin ne olduğı alan yazından kaynaklar gösterilerek tartışılır. Alan yazında üzerinde çalışılan alanla ilgili araştırmalar taranarak problem durumu net bir şekilde ortaya konulmuştur.

Yöntem bölümünde; araştırma modeli, araştırma modeline göre evren-örneklem veya çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin analizi gibi bütün süreç ayrıntılı bir biçimde aktarılır.

Bulgular bölümünde araştırma sürecinde elde edilen veriler tüm açıklığıyla ortaya konulur. Burada araştırmada elde edilen verilerin

analizi yapılır ve bu analizlere dair bilgiler verilir. Analizlerin yer aldığı tablolar ve şekiller aracılığıyla verilerden elde edilen sonuçlar en açık şekliyle okuyucuya ifade edilir.

Tartışma bölümü bulgular bölümünde elde edilen sonuçların değerlendirildiği ve yorumlandığı kısımdır. Bu bölümde araştırmanın sonuçlarını destekleyen veya tam tersi istikamette sonuçları olan ve böylece araştırmayı çürüten çalışmalara yer verilir. Araştırmacının bulguları ile alan yazındaki diğer çalışmalar arasında benzer ve farklı yönler açıklanır. Araştırma bulgularının alan yazındaki diğer çalışmalar örtüşüp örtüşmediği ve bunun nedenleri belirtilir. Tartışma bölümü bu yönüyle araştırmanın alan yazındaki yerini de ortaya koymaktadır.

Sonuç ve öneriler bölümünde ise araştırma soruları doğrultusunda ulaşılan sonuçlara ve bulgulara dayalı olarak önerilere yer verilir.

Demir (2021), tek tek ifade ettiğimiz tez bölümleri dikkate alındığında lisansüstü eğitim sürecinin yazılan tez ile beraber bir ürüne dönüştüğünü ifade etmektedir. Tez yazabilmek sıradan bir metin yazmaktan öte bir dikkat, alana hâkimiyet ve bilimsel bir üslup istemektedir. Bu nedenle lisansüstü eğitim tüm aşamalarıyla ancak özellikle de tez yazım süreci ile büyük bir bilgi birikimi ve gayret gerektirmektedir.

Bir lisansüstü öğrencisinin tez yazım süreci şu şekilde ilerlemektedir; yüksek lisans eğitiminde öğrenci/araştırmacı enstitü tarafından kendisine atanan tez danışmanı öğretim üyesi ile beraber tez yazım sürecini ilerletmeye başlar. Öğrenci/araştırmacı danışmanıyla istişarelerde bulunarak belirlediği tez konusunu tez öneri formu ile beraber enstitüye bildirerek çalışacağı konuyu kesinleştirmiş olur. Yüksek lisans tez çalışması danışman öğretim üyesiyle iletişim hâlinde olunarak, onun yönlendirmeleri ve vereceği akademik bilgiler ile tez yazım kurallarına uygun bir biçimde hazırlanır. Yazılan tez biri danışman öğretim üyesi, biri üniversiteden diğeri ise başka bir üniversiteden katılan bir öğretim üyesi olmak üzere üç veya beş kişiden oluşan jüri önünde sözlü olarak savunulur ve üyelerin en az salt çoğunluğun onayını almadan tamamlanmış sayılmaz. Jüri üyeleri tezi reddedebilir veya düzeltme kararı vererek araştırmacının/öğrencinin gerekli düzenlemeleri yapması için süre verebilirler. Jüri üyelerinin tez için ret kararı vermesi durumunda öğrencinin/araştırmacının üniversite ile ilişkisi kesilir ancak düzeltme

kararında öğrenci jürinin gerekli gördüğü düzenlemeleri yapar ve tezi jüri karşısında tekrar savunur.

Doktora eğitiminde ise öğrencilere enstitü tarafından yüksek lisans eğitiminde olduğu gibi bir tez danışmanı öğretim üyesi atanır. Tez danışmanı ile beraber belirlenen tez konusu, tez öneri formu ile birlikte enstitüye sunularak konu kesinleştirilir. Sözlü mülakat ve yazılı sınavdan oluşan yeterlik sınavını başarı ile tamamlayan öğrenci/araştırmacı için tez yazım sürecinin takip edileceği danışmanı ile beraber üç öğretim üyesinden oluşacak olan tez izleme komitesi kurulmaktadır. Doktora öğrencisi/araştırmacısı tez önerisini tez tamamlanana kadar her altı ayda bir tez izleme komitesine sözlü olarak savunup komiteden onay almak zorundadır. Tezini tamamlayan öğrenci/araştırmacı tez savunmasını yapmak üzere bir kez daha en az ikisi başka bir üniversiteden olmak üzere danışmanı ile birlikte beş akademisyenden oluşan jüri önünde tezini savunur. Jüri üyelerinin tezi ile ilgili sorularına cevaplar verir. Tez savunmasında başarılı olan öğrenci/araştırmacı doktora sürecini bitirerek doktor unvanını kazanır; ancak tez savunmasında jüri düzeltme isteyebilir veya reddederek başarısız ilan eder ve bu durumda öğrencinin/araştırmacının enstitü ile ilişkisi kesilir.

Tez Danışmanı

Üniversitelerin en önemli işlevlerinden biri araştırma yapmaktır. Yapılan bu araştırmalar, bilimsel yayınlarla alandaki araştırmacıların dikkatine sunulabilir. Araştırmacılar kendileri araştırma yaparken bir yandan da gelecekte kendilerinden sonra devam edecek araştırmacıları yetiştirmek zorundadırlar. Böylesi bir durumun varlığı danışman öğretim üyelerinin önemini daha da artırmaktadır. Danışman öğretim üyelerinin, araştırmacıya araştırma bilincini kazandırmak ve araştırma niteliklerini geliştirmek gibi görevleri vardır. Bu noktada tez danışmanı, araştırmacı/öğrenci ilişkisi büyük önem kazanmaktadır. Çakıcı (2006), tez danışmanı öğrenci ilişkisinin nitelikli tezlerin ortaya çıkmasında önemli olduğunu vurgulamaktadır. Sezgin (2002) ise tez yazım sürecinde tez danışmanı ile araştırmacının/öğrencinin arasında bulunan ilişkiyi bir tür yetiştiricilik ilişkisine benzeterek bu dönemde deneyimli ve bilgili tez danışmanlarının hem ders içinde hem de ders dışındaki öğretim sürecinde önemli bir rolleri olduğunu belirtmiştir. Tez danışmanları, araştırmacıya tez çalışma sürecinin planlanması, uygulanması ve sonuçlandırılması süreçlerinde ihtiyacı olan akademik bilgi açısından

yardımcı olmaktadır. Böylelikle tez danışmanları gözetiminde lisansüstü tez çalışmaları marifeti ile araştırmacı/öğrenci bilimsel bilginin üretilmesinde ve geliştirilmesinde katkı sağlamış olmaktadır. Bu bakımdan lisansüstü eğitim sürecinin başından sonuna kadar araştırmacıya rehberlik eden bir danışmanın olması oldukça önemlidir. Kapucu, Aypay ve Aypaydın'a (2014) göre danışman araştırmacının sosyalleşerek akademik camianın bir parçası olmasına, katıldığı konferanslarla lisansüstü deneyimlerinin gün geçtikçe çoğalmasına, projelerde görev almasına, yayınlara katkıda bulunarak araştırmacının özgüveninin artmasına yardımcı olmaktadır. Işıksoluğu (1994), akademi dünyasına ilk adımını atan, yüksek lisans ve doktora tezlerini hazırlayan araştırmacıların bilimsel bir davranış kazanabilmesi ve araştırma yöntem ve teknikleri konusunda bilgi ve beceri kazanabilmesinde danışmanın çok büyük bir rolünün olduğunu belirtmiştir. Tez danışmanı araştırmalara yön veren, araştırmaların bir nitelik kazanmasını sağlayan, akademik bilgi ve öngörüsüyle tezlerin bilimsel niteliğini ortaya koyan kimsedir diyebiliriz.

İlgili Araştırmalar

Literatür taraması alandaki birikime göre yapılır. Türkçe eğitimi alanında son yıllarda yapılan çalışmalarla birlikte bir bilgi birikimine ulaşıldığı söylenebilir. Gerçekleştirilen çalışmaların ise Türkçe eğitimi alanının niteliğinin artırılmasında ve alanın güçlendirilmesinde öneminin olduğu bilinen bir gerçektir. Her an yeni bir bilginin ortaya çıktığı günümüz dünyasında her alanda gerçekleştirilen araştırmaların sayısı artmaktadır. Bu durum yapılan yeni çalışmaların takip edilmesini zorlaştırırken, aynı zamanda çalışmaları takip edebilmek ve çalışmalara bir arada ulaşabilmek zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır. Önceki yıllarda yapılan tezlerin içeriklerinin bilinmesi, konu alanlarından haberdar olunabilmesi ve alana bütüncül bir bakışın sağlanabilmesi yeni araştırmacıların hem Türkçe eğitimi alanını anlayabilmeleri hem de zamanla alanın eksik yönlerini değerlendirebilmeleri açısından önemlidir. Bu çalışmaların, dünü değerlendirebilme, bugünü yorumlama ve gelecekte ortaya çıkması muhtemel eğilimleri önceden görme fırsatı vereceği düşünülmektedir. Bu bağlamda alan yazında yer alan ve akademik çalışmaların görünümelerini ortaya koyan araştırmaları incelemek gerekmektedir.

Alan yazında Türkçe eğitimi araştırmaları ile ilgili fazlaca çalışma yapıldığı görülmektedir. Bu alanda yapılan ilk araştırmalarda genel bir bakış ile Türkçe eğitiminin genel eğilimleri değerlendirilirken zamanla Türkçe eğitimi alanında özel konuların eğilimlerinin de değerlendirilmeye başlandığı görülmektedir. Türkçe eğitiminin genel anlamda eğilimlerini ortaya koyan çalışmalar yapılmış ve bu çalışmalar Türkçe eğitimi alanında yapılan tezleri bütüncül bir açıdan incelemiştir.

Girmen, Kaya ve Bayrak (2010), Türkçe eğitimi alanında yaşanan sorunları lisansüstü tezlere dayalı olarak belirlemeye çalıştıkları araştırmalarında 2006-2010 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezleri incelemişlerdir. İnceleme sonucunda lisansüstü tezleri 8 temada toplamışlardır. Bu temalar ders kitapları, anlatım, ilk okuma-yazma, anlama, Türkçe dersi öğretim programının değerlendirilmesi, dil bilgisi, ölçme ve değerlendirme, görsel okuma ve görsel sunu şeklinde oluşturulmuş ve bu alanların Türkçe eğitiminde ihmal edildiği saptanmıştır. Sevim ve İşcan (2012), araştırmalarında Türkçenin eğitimi ve öğretimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerinde geçen anahtar kelimelere yönelik bir içerik analizi yapmışlardır. Çalışmada 2005-2010 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında yapılmış 335 adet yüksek lisans tezi incelenmiş ve bu tezlerde geçen anahtar kelimelere dair bir gruplama yapılmıştır. Coşkun, Özçakmak ve Balcı (2012) ise 1981-2010 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezleri türüne, yılına, hedef kitlesine, üniversiteye, enstitüye ve konularına göre gruplandırarak analiz yapmışlardır. Yaptıkları araştırmada tezlerin %84'ünün yüksek lisans, %15'inin ise doktora tezi olduğunu belirleyerek, en çok tez üretilen enstitünün Sosyal Bilimler Enstitüsü ve en çok tez üreten üniversitenin ise Gazi Üniversitesi olduğunu tespit etmişlerdir. Sevim ve Özdemir Erem (2012), çalışmalarında Türkçe eğitimi alanındaki yüksek lisans tezlerinin başlıklarına ve özetlerine yönelik incelemede bulunmuşlardır. Şahin, Kana ve Varışoğlu (2013), 2000-2011 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezleri inceledikleri çalışmalarında 490 yüksek lisans ve 62 doktora tezini içerik analiziyle inceleyerek alanda yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimlerini belirlemişlerdir. Özçakmak (2017), yaptığı çalışmada 2011-2015 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında lisansüstü çalışmalardaki eğilimleri incelemiştir. Özçakmak (2017) araştırmasında, Coşkun, Özçakmak ve Balcı'nın (2012) çalışmalarındaki sonuçlarla karşılaştırma yapmıştır. Doktora çalışmalarında artış olduğunu belirlemiştir ancak oran önceki çalışmanın sonuçları ile örtüşmektedir. Yüksek lisans tezleri doktora tezlerinin dört katına yakındır. Eğitim Bilimleri Enstitülerinde

yapılan tez çalışmalarında artış meydana geldiğini belirlemiştir. Karşılaştırma yapılan çalışmada belirtilen, en çok lisansüstü çalışma üreten üniversiteler sıralaması ise bu çalışmada farklılaşmıştır. Boyacı ve Demirkol (2018), çalışmalarında 1995-2018 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında yapılan doktora tezlerini incelemişlerdir. Bu çalışmadaki en çok tez üreten üniversiteler sıralaması Gazi, Atatürk, Ankara, Çanakkale Onsekiz Mart, Dokuz Eylül Üniversitesi olarak belirlenmiş ve bu sıralamanın da Özçakmak'ın (2017) çalışması ile örtüştüğü görülmüştür. Turan, Sevim, Tunagür (2018) çalışmalarında 2007-2017 yılları arasında yapılan 223 adet doktora tezinin özet bölümlerini incelemişlerdir. Bölükbaş Kaya, Golynskaia ve Dereli (2019) 1990-2018 yılları arasında Türkiye'de öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe eğitimi üzerine yazdıkları 59 adet lisansüstü tezi incelemişlerdir. Gökçen ve Arslan (2019) çalışmalarında Web of Science'de taranan bilimsel dergilerde yayınlanan Türkçe eğitimi üzerine yazılmış çalışmaları incelemişlerdir. 128 adet çalışmada en fazla analizi yapılan ve tartışılan konular, çalışmalara katkı veren ülke ve kurumlar, çalışmalara katkı sağlayan yazarlar, en çok hangi dilde yayınlar yapıldığı, en çok kullanılan anahtar kelimelerin neler olduğuna dair bilgilere ulaşılmıştır. Mutlu (2018) ise yaptığı çalışmada *Ana Dili Eğitimi Dergisi*'nde yayınlanan araştırmaları içerik analizi ile incelemiştir. Çiçek (2019) tez çalışmasında ilk okuma ve yazma alanında gerçekleştirilen lisansüstü tez çalışmalarını incelemiştir. Eyüp (2020) 2000-2019 yılları arasında Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan 63 adet lisansüstü çalışmayı incelediği çalışmasında özellikle 2010 yılından sonra öğretmenlere yönelik yapılan lisansüstü çalışmalarda artış olduğunu belirtmiştir. Arı, Yaşar ve İstanbullu (2020) ise çalışmalarında 2014-2018 yılları arasında Türkçe öğretmeni adayları ile ilgili yayımlanan 178 adet makaleyi incelemişlerdir. Karagöz ve Şeref (2021) 1995-2020 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında savunulan 248 doktora tezini incelemişlerdir. Maden (2021) araştırmasında Türkçe ders kitapları ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin eğilimlerini incelemiştir. Demir (2021), hazırladığı tez çalışmasında Türkçe eğitimi alanında savunulan lisansüstü tez çalışmalarına katılan jürileri incelediği çalışmasında 1035 adet tez çalışmasını analiz etmiştir.

Türkçe eğitimi alanında gerçekleştirilen lisansüstü tezleri genel bir bakış açısıyla inceleyen çalışmaların yanı sıra bir konuya yoğunlaşarak gerçekleştirilen araştırmalar da bulunmaktadır. Karadağ (2014), okuma ilgisi, tutum ve alışkanlıkları ile ilgili araştırmaları incelemiştir. Çam Aktaş (2015), eleştirel okuma kapsamında yapılan çalışmaları incelerken, Akaydın ve Çeçen (2015), 1990-2013 yılları arasında okuma becerileri ile ilgili makaleleri incelemişlerdir. Değirmenci ve Gündoğmuş (2018),

okuduğunu anlama ile ilgili yapılmış olan lisansüstü tezleri analiz etmişlerdir. Ceran, Aydın ve Onarıcıoğlu (2018), okuma eğitimi üzerine yapılan lisansüstü çalışmalarda eğilimleri belirlemeye çalışırken, Özdemir (2018), okumaya ilişkin lisansüstü araştırmaların eğilimlerini incelemiştir. Karagöz, Şeref (2019b) okuma alanındaki araştırmaları bibliyometrik açıdan incelemiştir. Demircan ve Aydın (2020) okuduğunu anlama becerisini etkileyen faktörleri incelerken, Çifci ve Ünlü (2020) çevrimiçi okuma üzerine yapılan çalışmaların analizini yapmışlardır. Kanık Uysal, Köse ve Pehlivan (2020) ise araştırmalarında eleştirel okuma eğitimi ile ilgili yapılan araştırmaları değerlendirmişlerdir.

Topçuoğlu Ünal ve Özer (2014), dinleme becerisi ile ilgili kitap, makale, bildiri, yüksek lisans tezi ve doktora tezlerini inceleyerek bir kaynakça çalışması yaparken, Doğan ve Özçakmak (2014), dinleme becerisinin eğitimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin analizini yapmışlardır ve dinleme becerisi ile ilgili yapılan çalışmaların yeteri kadar olmadığına dikkat çekmişlerdir. Kardaş, Çetinkaya ve Kaya (2018) ise çalışmalarında 2005-2017 yılları arasında dinleme eğitimi üzerine yapılmış akademik çalışmaları incelemiştir. Karagöz ve Koç Ardıç (2019) *Ana Dili Eğitimi Dergisi*'nde yayımlanan makalelerin bibliyometrik analizlerini yaparken, Göçer ve Bıyık (2022), 2005-2022 yılları arasında dinleme becerisi ile ilgili yapılmış çalışmaların genel görünümünü çıkarmışlardır. Soyuçok (2022), dinleme becerisi ile ilgili 2000-2020 yılları arasında yapılmış olan lisansüstü çalışmaları incelerken, Kayadibi (2022) ise Web Of Science veri tabanında dinleme konusunda 1973-2021 yılları arasında yayınlanmış akademik çalışmaların bibliyometrik analizini gerçekleştirmiştir.

Topçuoğlu Ünal ve Özer (2016), çalışmalarında 2006-2015 yılları arasında konuşma becerisi ilgili kaynakları tararken, Cin Şeker (2020) ise araştırmasında konuşma ve dinleme becerisine yönelik lisansüstü tezlerin anahtar kelimelerini incelemiştir.

Kaya (2013), yaratıcı yazma becerisinin geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmaları incelemiştir. Tok ve Potur (2015) çalışmalarında 2010-2014 yılları arasında yazma eğitimi alanında yapılan akademik çalışmaların eğilimini incelediği araştırmasında 126 yüksek lisans tezi, 38 doktora tezi ve 127 makaleyi incelemiştir. Kan (2017), 29 yüksek lisans ve 19 doktora tezini incelediği çalışmasında akademik yazma alanında yapılan lisansüstü tezleri değerlendirmiştir. Karagöz ve Şeref (2019c), Web of Science veri tabanında bulunan yazma becerisiyle ilgili makaleleri çeşitli değişkenler bakımından incelemiştir. Aydeniz ve Haydaroğlu (2021) ise araştırmalarında 2015-

2019 yılları arasında dört temel dil becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizini yapmışlardır.

Göçer ve Moğul (2011), Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde tarihsel süreci takip ederek geçmişten günümüze yapılan çalışmaları incelemişlerdir. Büyükkiz (2014) ise çalışmasında 1981-2012 yılları arasında yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanan lisansüstü çalışmaları çeşitli değişkenler açısından değerlendirmiştir. Erdem, Gün, Şengül ve Özkan (2015) yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yazılan bilimsel makalelerde geçen anahtar kelimeleri analiz etmiştir. Biçer (2017) ise 2010-2016 yılları arasında ULAKBİM ve GOOGLE SCHOLAR veri tabanı üzerinden yayınlanan yabancılara Türkçe öğretimi makalelerini içerik analizi yöntemi ile incelemiştir. Türkben (2018), araştırmasında 1985-2017 yılları arasında yabancılara Türkçe öğretimi alanında yayınlanan lisansüstü çalışmaları çeşitli gruplamalara göre ayırarak değerlendirmeler yapmıştır. Çelebi, Ergül, Usta ve Mutlu (2019) meta-analiz yöntemini kullandıkları çalışmalarında yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış olan 55 adet lisansüstü tezi incelemişlerdir. Bağcı Ayrancı (2019) yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımı alanında yapılan lisansüstü tezlerin analizini ve değerlendirmesini yaparken, Aldaraghme (2020) yabancılara Türkçe öğretiminde ana dili Arapça olan öğrencilere yönelik yapılan çalışmalar üzerine bir inceleme yapmıştır. Şeref ve Karagöz (2020) yabancılara Türkçe öğretimi alanında 267 lisansüstü tezin bibliyometrik analizini yapmış ve tezlere dair atıf analizini ortaya koymuşlardır. Varışoğlu, Şahin ve Göktaş (2013), araştırmalarında 2000-2011 yılları arasında Türkiye’de SSCI ve ULAKBİM Sosyal Bilimler veri tabanlarında dizinlenen Türkçe eğitimi araştırmalarını incelemişlerdir.

Kardaş ve Cemal (2017), değerler eğitimi ve değer eğitimi üzerine akademik yayınları derleme çalışması yapmıştır. Karagöz ve Şeref (2019d) Değerler Eğitimi dergisinin bibliyometrik analizini yaptıkları çalışmalarında derginin 2009-2018 yılları arasındaki profilini ortaya koymuşlardır. Akman (2020), yüksek lisans tez çalışmasında Türkçe eğitiminde değerler eğitimi üzerine yapılmış olan akademik çalışmaları çeşitli değişkenler açısından değerlendirmiştir. Ateş (2022) ise Türkiye’de değerler eğitimi konusunda en çok atıf alan 100 makaleyi incelemiştir. Direkçi, Akbulut ve Şimşek (2020), Türkçe eğitimi alanında yapılan değerler eğitimi tezlerini incelemişlerdir ve çalışmalarında tezlerde öne çıkan değerlerin sevgi, yardımseverlik, saygı, sorumluluk, çalışkanlık, dürüstlük, dostluk, duyarlılık, adalet ve vatanseverlik olduğunu belirtmişlerdir. Batur ve Akdeniz (2020) ise değerler eğitimiyle ilgili yapılan tezleri

incelemişlerdir ve çalışmalarında ortaya çıkan değerler Direkçi, Akbulut ve Şimşek'in (2020) araştırmalarında ön plana çıkan değerlerle örtüşmektedir.

Balta (2019), araştırmasında 2011-2018 yılları arasında çocuk edebiyatı alanında yapılmış olan 278 adet lisansüstü tez çalışmasını içerik analizi yöntemine uygun olarak çeşitli değişkenleri dikkate alarak incelerken, Sevim (2020) ise 1987-2020 yılları arasında çocuk edebiyatı alanında yapılan 677 adet lisansüstü tez çalışmasını değerlendirmiştir. Bu çalışmaların sonuçlarından en çok çalışma yapılan üniversite, en fazla çalışma yapılan yıl ve en çok işlenen konular örtüşmektedir.

Göçer ve Arslan (2018), çalışmalarında dil bilgisi öğretimi odaklı hazırlanan lisansüstü tezleri meta analiz yöntemini kullanarak incelemişlerdir. Çifci ve Teke (2019) ise araştırmalarında dil bilgisi öğretimi üzerine yapılan akademik makaleleri yıllara göre gruplandırarak değerlendirmişlerdir.

Türkçe eğitiminde farklı öğrenme metotlarını inceleyen çalışmalar da yapılmıştır. Kara (2014), Türkçe eğitiminde drama yönteminin kullanılması üzerine hazırlanmış kitap, makale, tez, bildiri gibi dört farklı yayın türünü çalışmada konu edinmiştir. Şahin, Çiftçi ve Başbayrak (2020), çalışmalarında teknoloji destekli Türkçe eğitimi tezlerinin eğilimlerini belirlemişlerdir. Topçu (2021) ise araştırmasında Türkçe eğitimi alanında yapılmış dijital öğrenme tezlerini değerlendirirken, Ustabulut (2021) Türkçe öğretiminde yansıtıcı düşünme uygulamalarına ilişkin araştırmaların eğilimlerini tespit etmeye çalışmıştır. Karagöz ve Şeref (2021e), mobil öğrenme alanına ilişkin 2006-2020 yılları arasındaki çalışmaları çeşitli değişkenler bakımından incelemişlerdir.

Türkçe eğitimi alanı dışında farklı alanlarda da o alanın büyük resmini ortaya koyan veya bir konuda özel olarak görünümü araştırmacılara sunan analiz çalışmaları yapılmaktadır. Örneğin; okul öncesi eğitimi alanında Tanju Aslışen ve Hakkoymaz (2020) erken okuryazarlık alanında yapılmış lisansüstü tezleri içerik analizi yöntemiyle incelerken, Yaşar ve Papatğa (2015), ilkokul matematik derslerine yönelik yapılan lisansüstü tezleri incelemiştir. Coşkun, DüNDAR ve Parlak (2014), özel eğitim alanında yapılmış olan lisansüstü tezleri çeşitli değişkenler açısından değerlendirmiştir. Tereci ve Bindak (2019) Matematik eğitimi alanında 2010-2017 yılları arasında yapılan tez çalışmalarını inceleyerek eğilimlerini belirlemeye çalışmışlardır. Deniz Çeliker ve Uçar (2015) ise araştırmalarında 2001-2013 yılları arasında Fen eğitimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaları analiz etmişlerdir. Küçükoglu ve Ozan (2013), sınıf öğretmenliği

alanında yapılmış lisansüstü tezleri içerik analizi yöntemi ile değerlendirirken, Veyis (2020), Türk Dili ve Edebiyatı eğitimi alanında gerçekleştirilmiş olan lisansüstü tezlerin eğilimlerini tespit etmeye çalışmıştır. Dönmez ve Gündoğdu (2016) çalışmalarında Türkçe öğretim programları alanında yayımlanan makale ve tezlerin analizini yaparken, Özen ve Arslan Hendekçi (2016), Eğitim Denetimi alanında 2005-2015 yılları arasında yayımlanan makale ve tezleri betimsel analiz yöntemi ile incelemişlerdir.

Türkçe eğitiminde alan yazın tarandığında çalışmaların lisansüstü çalışmaları veya makaleleri yayın türü, yılı, üniversitesi, enstitüsü gibi özelliklerine yönelik çalışmalar olduğu ancak bu betimsel özelliklerin yanı sıra konu alanı, örneklem düzeyi, örneklem türü, yazarın cinsiyeti gibi kriterlerle çalışmada aranılan soruların çoğaltılarak soru kapsamının genişletildiği ve bu denli fazlaca lisansüstü çalışmanın incelendiği çalışmanın olmadığı belirlenmiştir. Bu bakımdan çalışmanın incelediği lisansüstü çalışma açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Çünkü bu araştırmada Türkçe eğitimi akademik alanının geçmişine bir ışık tutularak yeni araştırmacıların yön bulmasının kolaylaştırılması ve Türkçe eğitimi akademik alanındaki lisansüstü tezler bakımından çalışmanın bir hafıza görevi görmesi istenmiştir. Çalışmanın bu bakımdan Türkçe eğitimi akademik alanında araştırma yapacak olan araştırmacılara ve öğrencilere ayrıca tez danışmanlığı yapan bilim insanlarına büyük bir bilgi bankası görevi göreceğini ve onlara geniş bir perspektiften alanı değerlendirme kolaylığı kazandıracağı düşünülmüştür. Araştırma bu yönüyle diğer çalışmalardan ayrılmaktadır ve bu konuda yapılmış en kapsamlı çalışma olması dolayısıyla önemli görülmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma deseni, veri toplama ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Araştırma Deseni

Bu çalışma nitel araştırma paradigmasına göre gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma, doğal ortama duyarlı olma, bütüncül bir yaklaşım izleme, algıların ortaya konulmasına imkân verme, nitel verilerle tümevarımcı analizin gerçekleştirilmesi ve araştırma deseninde esnekliğin olması gibi temel özellikleri taşımaktadır (Demirli, 2007, s. 59'dan akt. Balcı, 2015, s. 36). Bir başka anlatımla nitel araştırma öncelikli olarak nitel verilerin (kelimeler, resimler, imgeler gibi sayısal olmayan veriler) toplanmasına dayalı ampirik araştırma yaklaşımı olarak tanımlanır (Christensen, Johnson ve Turner, 2015, s. 401).

Nitel araştırmacılar, çalışma altındaki problem veya sorunun bütünsel bir resmini elde etmeye çalışır. Bu durum; çoklu bir bakış açısına, bir durumda var olan birçok faktörü ve genellikle aniden ortaya çıkan büyük resmin taslak bir çizimini içerir (Creswell, 2016, s. 186). Bu araştırmada Türkçe eğitimi akademik alanında tamamlanan lisansüstü tezler öncelikle; ana bilim dalı, tür, yayım yılı, üniversite türü (devlet-vakıf), sayfa sayısı, üniversite, enstitü, danışman unvanı gibi betimsel özellikler bakımından incelenmiştir. Bunun yanında tezlere ilişkin daha derinlikli bir bakış sunmak amacıyla konu alanı, tez anahtar kelimeleri, bağımlı-bağımsız değişken, araştırma tasarımı, örneklem düzeyi/araştırma kapsamı, tez danışmanlarının YÖK Akademik anahtar kelimeleri analiz edilmiştir. Türkçe eğitimi akademik alanında ortaya konulan lisansüstü tezlerin hem bütüncül bir yaklaşım hem de derinlemesine bir dikkatle incelendiği bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımının uygun olduğu düşünülmektedir.

Veri Toplama Araçları

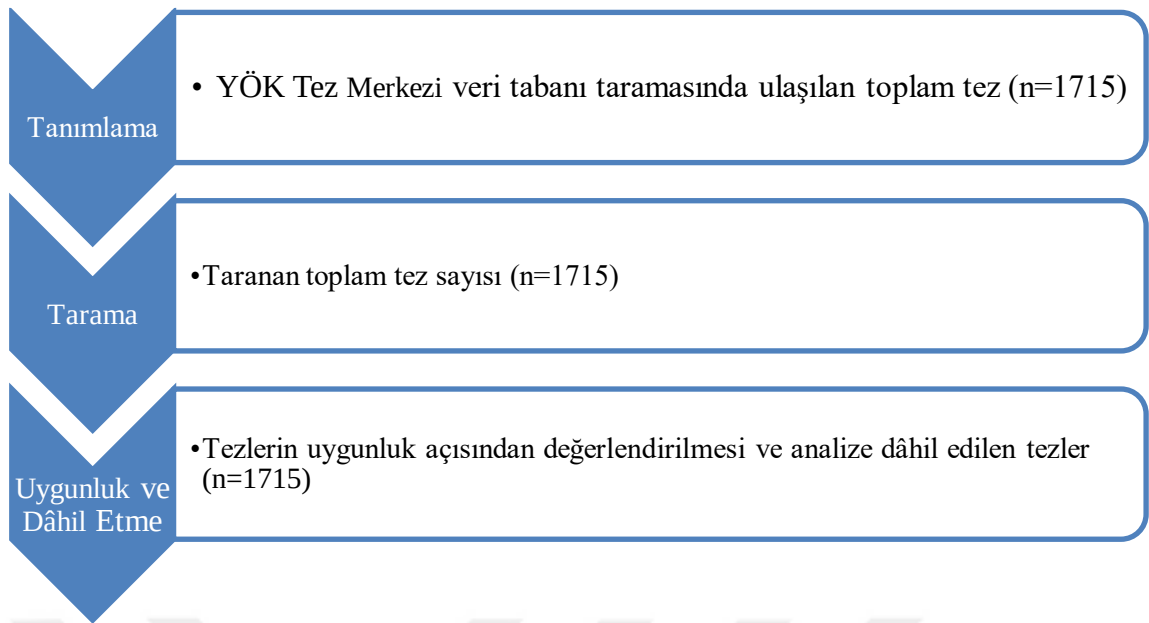
Araştırmada incelenen tezlere ilişkin veriler, “Lisansüstü Tez İnceleme Formu” aracılığıyla derlenmiştir. Form hazırlanırken alanyazında bulunan bazı çalışmalar örnek

alınmıştır (Karagöz ve Şeref, 2021; Özçakmak, 2017; Samsa, 2020). Form şu adımlar izlenerek oluşturulmuştur:

1. Alan yazında araştırma konusuyla doğrudan ilişkili çalışmalarda kullanılan veri toplama araçları incelenmiştir.
2. Araştırma soruları doğrultusunda analiz değişkenleri belirlenmiştir.
3. Belirlenen değişkenlere göre taslak inceleme formu hazırlanmıştır.
4. Veri toplama aracının geçerlik ve güvenirliğini sağlamak amacıyla tez danışmanı ve farklı bir üniversitenin Türkçe Eğitimi bölümündeki bir akademisyenin görüşleri alınmıştır. Görüşler doğrultusunda bazı değişkenler çıkarılmış, öneriler çerçevesinde bazı değişkenler eklenmiştir.
5. Tez danışmanı ve diğer araştırmacı tarafından tez havuzundan rastgele belirlenen yirmi tez üzerinde pilot uygulama yapılmıştır. Değerlendirmecilerin bağımsız olarak gerçekleştirdikleri analizlerde Miles ve Huberman (1994) formülüne göre kodlamalar arasında %90 uyum olduğu görülmüştür. İncelemeler sırasında görülen eksiklikler giderilerek form güncellenmiştir (Ek 1).

Veri Toplama Süreci

Araştırmada Türkiye’de 1992-2020 yılları arasında Türkçe eğitimi akademik alanında gerçekleştirilen lisansüstü tezler incelenmiştir. Veri setini, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi “Detaylı Arama” sekmesinde yer alan Türkçe Ana Bilim Dalı, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı, Türkçenin Eğitim-Öğretimi Ana Bilim Dalında dizinlenen tezler oluşturmaktadır. 02.01.2021 tarihinde yapılan taramada 1470 yüksek lisans ve 245 doktora olmak üzere toplam 1715 teze erişilmiştir. Çalışmanın veri derleme sürecinde şu adımlar izlenmiştir:

Şekil 1. Tezlerin Elde Edilmesi, Taranması ve Analize Dâhil Edilmesini Gösteren Akış Diyagramı

Verilerin Analizi

Araştırmada ulaşılan veriler, içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. İçerik analizi, metin veya metinlerden oluşan bir kümenin içindeki belli kelimelerin veya kavramların varlığını belirlemeye yönelik yapılıdır. Araştırmacılar bu kelime ve kavramların varlığını, anlamlarını ve ilişkilerini belirler ve analiz ederek metinlerdeki mesaja ilişkin çıkarımlarda bulunurlar (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014, s. 240). İçerik analizinin temel amacı, sözel olmayan dokümanı nicel verilere dönüştürmektir. Aynı zamanda hipotezleri test etme, büyük örneklemeler çekme ve nicelleştirilmiş verilerin bilgisayarda analizine imkân verir (Balcı, 2015, s. 220). Ayrıca içerik analizi ile yayın kümeleri değerlendirebilmekte; kategori geliştirme, sıklık hesaplama ve yorumlama aşamaları dâhil olmak üzere bilimsel yayınların analiz ve yorumlanma süreci dikkatlice tamamlanabilmektedir (Falkingham ve Reeves, 1998'den akt. Karagöz ve Şeref, 2021, s. 49).

Tarama sonucunda YÖK Tez Merkezi'nde listelenen tezler ana bilim dalları ve yıllarına göre dosyalanmıştır. Tezler, "Lisansüstü Tez İnceleme Formu"na göre incelenmiş ve formda yer alan değişkenler doğrultusunda kodlamalar yapılmıştır. Tezlerde yer almayan danışman YÖK Akademik Anahtar kelimesi, Yükseköğretim Akademik Arama (YÖKAKADEMİK) platformunda ilgili danışmanın adı ile sorgulama yapılarak elde edilmiştir.

Arama sonucunda derlenen 1715 tezin tamamı analize dâhil edilmiştir. Tezler yüksek lisans ve doktora şeklinde iki grupta ele alınmıştır. Analizde kodlamalar arasındaki farklılıkları en aza indirebilmek için kodlayıcılar arası uygunluk oranı belirlenmiştir. Bu amaçla toplam tez sayısının %5'i olan 85 tez tesadüfi olarak seçilmiş ve araştırmacı dışındaki kodlayıcılara dağıtılmıştır. Kodlayıcılar birbirlerinden bağımsız olarak Microsoft Excel programı yardımıyla kodlamalar gerçekleştirmişlerdir. Ortaya çıkan kodlar, değerlendirmeciler tarafından tartışılmış, farklılıkların olduğu noktalar üzerinde uzlaşmış ve kodlar güncellenmiştir. Bu şekilde yapılan analizlerde Miles ve Huberman (1994) formülüne göre kodlamalar arasında %87 uyum olduğu gözlenmiştir. Analizler sonucunda ulaşılan bulgular, frekans ve yüzde hesaplamaları aracılığıyla grafik ve tablolar hâlinde sunulmuştur.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine ait bulgular, araştırma problemlerinin cevaplarına sırasıyla yer verilecek şekilde tablolar halinde sunulmuştur.

Tezlerin Ana Bilim Dalına Göre Dağılımı

Bu araştırmada yanıtı aranan problemlerden birincisi “Türkiye’de Türkçe Eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımı nasıldır?” biçiminde belirlenmiştir. İncelenen tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Tezlerin Ana Bilim Dalına Göre Dağılımı

Ana Bilim Dalı	f	%
Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı	1636	95,4
Türkçenin Eğitim Öğretimi Ana Bilim Dalı	38	2,21
Türkçe Ana Bilim Dalı	23	1,35
Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı	18	1,04
Toplam	1715	100

1992-2020 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin hangi ana bilim dallarına ait olduğunu belirten Tablo 1 incelediğinde en çok Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda (1636) çalışma yapıldığı belirlenmiş ve neredeyse tezlerin tamamının (%95,39) Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı’nda üretildiği ifade edilebilir. İkinci sırada Türkçenin Eğitim Öğretimi Ana Bilim Dalı (38), üçüncü sırada Türkçe Ana Bilim Dalı (23), dördüncü sırada ise Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı’nın (18) olduğu tespit edilmiştir.

Güzel (2003), tarafından yapılan çalışmada Türkçe Eğitimi bölümlerinde Türkçe öğretmeni yetiştirilebilmesi için ilk defa 1989-1990 eğitim öğretim yılında Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı olarak daha sonra diğer üniversitelerde açılması düşünülen ve kararlaştırılan Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Lisans Programları’na öğretim elemanı yetiştirilmesi amacıyla yüksek lisans ve doktora programlarını hayata geçirmek üzere Türkçenin Eğitimi Öğretimi Ana Bilim Dalı kurulduğu belirtilmiştir. Ardından ortaokulların Türkçe öğretmeni ihtiyacını karşılayabilmek için 1992-1993 eğitim öğretim yılında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesinde Türkçe Öğretmenliği

Ana Bilim Dalı kurulmuştur. 1997 yılında eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılmasıyla Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü altında bir ana bilim dalı olarak kurulan Türkçenin Eğitimi Öğretimi Ana Bilim Dalı, Türkçe Eğitimi Bölümü adıyla müstakil bir bölüm hâline dönüşmüştür. Türkçe eğitimi alanında ilk lisansüstü çalışma, 1992 yılında Türkçenin Eğitimi Öğretimi Ana Bilim Dalı'nda yapılmıştır. Güzel (2003) Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda ilk lisansüstü çalışmanın ise 1997 yılında yapıldığını ifade etmiştir. İlerleyen yıllarda Türkçe Öğretmenliği Bölümleri, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı altında açılmaya başlanmış ve zamanla sayısı artırılmıştır.

Tezlerin Türüne Göre Dağılımı

Bu araştırmada yanıtı aranan problemlerden ikincisi “Türkiye’de Türkçe eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin türüne göre dağılımı nasıldır?” biçiminde belirlenmiştir. İncelenen tezlerin türüne göre dağılımları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. Tezlerin Türüne Göre Dağılımı

Tez Türü	f	%
Yüksek Lisans	1470	85,8
Doktora	245	14,2
Toplam	1715	100

Tablo 2 incelendiğinde 1992-2020 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında toplam 1715 lisansüstü tez olduğu görülmektedir. Bu çalışmaların büyük çoğunluğunun yüksek lisans tezi (f=1470 %85,8) olduğu, yaklaşık yedide birinin (f=245 %14,2) ise doktora tezi olduğu söylenebilir. Girmen, Kaya ve Bayrak (2010) tarafından yapılan çalışmada 2006-2010 yılları arasında 150’si yüksek lisans 28’i doktora tezi olmak üzere toplam 178 çalışma analiz edilirken, Coşkun, Özçakmak ve Balcı (2012) 1981-2010 yıllarını kapsayan çalışmalarında 1317’si yüksek lisans 247’si doktora olmak üzere 1564 çalışmayı incelemişlerdir. Şahin, Kana ve Varışoğlu (2013) 2000-2011 yıllarını kapsayan çalışmalarında ise 490’ı yüksek lisans 62’si doktora olma üzere toplam 552 tezin analizini yaparken, Özçakmak (2017) 2011-2015 yıllarını kapsayan çalışmasında 939 yüksek lisans 213 doktora 2’si sanata yönelik yeterli olmak üzere toplam 1154 tez çalışmasını incelemişlerdir. Demir (2021) 1997-2020 yıllarını kapsayan çalışmasında 866 yüksek lisans 169 doktora toplam 1035 tezi incelemiştir. Tez sayılarındaki değişikliklerin kapsama alınan yılların farklı olması ve çalışmalarda farklı arama kriterlerinin kullanılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tezlerin Hazırlandığı Yıllara Göre Dağılımı

Bu araştırmada yanıtı aranan problemlerden üçüncüsü “Türkiye’de Türkçe eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?” biçiminde belirlenmiştir. İncelenen tezlerin yıllara göre dağılımları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3. Tezlerin Hazırlandığı Yıllara Göre Dağılımı

	Türkçe		Türkçe Eğitimi		Türkçe Öğretmenliği		Türkçenin Eğitim Öğretimi		Toplam		Toplam
	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	YL	DR	
1992	0	0	0	0	0	0	3	0	3	0	3
1993	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1
1995	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2
1996	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1
1997	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	2
1998	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1
1999	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2
2000	0	0	0	0	0	0	1	2	1	2	3
2001	0	0	2	0	0	0	1	0	3	0	3
2002	0	0	4	0	0	0	2	2	6	2	8
2003	0	0	5	0	0	0	0	2	5	2	7
2004	0	0	24	4	1	0	1	2	26	6	32
2005	0	0	23	6	1	0	0	0	24	6	30
2006	1	0	56	7	0	0	0	0	57	7	64
2007	2	0	55	7	0	0	0	0	57	7	64
2008	3	0	82	7	0	0	0	0	85	7	92
2009	3	0	80	10	0	0	3	1	86	11	97
2010	2	1	108	15	0	0	1	0	111	16	127
2011	4	0	102	19	3	0	0	0	109	19	128
2012	0	0	101	10	1	2	0	0	102	12	114
2013	0	0	84	15	6	0	0	0	90	15	105
2014	0	0	109	23	1	1	0	0	110	24	134
2015	1	0	130	32	0	0	3	1	134	33	167
2016	1	1	118	16	1	1	0	0	120	18	138
2017	1	1	59	15	0	0	1	0	61	16	77
2018	0	1	74	14	0	0	1	0	75	15	90
2019	0	0	176	15	0	0	0	1	176	16	192
2020	1	0	20	8	0	0	2	0	23	8	31
Toplam	19	4	1413	223	14	4	24	14	1470	245	1715

Tablo 3 incelendiğinde 1992 yılından itibaren Türkçe eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin yıllara ve lisansüstü türüne göre nasıl bir dağılım gösterdiği görülmektedir. Yüksek lisans tezleri yıllara göre incelendiğinde en çok tezin 2019 yılında (f=176) yapıldığı tespit edilmiştir. Bunu sırasıyla 2015 (f=134), 2016 (f=120), 2010 (f=111), 2014 (f=110), 2011 (f=109), 2012 (f=102), 2013 (f=90), 2009 (f=86), 2008

(f=85), 2018 (f=75), 2017 yılı (f=61), 2006 ve 2007 yılları (f=57), 2004 (f=26), 2005 (f=24) ve 2020 yılı (f=23) takip etmektedir. 1992 ile 2003 yıllarında yapılan tezlerin sayısının yirminin altında olduğu belirlenmiştir. Bunun, tezlerin YÖK veri tabanına yüklenmemesi ve dolayısıyla tezlere erişim sağlanamamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Tablo 3 doktora tezleri özelinde incelendiğinde en çok tezin 2015 yılında (f=33) yapıldığı görülmektedir. 2015 yılını sırasıyla 2014 yılı (f=24) 2011 (f=19) 2016 yılı (f=18) 2017, 2019, 2010 yılları (f=16) 2018 ve 2013 yılları (f=15) 2012 yılı (f=12) 2009 yılı (f=11) 2008, 2007 ve 2006 yılları (f=7) 2005 ve 2004 yılları (f=6) 2000, 2002 ve 2003 yılları (f=2) takip etmektedir. 1995, 1997 ve 1999 yıllarında bir tane doktora tezi yapılırken 1992, 1993, 1996, 1998 ve 2001 yıllarında Türkçe eğitimi alanında doktora tezi çalışması yapılmamıştır.

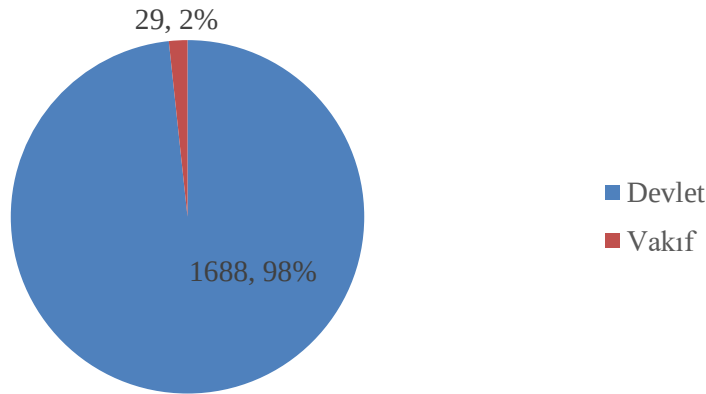
Lisansüstü tezlerin genel toplamının yıllara göre dağılımı incelendiğinde en çok çalışmanın 2019 (f=192) yılında yapıldığı görülmektedir. Bunu sırasıyla 167 tez ile 2015, 138 tez ile 2016, 134 tez ile 2014, 128 tez ile 2011, 127 tez ile 2010, 114 tez ile 2012, 97 tez ile 2009, 95 tez ile 2013, 92 tez ile 2008, 90 tez ile 2018, 77 tez ile 2017 yılı, 64 tez ile 2006 ve 2007 yılları (f=64) takip etmektedir. Diğer yıllarda yapılan lisansüstü çalışmaların toplamının ellinin altında olduğu görülmüştür. Yüksek lisans tezlerinin sayıca fazla olduğu 2014, 2015, 2016 ve 2019 yıllarında doktora tezlerinin de diğer yıllara göre sayıca daha fazla olduğu görülmüştür. Bu yıllarda lisansüstü tezlerin fazlalaşmış olmasının sebebi, üniversite sayılarının artması, öğretim elemanı sayılarının ve niteliklerinin artması ile açıklanabilir.

Alan yazındaki çalışmalar incelendiğinde de benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Demir (2021) çalışmasında 1997 yılından itibaren yapılan lisansüstü çalışmaları incelemiştir. Yüksek lisans tezlerinde en çok tezin 2019 yılında (f=119) olduğunu belirtmiştir. Bunu sırasıyla 2015 (f=95), 2014 (f=87) ve 2017 yılının (f=86) takip ettiğini tespit etmiştir. Eyüp (2020), Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezleri incelediği çalışmasında, en çok tez çalışması yapılan yılın 2019 yılı (f=18) olduğunu ve ardından 2018, 2016 ve 2013 yıllarının (f=6) geldiğini belirlemiştir. Şeref ve Karagöz (2021) Türkçe eğitiminde yapılan doktora tezlerini inceledikleri çalışmalarında en çok doktora tez çalışmasının 2015 yılında yapıldığını (f=33) ve ardından 2014 yılının (f=24) geldiğini tespit etmişlerdir. Boyacı ve Demirkol (2018)

Türkçe eğitimi alanında yapılan doktora tezlerinin yıllara göre dağılımını inceledikleri çalışmalarında en fazla doktora tezinin 2015 yılında (f=39) üretildiğini belirlemişlerdir. En çok doktora tezinin yapıldığı diğer yıllar ise 2014 (f=33) ve 2017 yılıdır (f=29). Maden (2021), ders kitapları ile ilgili yapılan lisansüstü tezleri incelediği çalışmasında, en fazla tez çalışması yapılan yılın 2019 (f=63) olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bunu 2010 (f=29) ve 2015 yılı (f=22) takip etmektedir. Sevim (2020), çocuk edebiyatı ile ilgili yapılan lisansüstü tezleri incelediği çalışmasında dönemleri beşer yıllık dilimlere ayırmıştır ve en büyük artışın 2016 ve sonrasında yaşandığını tespit etmiştir. Yapılan tüm çalışmalara bakıldığında 2014 yılı ve sonrasında lisansüstü çalışmaların sürekli bir artış içinde olduğu görülmüştür. Ancak 2016 yılında ülkenin içinde bulunduğu durum ve 2020 yılındaki Covid-19 salgınının da lisansüstü çalışmaları etkilediği düşünülmektedir.

Tezlerin Hazırlanmış Üniuersite Türüne Göre Dağılımı

Bu araştırmada yanıtı aranan problemlerden dördüncüsü “Türkiye’de Türkçe eğitimi alanında yapılan tezlerin hazırlandığı üniversite türüne göre dağılımı nasıldır?” şeklinde belirtilmiştir. YÖK Tez Merkezi’nden indirilen ve Türkçe eğitimi ile ilgili olan tezlerin, hazırlandığı üniversitelere göre dağılımı Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2. Tezlerin Hazırlanmış Üniuersite Türüne Göre Dağılımı

Türkçe eğitimi alanındaki 1715 lisansüstü çalışmanın 1686’sı (%98) devlet üniversitelerinde, 29’u (%2) ise vakıf üniversitelerinde hazırlanmıştır. Türkçe eğitimi alanında yapılan lisansüstü çalışmalar incelendiğinde 1992-2020 yılları arasındaki lisansüstü tezlerin 47 farklı üniversitede yapıldığı tespit edilmiştir. YÖK ATLAS’ta (2022) Türkiye’de 71 devlet, 14 vakıf üniversitesinde olmak üzere toplam 85 tane Türkçe

öğretmenliği bölümü bulunduğu görülmüştür. YÖK ATLAS'tan elde edilen veriler göz önünde bulundurulduğunda devlet üniversitelerinin sayıca çok olması ve bu üniversitelerde akademisyen sayısının yeterli olması vakıf üniversitelerine göre lisansüstü çalışmaların daha fazla yapılmasını sağladığı söylenebilir. YÖK ATLAS'ta (2022) elde edilen veriler de bu çalışmanın bulgularını desteklemektedir.

Tezlerin Hazırlandığı Üniversitelere Göre Dağılımı

Bu araştırmada yanıtı aranan problemlerden beşincisi “Türkiye’de Türkçe eğitimi alanında yapılan tezlerin hazırlandığı üniversitelere göre dağılımı nasıldır?” şeklindedir. YÖK Tez Merkezi’nden indirilen ve Türkçe eğitimi ile ilgili olan tezlerin, hazırlandığı üniversitelere göre dağılımı Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Tezlerin Hazırlandığı Üniversitelere Göre Dağılımı

	Yüksek Lisans		Doktora		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Gazi Üniversitesi	130	8,84	57	23,26	187	10,90
Atatürk Üniversitesi	69	4,69	54	22,04	123	7,17
On Sekiz Mart Üniversitesi	87	5,91	23	9,38	110	6,41
Dokuz Eylül Üniversitesi	84	5,71	23	9,38	107	6,23
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	83	5,64	2	0,81	85	4,95
Afyon Kocatepe Üniversitesi	82	5,57	0	-	82	4,78
Marmara Üniversitesi	56	3,80	16	6,53	72	4,19
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	71	4,82	1	0,40	72	4,19
Sakarya Üniversitesi	51	3,46	4	1,63	55	3,20
Selçuk Üniversitesi	44	2,99	11	4,48	55	3,20
Fırat Üniversitesi	49	3,33	4	1,63	53	3,09
Erciyes Üniversitesi	43	2,92	6	2,44	49	2,85
Uşak Üniversitesi	41	2,78	2	0,81	43	2,50
İnönü Üniversitesi	34	2,31	8	3,26	42	2,44
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	42	2,85	0	-	42	2,44
Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi	34	2,31	8	3,26	42	2,44
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	39	2,65	3	1,22	42	2,44
Kırıkkale Üniversitesi	35	2,38	0	-	35	2,04
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	34	2,31	0	-	34	1,98
Samsun On Dokuz Mayıs Üniversitesi	32	2,17	0	-	32	1,86
Mersin Üniversitesi	31	2,10	0	-	31	1,80
Karadeniz Teknik Üniversitesi	30	2,04	1	0,40	31	1,80
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	28	1,90	0	-	28	1,63
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	27	1,83	0	-	27	1,57
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	24	1,63	0	-	24	1,39
Başkent Üniversitesi	24	1,63	0	-	24	1,39
İstanbul Üniversitesi	15	1,02	7	2,85	22	1,28
Balıkesir Üniversitesi	17	1,15	0	-	17	0,99
Ankara Üniversitesi	8	0,54	8	3,26	16	0,93
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	15	1,02	0	-	15	0,87

Yıldız Teknik Üniversitesi	13	0,88	0	-	13	0,75
Trabzon Üniversitesi	6	0,40	7	2,85	13	0,75
Uludağ Üniversitesi	11	0,74	0	-	11	0,64
Siirt Üniversitesi	11	0,74	0	-	11	0,64
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	9	0,61	0	-	9	0,52
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	7	0,47	0	-	7	0,40
Mevlana Üniversitesi	6	0,40	0	-	6	0,34
Adıyaman Üniversitesi	6	0,40	0	-	6	0,34
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	5	0,34	0	-	5	0,29
Hacettepe Üniversitesi	4	0,27	0	-	4	0,23
Gaziantep Üniversitesi	4	0,27	0	-	4	0,23
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	4	0,27	0	-	4	0,23
Giresun Üniversitesi	4	0,27	0	-	4	0,23
Akdeniz Üniversitesi	3	0,20	0	-	3	0,17
Ordu Üniversitesi	3	0,20	0	-	3	0,17
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	1	0,06	0	-	1	0,05
Fatih Üniversitesi	1	0,06	0	-	1	0,05
Toplam	1470	100	245	100	1715	100

Tablo 4 incelendiğinde lisansüstü tezlerin Türkiye’de bulunan 47 farklı üniversitede hazırlandığı görülmektedir. Türkçe eğitimi alanındaki tezlerin, 187 teze en fazla Gazi Üniversitesinde yapıldığı görülmektedir. Gazi Üniversitesini 123 teze Atatürk Üniversitesi takip etmektedir. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi 110 teze üçüncü, Dokuz Eylül Üniversitesi 107 teze dördüncü sıradadır. Türkçe Eğitimi alanında ellinin üzerinde lisansüstü teze sahip üniversiteler sırasıyla, 85 teze Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, 82 teze Afyon Kocatepe Üniversitesi, 72 teze Marmara Üniversitesi ve Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, 55 teze Sakarya Üniversitesi ve Selçuk Üniversitesi, 53 teze Fırat Üniversitesi şeklinde sıralanmaktadır. Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi ve Fatih Üniversitesi ise bir lisansüstü tez çalışması ile son sırada yer almaktadır.

Tablo 4 yüksek lisans ve doktora tezleri açısından ayrı ayrı incelendiğinde; 47 üniversitede yüksek lisans tezi hazırlanmasına karşın 19 üniversitede doktora tezi hazırlandığı görülmektedir. Yüksek Lisans tezlerinin en çok hazırlandığı üniversitelere bakıldığında 130 tez ile Gazi Üniversitesi birinci, 87 tez ile Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi ikinci, 84 tez ile Dokuz Eylül Üniversitesi üçüncü, 83 tez ile Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi dördüncü, 82 tez ile Afyon Kocatepe Üniversitesi beşinci, 71 teze Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi altıncı, 69 teze Atatürk Üniversitesi yedinci sırada yer aldığı görülmüştür. Doktora tezleri incelendiğinde Gazi Üniversitesi 57 tez ile birinci sırada, Atatürk Üniversitesi 54 teze ikinci sırada, Dokuz Eylül Üniversitesi ve Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi 23 tez ile üçüncü sırada, Marmara Üniversitesi 16

tez ile dördüncü sırada yer almaktadır. Yukarıda sıralanan bu dört üniversitenin Türkçe eğitimi alanında yapılan doktora tezlerinin %70.61'ini oluşturduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada en fazla tez yapılan beş üniversite sırasıyla Gazi Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi şeklindedir. Coşkun, Özçakmak ve Balcı'nın (2012) çalışmasında en çok tez yapılan beş üniversiteyi Gazi, Ankara, Hacettepe, Dokuz Eylül ve Marmara Üniversitesi oluşturmuştur. Özçakmak'ın (2017) çalışmasında en çok tez yapılan beş üniversite Gazi, Atatürk, Çanakkale On Sekiz Mart, Dokuz Eylül ve Ankara Üniversitesi şeklinde sıralanmıştır. Demir'in (2020) çalışmasında ise en çok tez çalışması yapılan beş üniversite Gazi, Atatürk, Çanakkale On Sekiz Mart, Dokuz Eylül, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesinden oluşmaktadır. Bütün bu araştırmalarla çalışma bulgularımız kıyaslandığında Gazi Üniversitesinin ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Atatürk, Çanakkale On Sekiz Mart ve Dokuz Eylül üniversitelerinin tez üretme konusunda performanslarını korudukları ancak Marmara ve Ankara üniversitelerinin son yıllarda Türkçe eğitiminde tez üretme konusunda geri kaldıkları tespit edilmiştir. Demir'in (2020) çalışması ile örtüşen bir diğer veri ise Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesinin Türkçe eğitimi alanında lisansüstü tez üretme konusunda büyük bir aşama kaydetmesidir.

Coşkun, Özçakmak ve Balcı (2012) çalışmalarında en fazla doktora tezi yapılan ilk beş üniversiteyi Gazi, Ankara, Hacettepe, Marmara ve Atatürk Üniversitesi olarak tespit etmiştir. Boyacı ve Demirkol (2018) ise en fazla doktora tezi yapılan ilk beş üniversiteyi Gazi, Atatürk, Ankara, Çanakkale On Sekiz Mart ve Dokuz Eylül üniversiteleri olarak belirlemiş, Turan, Sevim ve Tunagür (2018) ise çalışmalarında Atatürk, Gazi, Ankara, Çanakkale On Sekiz Mart ve Dokuz Eylül üniversitelerini, Demir'in (2020) çalışmasında ise Gazi, Atatürk, Ankara, Çanakkale On Sekiz Mart ve İstanbul üniversitelerini en fazla doktora tezi yapılan üniversiteler olarak belirlemiştir. Çalışmamızda tespit edilen doktora tezlerinin en çok yapıldığı Gazi, Atatürk, Çanakkale On Sekiz Mart, Dokuz Eylül ve Marmara üniversitelerinin genel olarak ilk beş içindeki yerini koruduğu görülmektedir. Bu anlamda çalışmanın diğer çalışmalarla örtüştüğü tespit edilmiştir. Doktora tezlerinde ilk beş sırada yer alan üniversitelerin köklü üniversiteler olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, köklü üniversitelerde bulunan akademik kadroların nitelikli ve sayısal olarak yeterli olması, bu üniversitelerde daha fazla sayıda lisansüstü çalışma üretilmesini sağladığı söylenebilir. Ayrıca bu

üniversitelerin bulundukları şehirler incelendiğinde büyük şehirler oldukları ve içerisinde barındırdıkları sosyokültürel yapının araştırmacıya birçok bakımdan avantajlar sağladığı, üniversitenin hem aynı şehirde bulunan üniversitelerle hem de çevre şehirlerde bulunan üniversitelerle etkileşimde olmasının yapılan tezlerin sayısının artışında etkili olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmamızda ilk beş üniversitede yapılan tezler, bütün tezlerin %35.68'ini oluşturmaktadır. Diğer çalışmalardaki oranlarla karşılaştırıldığında (Özçakmak, 2017 (%38.9); Coşkun, Özçakmak ve Balcı, 2012 (%48.2); Demir, 2020 (%34,77) bu oranın zamanla azalmaya başladığı ve Türkçe eğitimi alanında lisansüstü programlar açan diğer üniversitelerin de daha fazla tez çalışması yapmaya başladıkları söylenebilir. Bu durum farklı üniversitelerin de bilimsel üretime katkı sağladığını ve yurt genelinde bir dağılımın olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışmamızda doktora tezlerinin en çok yapıldığı beş üniversitenin tüm doktora tezleri içindeki oranı %70.61 olarak belirlenmiştir. Boyacı ve Demirkol (2018) bu oranı %77.82 olarak ifade ederken Turan, Sevim ve Tunagür (2018) %73.88, Demir (2020) %71.9 olarak belirtmiştir. Bu bilgilerden hareketle doktora tezlerinin çok büyük bir kısmının belirli üniversitelerde yapıldığı ifade edilebilir.

Tezlerin Üniversite Kuşaklarına Göre Dağılımı

Bu araştırmada yanıtı aranan problemlerden altıncısı “Türkiye’de Türkçe eğitimi alanında yapılan tezlerin üniversite kuşaklarına göre dağılımı nasıldır?” şeklindedir.

Demir (2021) Türkiye’de bulunan üniversiteleri kuruluş tarihlerine göre üç kuşağa ayırmıştır. Birinci kuşak üniversiteler 1933 yılı İstanbul Üniversitesinin kuruluşundan 1992 yılına kadar geçen süre, ikinci kuşak üniversiteler 1992 yılından 2006 yılına kadar geçen sürede açılan üniversiteler ve son olarak üçüncü kuşak üniversiteler 2006 yılı ve sonrasında açılan/açılacak olan üniversiteler şeklinde sınıflandırılmıştır.

İstanbul Üniversitesinin kurulduğu 1933 yılından 1982 yılına kadar geçen sürede üniversite sayılarında zaman diliminde düzenli bir artış olduğu tespit edilmiştir. 1982 yılında kurulan 8 devlet üniversitesiyle toplam sayı 27’ye ve 1987 yılında kurulan iki vakıf üniversitesiyle, mevcut üniversite sayısı 29’a çıkmıştır. 1992 yılında ise 24 yeni üniversite daha kurularak toplam sayı 53 olmuştur. Bu anlamda yükseköğretimde 1992

yılıının üniversite sayılarında görülen artış bakımından önemli bir tarih olduğu söylenebilir (Günay ve Günay, 2011)

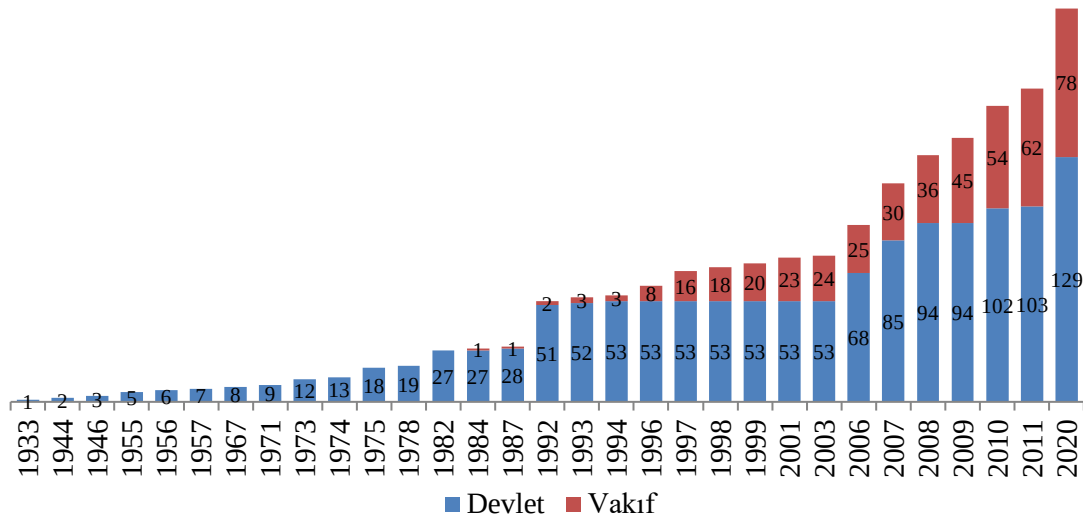
1992-2006 yılları arasında devlet üniversitelerinin sayılarında bir artış yaşanmazken vakıf üniversitelerinin sayısı artmaya başlamıştır. Bu artış Türkiye'deki toplam üniversite sayısının da artmasını sağlamıştır. 1933'ten 1994 yılına kadar 3 olan vakıf üniversitelerinin sayısı 2006 yılı öncesinde 24'e yükselmiştir. 2006 yılında Yükseköğretimde alınan bir kararla tüm şehirlerde üniversite açılması sağlanmıştır. Böylece 2006 yılından 2011 yılına kadar Türkiye'de 50 devlet 38 vakıf üniversitesi kurulmuştur (Günay ve Günay, 2011). Bugün ise 131 devlet 78 vakıf olmak üzere toplam 209 üniversite bulunmaktadır. Türkiye'de yükseköğretimin başlangıç tarihi olarak İstanbul Üniversitesinin kuruluş tarihini göz önünde bulundurursak bu 89 yıllık süreçte 1992 ve 2006 yıllarının yükseköğretim için üniversite sayıları açısından ayrı bir öneme sahip olduğu söylenebilir. Çalışmamızda Demir'in (2021) üniversitelerin kuruluş tarihleri ve belirtilen önemli noktaları dikkate alarak oluşturduğu şekilde üniversiteler 3 kuşakta değerlendirilmiştir. Üniversitelerin kuruluş tarihlerine Tablo 5'te yer verilmiştir.

Tablo 5. Üniversitelerin Kuruluş Tarihleri

Üniversiteler	Kuruluş Kanununun Resmi Gazetede Yayınlanma Kuruluş Yılı Tarihi ve Kanun Numarası	Kuruluş Yılı
İstanbul Üniversitesi	06/06/1933-2252	1933
Ankara Üniversitesi	18/06/1946-4936	1946
Karadeniz Teknik Üniversitesi	27/05/1955-6594	1955
Atatürk Üniversitesi	07/06/1957-6990	1957
Hacettepe Üniversitesi	08/07/1967-892	1967
Bursa Uludağ Üniversitesi	11/04/1975-1873	1975
Bursa Uludağ Üniversitesi	11/04/1975-1873	1975
Fırat Üniversitesi	11/04/1975-1873	1975
İnönü Üniversitesi	03/04/1975-1872	1975
Ondokuz Mayıs Üniversitesi	11/04/1975-1873	1975
Selçuk Üniversitesi	11/04/1975-1873	1975
Erciyes Üniversitesi	18/11/1978-2175	1978
Akdeniz Üniversitesi*	20/07/1982-41 (KHK)	1982
Dokuz Eylül Üniversitesi*	20/07/1982-41 (KHK)	1982
Gazi Üniversitesi*	20/07/1982-41 (KHK)	1982
Marmara Üniversitesi*	20/07/1982-41 (KHK)	1982
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi*	20/07/1982-41 (KHK)	1982
Yıldız Teknik Üniversitesi*	20/07/1982-41 (KHK)	1982
Gaziantep Üniversitesi	27/06/1987-3389	1987

Afyon Kocatepe Üniversitesi	11/07/1992-3837	1992
Balıkesir Üniversitesi	11/07/1992-3837	1992
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	11/07/1992-3837	1992
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	11/07/1992-3837	1992
Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi	11/07/1992-3837	1992
Kırıkkale Üniversitesi	11/07/1992-3837	1992
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi	11/07/1992-3837	1992
Mersin Üniversitesi	11/07/1992-3837	1992
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	11/07/1992-3837	1992
Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi	11/07/1992-3837	1992
Sakarya Üniversitesi	11/07/1992-3837	1992
Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi	11/07/1992-3837	1992
Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	11/07/1992-3837	1992
Başkent Üniversitesi**	14/09/1993-515 (KHK)	1993
Fatih Üniversitesi	07/06/1996-4142	1996
Adıyaman Üniversitesi	17/03/2006-5467	2006
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	17/03/2006-5467	2006
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	17/03/2006-5467	2006
Giresun Üniversitesi	17/03/2006-5467	2006
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	17/03/2006-5467	2006
Ordu Üniversitesi	17/03/2006-5467	2006
Uşak Üniversitesi	17/03/2006-5467	2006
Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi	29/05/2007-5662	2007
Kilis 7 Aralık Üniversitesi	29/05/2007-5662	2007
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	29/05/2007-5662	2007
Siirt Üniversitesi	29/05/2007-5662	2007
Mevlana Üniversitesi	07/07/2009-5913	2009
Necmettin Erbakan Üniversitesi	21/07/2010- 6005	2010
*41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) yürürlüğe girdikten sonra 2809 sayılı kanun çıkarılarak 30/03/1983 tarihinde resmi gazetede yayınlanmıştır.		
**Başkent Üniversitesinin kuruluş işlemleri 1993 yılında Kanun Hükmünde bir kararnameyle tamamlanmıştır ve 15/01/1994 tarihli resmi gazetede yayınlanan 3961 sayılı kanun ile kurulmuştur		
(Günay ve Günay. 2011: 3-6)		

Tablo 5'e göre üniversitelerin kuşakları belirlenmiştir. Üniversitelerin kuruluş yılları ve türlerine yönelik bilgiler Şekil 3'te sunulmuştur.

Şekil 3. Türkiye'de Yıllara Göre Toplam Üniversite Sayıları (Günay ve Günay, 2011, s.7)

Şekil 2’de yıllara göre Türkiye’de açılan üniversitelerin sayıları verilmiştir. 1992 ve 2006 yıllarında üniversite sayılarındaki hızlı artış açık bir şekilde görülmektedir. 1992 yılında neredeyse o güne kadar açılan üniversitelerin sayısı kadar üniversite açıldığı, 2006 yılından itibaren ise ülke genelinde hem devlet üniversitelerinin hem de vakıf üniversitelerinin sayısında önemli bir artış olduğu tespit edilmiştir. Üniversitelerin kuruluş dönemleri kuşaklara ayrılırken bu durum dikkate alınmış ve üniversiteler üç kuşakta incelenmiştir.

Lisansüstü çalışmaların hangi kuşak üniversitelerde yapıldığı Tablo 6’da belirtilmiştir.

Tablo 6. Tezlerin Üniversite Kuşaklarına Göre Dağılımı

	Yüksek Lisans	%	Doktora	%	Toplam	%
Birinci Kuşak Üniversiteler	664	45,17	195	79,59	859	50,08
İkinci Kuşak Üniversiteler	607	41,29	33	13,46	640	37,31
Üçüncü Kuşak Üniversiteler	199	13,54	17	6,94	216	12,60
Toplam	1470	100	245	100	1715	100

Tablo 6’ya göre yüksek lisans tez çalışmalarının en fazla yapıldığı üniversiteler sırasıyla birinci kuşak üniversiteler (f=664 %45,17), ikinci kuşak üniversiteler (f=607 %41,29) ve üçüncü kuşak üniversiteler (f=199 %13,54) olmuştur. Birinci ve ikinci kuşak üniversitelerde yüksek lisans tez çalışması sayıları birbirine yakındır ancak üçüncü kuşak üniversitelerde bu sayının daha az olduğu belirlenmiştir.

Doktora tezleri incelendiğinde en fazla tez çalışması yapılan üniversiteler sırasıyla birinci kuşak üniversiteler (f=195 %79,59), ikinci kuşak üniversiteler (f=33 %13,46) ve üçüncü kuşak üniversiteler (f=17 %6,94) olduğu tespit edilmiştir.

Yüksek lisans ve doktora tez çalışmaları toplam sayıları bakımından incelendiğinde birinci kuşak üniversiteler (f=859 %50,08) ilk sırada yer alırken, ikinci kuşak üniversiteler (f=640 %37,31) ikinci sırada ve üçüncü kuşak üniversitelerin (f=216 %12,60) üçüncü sırada yer aldığı belirlenmiştir. Yüksek lisans ve doktora tezlerinin her ikisinde de birinci kuşak üniversiteler ilk sırada yer almaktadır. İkinci ve üçüncü kuşak üniversitelerde yapılan çalışmaların toplamından daha fazla çalışmanın birinci kuşak üniversitelerde yapıldığı belirlenmiştir. Bu durumun üç nedenden kaynaklandığı ifade edilebilir: Birincisi, birinci kuşak üniversitelerin daha köklü kurumlar olması, ikincisi akademik kadrolarının oturmuş ve tecrübeli olması, üçüncüsü ise bu üniversitelerin kurumsal bir kimlik kazanarak bu noktada eksikliklerini tamamlamış olmalarıdır. Üçüncü kuşak üniversitelerin son sırada yer alması ve ürettikleri tez sayıları bakımından birinci kuşak üniversitelerle aralarında büyük bir farkın olmasının ise kuruluş olarak henüz yeni sayılabilecek bir zaman diliminde olmalarının ve akademik kadrolarını tamamlayamamış olmalarının neden olduğu ifade edilebilir.

Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

Bu araştırmada yanıtı aranan problemlerden yedincisi “Türkiye’de Türkçe eğitimi alanında yapılan tezlerin enstitülere göre dağılımı nasıldır?” şeklindedir. Tezlerin enstitülere göre dağılımlarına Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7. Tezlerin Enstitülere Göre Dağılımı

Enstitü	Yüksek Lisans	%	Doktora	%	Toplam	%
Eğitim Bilimleri Enstitüsü	774	52,65	198	80,816	972	56,676
Sosyal Bilimler Enstitüsü	687	46,73	38	15,510	725	42,274
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	9	0,612	9	3,673	18	1,049
Toplam	1470	100	245	100	1715	100

Tablo 7 incelendiğinde lisansüstü çalışmaların yarısından fazlasının Eğitim Bilimleri Enstitülerinde %56,676 (f=972) yapıldığı görülmektedir. Eğitim Bilimleri Enstitülerini, Sosyal Bilimler Enstitüsü %42,274 (f=725) takip etmektedir. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü’nde yapılan çalışmalar ise tüm çalışmaların (f=18) %1,049’unu

oluşturmaktadır. Türkçe eğitimi alanında, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsünde tez çalışması yapılmadığı tespit edilmiştir. Lisansüstü Eğitim Enstitüleri 2018 yılında kurulmuştur. Bazı üniversitelerde tüm enstitülerin tek çatı altında toplanmasıyla oluşturulmuştur. Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde yapılan tez sayısının az olmasının bundan kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 7 yüksek lisans ve doktora tezleri bağlamında ayrı ayrı incelendiğinde yüksek lisans tezlerinin %52,65'i (f=774), doktora tezlerinin %80,816'sı (f=198) Eğitim Bilimleri Enstitülerinde; yüksek lisans tezlerinin %46,73'ü (f=687), doktora tezlerinin %15,51'i (f=38) Sosyal Bilimler Enstitüsünde; yüksek lisans tezlerinin %0,612'si (f=9), doktora tezlerinin %3,673'ü (f=9) Lisansüstü Eğitim Enstitüsünde yapıldığı görülmektedir. Eğitim Bilimleri Enstitüsü (f=774) ile Sosyal Bilimler Enstitüsünde (f=687) yapılan yüksek lisans tezleri sayılarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bu sayılarının birbirine yakın olmasının birçok üniversitede Eğitim Bilimleri Enstitülerinin sonradan açılmasıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. YÖK'ün 04.11.1997 tarih ve 97.39.2761 sayılı kararıyla Eğitim Bilimleri Enstitüleri kurulmuştur. Ancak ilgili enstitülerin sayısında 2011 yılından sonra artışın yaşandığı ifade edilebilir. Ayrıca 2006 yılında kurulan üniversitelerde Eğitim bilimleri enstitülerinden önce Sosyal bilimler enstitülerinin kurulmuş olması da bunda etkilidir. Eğitim Bilimleri Enstitülerinde yapılan doktora tezlerinin sayısı 198 (%80.06) iken Sosyal Bilimler Enstitülerinde yapılan doktora tezlerinin sayısı 38 (%15.51) olarak belirlenmiştir. Sosyal Bilimler Enstitülerinde yapılan doktora tezleri Eğitim Bilimleri Enstitülerinde yapılan doktora tezlerinin neredeyse beşte biri kadardır. Bu bulgu Türkçe Eğitimi akademik alanındaki doktora programlarının çoğunlukla 2010 yılından sonra açılmış olması ile açıklanabilir.

Türkçe Eğitimi ile ilgili tezleri inceleyen diğer çalışmalara bakıldığında Demir (2021), en fazla tezin Eğitim Bilimleri Enstitülerinde (f=669) ve Sosyal Bilimler Enstitülerinde (f=355) yapıldığını belirlemiştir. Boyacı ve Demirkol (2018) ise Türkçe eğitimi alanındaki doktora tezlerini inceledikleri çalışmalarında, en çok tez çalışmasının Eğitim Bilimleri Enstitülerinde (f=275) yapıldığını tespit etmişlerdir. Bu araştırmalarla çalışmamız karşılaştırıldığında tezlerin yapıldıkları enstitüler özelinde çıkan sonuçların birbiriyle örtüştüğü belirlenmiştir. Göçer ve Arslan (2018) dil bilgisi öğretimi üzerine yapılan tezleri inceledikleri çalışmalarında üretilen tezlerin Eğitim Bilimleri Enstitüsü (f=30) ve Sosyal Bilimler Enstitüsünde (f=30) eşit olduğu tespit edilmiştir. Ancak Coşkun, Özçakmak ve Balcı (2012) tarafından yapılan bir başka çalışmada 1981–2010

yılları arasında üretilen tezlerin %70.1'inin Sosyal Bilimler %25.6'sının ise Eğitim Bilimleri Enstitülerinde yapıldığı belirlenmiştir. Yine Doğan ve Özçakmak (2014)'ün yaptığı araştırmada 1998-2013 yılları arasında dinleme eğitimiyle ilgili çalışmaların %53'ünün Sosyal Bilimler ve %45'inin ise Eğitim Bilimleri Enstitülerinde gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları kıyaslanarak bir değerlendirme yapıldığında Türkçe eğitimi alanında Eğitim Bilimleri Enstitülerinde üretilen çalışmaların sayısının her geçen gün fazlaştığı ancak buna karşın Sosyal Bilimler Enstitülerinde yapılan Türkçe Eğitimi tez çalışmalarının sayısının azaldığı araştırmada tespit edilen bir diğer sonuç olduğu söylenebilir.

Tezlerin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı

Araştırmanın yanıtı aranan problemlerinden sekizincisi “Türkiye’de Türkçe eğitimi alanında yapılan tezlerin sayfa sayılarına göre dağılımı nasıldır?” şeklindedir. Araştırma sorusundan hareketle tezlerin sayfa sayılarına göre dağılımı incelenmiş ve bulgular Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Tezlerin Sayfa Sayılarına Göre Dağılımı

Sayfa sayısı	Tez sayısı
0-100	140
101-200	909
201-300	380
301-400	139
401-500	78
501+	69

Tablo 8’de Türkçe eğitimi alanındaki lisansüstü çalışmaların sayfa sayılarına göre dağılımı incelenmiştir. 1715 tezin incelendiği çalışmamızda en fazla lisansüstü çalışmanın (f=909) 10-200 sayfa aralığında olduğu, onu (f=380) 201-300 tez takip etmektedir. Ardından 0-100 (f=140), 301-400 (f=139), 401-500 (f =78), 501+ (f=69) ile sıralanmaktadır.

Çalışmamızda 1992-2020 yılları arasında yapılan tezlerin sayfa sayıları incelendiğinde 101-200 sayfalar arası yazılan tez çalışmalarının daha yoğun olduğu görülmüştür. Bu durumun hacim olarak bir büyüklükten ziyade anlatım ve dil olarak bir yoğunluğun, az sözle çok şey anlatabilmenin daha önemli olduğunu gösterdiği ifade edilebilir.

Sosyal bilimlerde üretilen tezlerin genellikle sayfa sayısı bakımından hacimli olması, ilgili alanın iç dinamiklerinden kaynaklanmaktadır. Bu durum bilimsel araştırma metotlarının daha çok dikkate alındığı ve akademik yazmanın gerekliliklerine yoğun olarak uyulduğu eğitim araştırmalarında farklılık göstermektedir. Çalışmadan elde edilen bulgulara bakıldığında Türkçe Eğitimi tezlerinin daha çok 101-200 sayfa aralığında olması eğitim araştırmaları için normal karşılanabilir.

Tezlerin Danışman Unvanına Göre Dağılımı

Bu araştırmada yanıtı aranan problemlerden dokuzuncusu “Türkiye’de Türkçe eğitimi alanında yapılan tezlerin, tez danışmanlarının unvanlarına göre dağılımı nasıldır?” biçiminde oluşturulmuştur. Tez danışmanlarının unvanlara göre dağılımı Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Tezlerin Danışman Unvanına Göre Dağılımı

Unvan	Cinsiyet	YL	%	Dr	%	Toplam	%
Profesör	Erkek	247	16,67	114	45,23	361	20,83
	Kadın	51	3,44	24	9,52	75	4,32
Doçent	Erkek	329	22,21	51	20,23	380	21,92
	Kadın	101	6,81	16	6,34	117	6,75
Yard. Doç. Dr./Dr. Öğr. Üyesi	Erkek	582	39,29	35	13,88	617	35,60
	Kadın	163	11,00	12	4,76	175	10,10
Dr.	Erkek	0	0	0	0	0	0
	Kadın	8	0,54	0	0	8	0,46
Toplam		1481	100	252	100	1733	100

Akademik unvan, öğretim elemanlarının bilimsel üretimlerinin temel uzmanlık alanlarına özgü ölçütlere göre değerlendirilmesi sonucu elde edilir. Bu unvanlar çoğunlukla akademisyenin bilimsel kimliği hakkında ipuçları ortaya koyar. Bu durum göz önünde bulundurularak tezlerin daha çok hangi unvanlara sahip araştırmacılar tarafından yönetildiğinin belirlenmesinin önemli olacağı düşünülmektedir (Şeref ve Karagöz, 2020a). Tablo 9 incelendiğinde yüksek lisans tezlerinin danışmanlarının büyük bir çoğunluğunun (f=745) yardımcı doçent doktor/doktor öğretim üyesi unvanına sahip olduğu görülmektedir. Bu unvanı sırasıyla doçent doktor (f=430), profesör doktor (f=298) ve doktor öğretim görevlisi (f=8) unvanı takip etmektedir.

Doktora tez danışmanları unvanlara göre incelendiğinde profesör doktor (f=138) unvanına sahip danışmanlar ilk sırada iken; ikinci sırada doçent doktor (f=67) unvanına

sahip tez danışmanları, üçüncü sırada yardımcı doçent doktor/doktor öğretim üyesi (f=47) unvanına sahip tez danışmanları yer almaktadır.

Yüksek lisans ve doktora tez danışmanlarının toplam sayılarına bakıldığında ise birinci sırada (f=782) yardımcı doçent doktor/doktor öğretim üyesi, ikinci sırada (f=497) doçent doktor, üçüncü sırada profesör doktor (f=436), dördüncü sırada (f=8) doktor öğretim üyesi unvanına sahip danışmanlar olduğu görülmektedir.

Yüksek lisans danışman unvanlarının cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde ise yardımcı doçent doktor/doktor öğretim üyesi unvanlı erkek akademisyenlerin (f=582) birinci sırada, doçent doktor unvanlı erkek akademisyenlerin (f=329) ikinci sırada, profesör doktor unvanlı erkek akademisyenlerin (f=247) üçüncü sırada, yardımcı doçent doktor/doktor öğretim üyesi unvanlı kadın akademisyenlerin (f=163) beşinci sırada, doçent doktor unvanlı kadın akademisyenlerin (f=101) altıncı sırada, profesör doktor unvanlı kadın akademisyenlerin (f=51) yedinci sırada olduğu görülmektedir.

Doktora danışman unvanlarının cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde profesör doktor unvanlı erkek akademisyenlerin (f=114) birinci sırada, doçent doktor unvanlı erkek akademisyenlerin (f=51) ikinci sırada, yardımcı doçent doktor/doktor öğretim üyesi unvanlı erkek akademisyenlerin (f=35) üçüncü sırada, profesör doktor unvanlı kadın akademisyenlerin (f=24) dördüncü sırada, doçent doktor unvanlı kadın akademisyenlerin (f=16) beşinci sırada, yardımcı doçent doktor/doktor öğretim üyesi unvanlı kadın akademisyenlerin (f=12) altıncı sırada olduğu görülmektedir.

Yüksek lisans, doktora danışmanlıkları, toplam sayılar ve cinsiyete göre dağılımlar incelendiğinde yüksek lisans tezlerinin daha çok yardımcı doçent doktor/doktor öğretim üyesi unvanındaki, doktora tezlerinin ise profesör doktor unvanındaki akademisyenler tarafından yönetildiği gözlemlenmiştir. Doçent doktor unvanlı akademisyenlerin yüksek lisans ve doktora danışmanlıklarında ikinci sırada olduğu belirlenmiştir. Doktor öğretim görevlisi unvanlı akademisyenlerin çok az da olsa yüksek lisans danışmanlıkları yaptığı belirlenmiştir.

Danışman unvanlarının cinsiyete göre dağılımı incelendiğinde ise yüksek lisans tezlerinde, yardımcı doçent doktor/doktor öğretim üyesi unvanlı erkek akademisyenlerin yüksek lisans danışmanlıklarında doçent doktor unvanlı erkek akademisyenlerin ve profesör doktor unvanlı erkek akademisyenlerin toplamından daha fazla olduğu

görülmektedir. Yardımcı doçent doktor/doktor öğretim üyesi unvanlı kadın akademisyenlerin yüksek lisans danışmanlıklarında doçent doktor unvanlı kadın akademisyenlerin ve profesör doktor unvanlı kadın akademisyenlerin toplamından daha fazla olduğu belirlenmiştir. Yüksek lisans danışmanlıklarında yardımcı doçent doktor/doktor öğretim üyesi unvanlı kadın ve erkek akademisyenlerin birinci sırada olduğu, doçent unvanlı kadın ve erkek akademisyenlerin ikinci sırada olduğu, profesör doktor unvanlı kadın ve erkek akademisyenlerin üçüncü sırada, doktor öğretim görevlisi unvanlı kadın akademisyenlerin dördüncü sırada olduğu saptanmıştır.

Doktora tezlerinde danışmanların cinsiyete göre dağılımları incelendiğinde ise; profesör doktor unvanlı erkek akademisyenlerin, doçent doktor unvanlı erkek akademisyenlerin ve yardımcı doçent doktor/doktor öğretim üyesi erkek akademisyenlerin toplamından daha fazla olduğu görülmektedir. Doçent doktor unvanlı erkek akademisyenlerin ikinci sırada yardımcı doçent doktor/doktor öğretim üyesi unvanlı erkek akademisyenlerin ise üçüncü sırada olduğu belirlenmiştir. Kadın akademisyenler incelendiğinde ise profesör doktor unvanlı kadın akademisyenlerin birinci sırada olduğu, doçent doktor unvanlı kadın akademisyenlerin ikinci sırada, yardımcı doçent doktor/doktor öğretim üyesi unvanlı kadın akademisyenlerin ise üçüncü sırada olduğu belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde doktora tezlerinin daha fazla bilimsel deneyime sahip araştırmacıların danışmanlığında hazırlandığı görülmektedir.

Tezlerin Danışmanlara Göre Dağılımı

Bu araştırmada yanıtı aranan problemlerden onuncusu “Türkiye’de Türkçe eğitimi alanında yapılan tezlerin danışmanlara göre dağılımı nasıldır?” biçimindedir. Tezlerin danışmanlara göre dağılımı Tablo 10’da sunulmuştur.

Tablo 10. Tezlerin Danışmanlara Göre Dağılımı

Danışman	Tez Sayısı
Abdurrahman Güzel	30
Aziz Kılınç	26
Latif Beyreli	25
Nevin Akkaya	25
Mustafa Volkan Coşkun	25
Mustafa Sinan Kaçalın	24
Murat Özbay	22

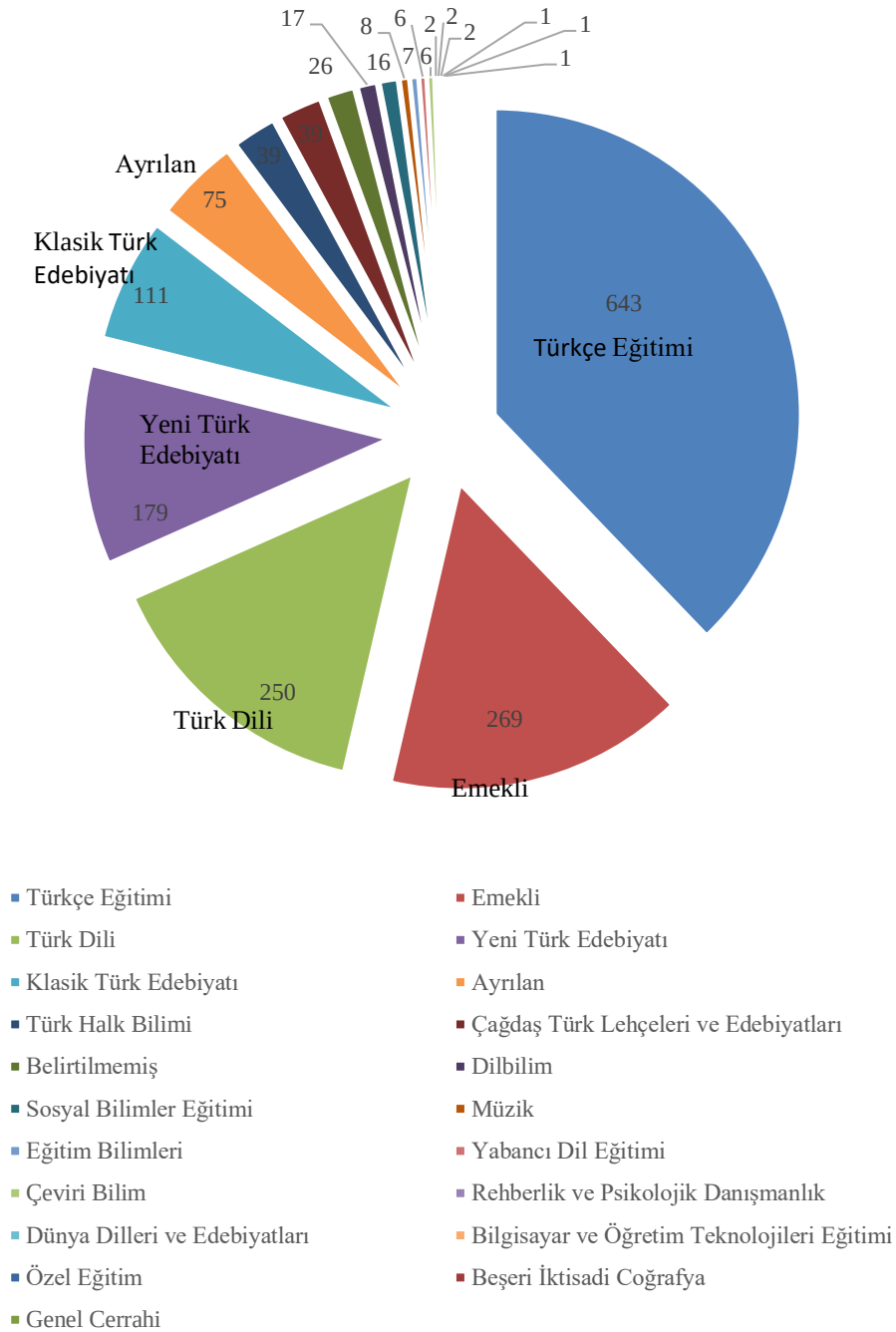
Mehmet Hilmi Uçan	22
Halit Karatay	22
Fahri Temizyürek	22
Celal Demir	21
Kemal Yüce	18
Hüseyin Tuncer	17
Ahmet Kırkkılıç	17
Musa Çifçi	17
Ali Göçer	16
Bilal Kırımlı	16
Hayrettin Ayaz	16
Hulusi Geçgel	15
Cengiz Alyılmaz	15

Çalışmada incelenen 1715 lisansüstü çalışmada toplam 375 danışman bulunmaktadır. Tablo 10'da en çok tez danışmanlığı bulunan 20 akademisyene yer verilmiştir. Tablo 9 incelendiğinde Başkent Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Abdurrahman Güzel danışmanlık yaptığı lisansüstü tez çalışması sayısı (30) bakımından ilk sırada yer almaktadır. Prof. Dr. Abdurrahman Güzel'i sırasıyla; danışmanlık yaptığı 26 tez ile Aziz Kılınç ikinci sırada, 25 tez danışmanlık sayısı ile Marmara Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Latif Beyreli, Dokuz Eylül Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Nevin Akkaya, Prof. Dr. Mustafa Volkan Coşkun üçüncü sırada, 24 tez danışmanlık sayısı ile Marmara Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Mustafa Sinan Kaçalın dördüncü sırada, 22 tez danışmanlık sayısı ile Kırıkkale Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Murat Özbay, Afyon Kocatepe Üniversitesi öğretim üyesi Mehmet Hilmi Uçan, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Halit Karatay, Gazi Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Fahri Temizyürek, 21 tez danışmanlık sayısı ile Afyon Kocatepe Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Celal Demir takip etmektedir. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Kemal Yüce'nin 18; Dokuz Eylül Üniversitesi öğretim üyesi Yard. Doç. Dr. Hüseyin Tuncer, Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Ahmet Kırkkılıç, Uşak Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Musa Çifçi'nin 17; Erciyes Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Ali Göçer, Trabzon Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Bilal Kırımlı, Muş Alparslan Üniversitesi öğretim üyesi Dr. Öğr. Üyesi Hayrettin Ayaz'ın 16; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi öğretim üyesi Dr. Öğr. Üyesi Hulusi Geçgel, Bursa Uludağ Üniversitesi öğretim üyesi Prof. Dr. Cengiz Alyılmaz'ın ise 15 lisansüstü teze danışmanlık yaptığı belirlenmiştir. Şeref ve Karagöz (2020) yabancılara Türkçe öğretimi konulu lisansüstü tezlerin atıf analizi adlı

çalışmalarında danışmanlık yapan akademisyenlerin çalışıldığı bölümde en çok danışmanlık yapan araştırmacının Abdurrahman Güzel olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle çalışmamızla benzerlik göstermektedir.

Tez Danışmanlarının YÖK Akademik Bilim Alanların Göre Dağılımı

Tabloda lisansüstü tezlere danışmanlık yapan akademisyenlerin YÖK Akademik bilim alanlarına ve anahtar kelimelerine ilişkin bilgilerine Şekil 3'te yer verilmiştir.

Şekil 4. Tez Danışmanlarının YÖK Akademik Bilim Alanların Göre Dağılımı

Şekil 3'teki bilgiler dikkate alındığında tez danışmanlığı yapan akademisyenlerin büyük bir kısmının (%36,99) bilim alanının Türkçe Eğitimi olduğu görülmektedir. Türkçe Eğitimi %15,47 ile emekli olan akademisyenler, %14,38 ile Türk Dili, %10,29 ile Yeni Türk Edebiyatı takip etmektedir. Belirtilen bilim alanları tez danışmanlarının %77'sini oluşturmaktadır. Araştırmaya dâhil olan tez danışmanlarından emekli olan (15,47) ve çeşitli sebeplerle ayrılan (4,31) tez danışmanlarının bilim alanları YÖK Akademik internet sayfasında bulunmadığı için tespit edilememiştir. Her iki grubun oranı genelin içinde yaklaşık %20'lik bir oran oluşturmaktadır. Araştırmaya dâhil olan tez danışmanlarının geri kalan kısmını Klasik Türk Edebiyatı (6,38), Türk Halk Bilimi (2,24), Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları (2,24), Temel Eğitim (2,18), Dil Bilimi (0,97), Sosyal Bilimler Eğitimi (0,92), Müzik (0,46), Eğitim Bilimleri (0,40), Yabancı Dil Eğitimi (0,34), Çeviri Bilim (0,34), Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık (0,11), Dünya Dilleri ve Edebiyatları (0,11), Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi (0,11), Özel Eğitim (0,05), Beşeri ve İktisadi Coğrafya (0,05), Genel Cerrahi (0,05) oluşturmaktadır.

Diğer çalışmalar incelendiğinde Demir (2020), %30 Türkçe Eğitimi, %13 Türk dili, %10 yeni Türk edebiyatı, %7 klasik Türk edebiyatı, %7 temel eğitim, %6 eğitim bilimlerinin YÖK akademik bilim alanlarına ve anahtar kelimelerine sahip olduklarını belirlemiştir. Lisansüstü tezler, ilgili alanda uzman öğretim üyelerinin danışmanlığında hazırlanmaktadır. Danışman, lisansüstü eğitimin başından itibaren öğrencilerine alanın entelektüel yapısından bilgi sahibi olabilme, alanın temel kaynaklarına ulaşabilme, kaynakları yorumlama, akademik yazma gibi konularda öğrencilere yol göstericidir. Danışman ne kadar etkili ve nitelikli bir araştırmacı olur ise öğrenci de o doğrultuda kendini geliştirerek ilerleyebilir. Bu düşünce ile lisansüstü çalışmalara danışmanlık yapan akademisyenlerin uzmanlık alanları oldukça önem arz etmektedir (Şeref ve Karagöz, 2020). Çalışmada tez danışmanları akademisyenlerin büyük çoğunluğunun Türkçe eğitimi bilim alanında olduğu görülmektedir. Ancak bununla birlikte Türk dili, yeni Türk edebiyatı, klasik Türk edebiyatı, Türk halk bilimi, çağdaş Türk lehçeleri ve edebiyatları ve temel eğitim bilim alanlarının yoğunlukta olduğu tespit edilmiştir. Bu durum Türkçe eğitimi bilim alanının disiplinler arası bir bilim alanı olduğunu göstermektedir. İlk okuma ve yazma öğretimi ile ilgili çalışmalara Temel Eğitim bilim alanı anahtar kelimesine sahip akademisyenlerin danışmanlık ettiği belirlenmiştir. Türkçe eğitimi alanında Türk dili, yeni Türk edebiyatı, klasik Türk edebiyatı, Türk halk bilimi, çağdaş Türk lehçeleri ve

edebiyatları gibi akademik alanlarda uzman bilim insanlarının çalışmalar yaptığı düşünüldüğünde tez danışmanlarının bilim alanlarının dağılımı daha anlamlı olacaktır. Bunlarla birlikte Türkçe eğitimi akademik alanında tez danışmanlığı yapmış akademisyenlerin Türkçe eğitimi bilim alanında yetişmiş ve alanının uzmanı olması lisansüstü çalışmaların akademik olarak kıymetini daha da önemli hâle getireceği düşünülmektedir.(Karagöz ve Şeref, 2021)

Tezlerin Tez yazarlarının Cinsiyetine Göre Dağılımı

Bu araştırmada yanıtı aranan problemlerden on birincisi “Türkiye’de Türkçe eğitimi talanında yapılan tezlerin, tez yazarlarının cinsiyetlerine göre dağılımı nasıldır?” biçiminde oluşturulmuştur. Tez yazarlarının cinsiyetlerine göre tezlerin dağılımına Tablo 11’de yer verilmiştir.

Tablo 11. Tezlerin Tez Yazarlarının Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Erkek	829	48,33
Kadın	886	51,66
Toplam	1715	100

Tablo 11’de Türkçe eğitimi alanında yapılan çalışmaların yazarları cinsiyetlerinin dağılımına göre incelenmiştir. Çalışmada 1992-2020 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında yapılan toplam 1715 tezin 886’sı (%51,66) kadın araştırmacılar tarafından, 829’u (%48,33) erkek araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Bu sonuçlar Türkçe eğitimi alanında yapılan tez çalışmalarının yazarlarında baskın olan bir grubun olmadığını göstermiştir. Yapılan çalışmada ilk yıllarda erkek yazar sayısı daha fazla iken son yıllarda kadın yazar sayısında hızlı bir artış olduğu görülmektedir.

Tezlerde Kullanılan Anahtar Kelimelerin Dağılımı

Bu araştırmada yanıtı aranan problemlerden on ikincisi “Türkiye’de Türkçe eğitimi alanında yapılan tezlerde kullanılan anahtar kelimelerin dağılımı nasıldır?” biçiminde oluşturulmuştur. Bu probleme yönelik bulgulara Tablo 12’de yer verilmiştir.

Tablo 12. Tezlerde Kullanılan Anahtar Kelimelerin Dağılımı

Anahtar kelime	f	%
Türkçe Eğitimi/Öğretimi	344	4,63
Yabancılara Türkçe Öğretimi	166	2,23
Ders Kitabı	151	2,03
Değer/Değerler/Değerler Eğitimi	144	1,94
Çocuk Edebiyatı	138	1,85
Yazma/Yazma Eğitimi/Yazma Becerisi	130	1,75
Okuma	77	1,03
Dil	64	0,86
Eğitim	61	0,82
Yazılı Anlatım	59	0,79
Konuşma/Konuşma Becerisi	58	0,78
Türkçe Öğretim Programı	53	0,71
Sözvarlığı	53	0,71
Dinleme/Dinleme Eğitimi	52	0,70
Metin	49	0,66
Kelime Hazinesi	48	0,64
Çocuk	46	0,61
Dil Bilgisi Öğretimi	45	0,60
Hikâye	44	0,59
Kelime	42	0,56
Okuduğunu Anlama	39	0,52
Ana Dil	38	0,51
Dil Bilgisi	38	0,51
Dil Becerisi	37	0,49
Türkçe	33	0,44
Türkçe Dersi	30	0,40
Tutum	26	0,35
Tema	24	0,32
Deyimler	24	0,32
Masal	24	0,32
Kelime öğretimi	23	0,30
Şiir	23	0,30
Çocuk Kitapları	22	0,29
Çocuk eğitimi	21	0,28
Öz Yeterlik	21	0,28
Okuma Alışkanlığı	20	0,26
Atasözü	20	0,26
Toplam		100

Anahtar kelimeler araştırmanın hem konusuna dair bilgi vermesi hem de içerikte yer alan konular hakkında araştırmacıları aydınlatması bakımından önemlidir. Tezlerin, çalışma hakkında hem bilgi veren hem de araştırmacıların kolayca ulaşabilmesine imkân veren iki çeşit anahtar kelime bulundurması gerekir.

Türkçe Eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlere ilişkin YÖK Tez Merkezi'ndeki özetlerin 288'inde anahtar kelimelere yer verilmemiştir. 2000'li yılların

başlarına kadar yapılan çalışmaların neredeyse tamamında anahtar kelime kullanılmamıştır. 2010 yılından itibaren yapılan çalışmaların neredeyse tamamında anahtar kelimeleri bulmak mümkündür.

Lisansüstü çalışmalar incelendiğinde 2305 farklı anahtar kelimenin 7422 kere kullanıldığı görülmektedir. Tablo 12’de en çok kullanılan 38 anahtar kelimeye yer verilmiştir. Lisansüstü çalışmalarda en çok kullanılan anahtar kelime “Türkçe Eğitimi/Öğretimi” (344) olmuştur. “Yabancılar Türkçe Öğretimi” 166, “Ders Kitabı” 151, “Çocuk Edebiyatı” 138, “Değerler Eğitimi” 83, “Okuma” 77, “Dil” 64, “Değer”, “Eğitim”, “Yazma Becerisi” 61, “Yazılı Anlatım” 59, “Türkçe Öğretim Programı”, “Söz Varlığı” 53, “Metin” 49, “Kelime Hazinesi” 48, “Çocuk” 46, “Dil Bilgisi Öğretimi” 45, “Hikâye” 44, “Kelime” 42, “Okuduğunu Anlama” 39, “Ana Dil”, “Dil Bilgisi” 38, “Dil Becerisi” 37, “Yazma” 35, “Yazma Eğitimi” 34, “Türkçe” 33, “Konuşma Becerisi” 31, “Türkçe Dersi” 30, “Dinleme”, “Konuşma” 27, “Tutum” 26, “Dinleme Eğitimi” 25, “Tema”, “Deyimler”, “Masal” 24, “Kelime Öğretimi”, “Şiir” 23, “Çocuk Kitapları” 22, “Çocuk Eğitimi”, “Öz Yeterlik” 21, “Okuma Alışkanlığı”, “Atasözü” 20 kez kullanıldığı belirlenmiştir.

Sevim ve İşcan (2012), Türkçe eğitimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerini inceledikleri çalışmalarında temel dil becerileri ile ilgili yapılan yüksek lisans tezlerinde en çok okuma ve yazma alanlarında çalışmalar yapıldığını, dinleme ve konuşma alanlarının ise ihmal edildiğini belirlemişlerdir. Dil öğretimiyle ilgili anahtar kelimelerin ise sayıca diğerlerinden fazla olduğu belirlenmiştir ve ayrıca sözü edilen çalışmada yüksek lisans tezlerinde en çok kullanıldığı belirlenen anahtar kelimelerle çalışmamızda belirlenen anahtar kelimelerin neredeyse aynı olduğu tespit edilmiştir. Boyacı ve Demirkol (2018) Türkçe eğitimi alanında yapılan doktora tezlerini inceledikleri çalışmalarında en çok kullanılan anahtar kelimenin “Türkçe eğitimi/öğretimi” olduğunu belirlemişlerdir. Gökçen ve Arslan (2019) Türkçe eğitimi araştırmalarına genel bir bakış: Bibliyometri çalışması adlı araştırmalarında en çok kullanılan anahtar kelimelerin Türkçe öğretimi, yabancı dil olarak Türkçe, Türkçe olduğunu belirlemişlerdir. Bu yönüyle sözü edilen çalışmalarla çalışmamız benzerlik göstermektedir.

Tezlerin Konu Alanlarına Göre Dağılımı

Bu araştırmada yanıtı aranan problemlerden on üçüncüsü “Türkiye’de Türkçe eğitimi alanında yapılan tezlerin konu alanlarına göre dağılımı nasıldır?” biçiminde oluşturulmuştur. Bu probleme yönelik bulgulara Tablo 13’te yer verilmiştir.

Tablo 13. Tezlerin Konu Alanlarına Göre Dağılımı

Konu alanı	f	%
Çocuk Edebiyatı	249	12,02
Yabancılar Türkçe Öğretimi	240	11,58
Yazma Eğitimi	194	9,36
Anlatı Eğitimi	187	9,02
Öğretim Teknikleri	173	8,35
Türkçe Ders Kitabı	169	8,16
Okuma Eğitimi	124	5,98
Dil Bilgisi	123	5,93
Sözvarlığı	123	5,93
Değerler Eğitimi	77	3,71
Türkçe Öğretim Programı	62	2,99
Konuşma Eğitimi	52	2,51
Dinleme Eğitimi	51	2,46
Ölçme ve Değerlendirme	30	1,44
Dilbilim	26	1,25
Öğretmen Yetiştirme	26	1,25
Halk Bilimi	25	1,20
Sözlük	16	0,77
İlk Okuma ve Yazma Öğretimi	11	0,53
Materyal Geliştirme	2	0,09
Eser İnceleme	1	0,04
İki Dillilik	1	0,04
Öğretmen Kılavuz Kitabı	1	0,04
Web 2.0 Araçları	1	0,04
Diğer	131	6,32

Tablo 13’e göre Türkçe eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin en fazla tezin (f=249 %12,02) Çocuk Edebiyatı konu alanında olduğu tespit edilmiştir. Ardından yabancılar Türkçe öğretimi (f=240 %11,58), yazma eğitimi (f=194 %9,36), anlatı eğitimi (f=187 %9,02), öğretim teknikleri (f=173 %8,35), Türkçe ders kitabı (f=169 %8,16) konularında yazıldığı görülmektedir. Diğer konuların dağılımı incelendiğinde okuma eğitimi (f=124 %5,98), dil bilgisi (f=123 %5,93), söz varlığı (f=123 %5,93), değerler eğitimi (f=77 %3,71), Türkçe öğretim programı (f=62 %2,99), konuşma eğitimi (f=52 %2,51), dinleme eğitimi (f=51 %2,46), ölçme değerlendirme (f=30 %1,44), dil bilim (f=26 %1,25), öğretmen yetiştirme (f=26 %1,25), halk bilimi (f=25 %1,20), sözlük

(f=16 %0,77), ilk okuma yazma öğretimi (f=11 %0,53), materyal geliştirme (f=2 %0,09) olduğu tespit edilmiştir.

Özçakmak (2017) 2008-2011 yılları arasını incelediği çalışmasında en fazla tezin öğretim strateji yöntem ve teknik (%20,1), okuma eğitimi (%17,5), yazma eğitimi (%13,6), ders kitapları (%13,2) ve yabancılara Türkçe öğretimi (%11,3) olarak tespit etmiştir. Coşkun, Özçakmak ve Balcı (2012) 1981-2010 yılları arasını inceledikleri çalışmalarında Türkçe eğitimi alanında yapılan tezlerin %21,7'si öğretim yaklaşımları yöntemleri, teknikleri, stratejileri; %16 ders kitapları; %15,3 okuma eğitimi; %14,9 çocuk edebiyatı; yazma eğitimi (%10,7) alanında yapılmıştır. Varışoğlu, Şahin ve Göktaş (2013) Türkçe eğitiminde en çok çalışılan konuları inceledikleri çalışmalarında okuma eğitimi, karma beceri alanları, dil bilgisi, yazma eğitimi, yabancılara Türkçe öğretimi konularını en çok çalışma yapılan konular olarak belirlemişleridir. Boyacı ve Demirkol (2018) ise çalışmalarında en çok çalışılan konuların temel dil becerileri (%43,64), strateji/yöntem/teknik/model (%22,55), edebiyat (%15,27), yabancılara Türkçe öğretimi (%14,18), çocuk edebiyatı (%8,73) olduğunu belirlemişlerdir. Karagöz ve Şeref (2021) 1995-2020 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında yapılan doktora tezlerini inceledikleri çalışmalarında en fazla çalışma yapılan konu alanını yabancılara Türkçe öğretimi (40) olarak belirlemişlerdir. İkinci sırada okuma eğitimi (34) ve üçüncü sırada ise yazma eğitimi (28) bulunmaktadır. En fazla çalışma yapılan konu alanlarının çocuk edebiyatı, yabancılara Türkçe öğretimi ve yazma eğitimi olması iki nedenden olduğu düşünülebilir. Birincisi araştırmacının çocuk edebiyatı, yabancılara Türkçe öğretimi ve yazma eğitimi konu alanlarında çalışılabilecek araç gereçler ve deney gruplarına ulaşabilmesi diğer konu alanlarına göre daha kolaydır. İkincisi ise farklı disiplinlerden gelen tez danışmanlarının metin inceleme konusundaki tecrübelerini Türkçe eğitimini bu alanlarla birleştirebilme fikirlerinin bu sonucun ortaya çıkmasında etkisinin olduğu düşünülebilir.

Çalışmamızda ortaya çıkan sonuçların daha önce yapılan çalışmaların sonuçlarıyla örtüştüğü görülmektedir. Diğer çalışmalarla kıyaslandığında yabancılara Türkçe öğretimi, öğretim yöntem ve teknikleri ve yazma eğitimi konularının bu çalışmada da en çok çalışılan konular arasında yer aldığı tespit edilmiştir.

Dört temel dil becerisi özelinde incelendiğinde ise en çok çalışmanın (%9,36) yazma eğitiminde yapıldığı tespit edilmiştir. Okuma eğitimi (5,98) ikinci sırada, konuşma eğitimi (%2,51) üçüncü sırada ve dinleme eğitimi (%2,46) son sırada yer almaktadır. Dört

temel dil becerisi üzerinden diğer çalışmalar incelendiğinde Boyacı ve Demirkol (2018) çalışmalarında en çok yazma (46 tez) ardından okuma (42 tez), dinleme (12 tez) ve konuşmanın (11 tez) çalışıldığını belirlemişlerdir. Özçakmak (2017) ise çalışmasında en çok okuma eğitimi (%17,5) ardından yazma eğitimi (%13,6), konuşma eğitimi (%7,7) ve dinleme eğitimi (%4,6) belirlemiştir. Sevim ve İşcan (2012), 2005- 2010 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında yazılmış yüksek lisans tezlerinde kullanılan anahtar kelimelerle ilgili yaptığı çalışmada temel dil beceriyle ilgili olan tezlerin okuma ve yazma alanlarında yoğunlaştığı, konuşma ve dinleme alanlarının ise ihmal edildiği sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Coşkun, Özçakmak ve Balcı'nın (2012) 1981-2010 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında yapılan tezleri inceledikleri çalışmalarında okuma ve yazma eğitimi alanında çalışmaların yoğun bir şekilde yapıldığı ancak konuşma ve dinleme eğitimi konularında yeteri kadar çalışma yapılmadığını ortaya koymuşlardır. Çalışmamızda çıkan sonuçlarla diğer çalışmalarda çıkan sonuçlar kıyaslandığında yazma eğitimi ve okuma eğitimi konularında fazlaca çalışma yapıldığı ancak konuşma eğitimi ve dinleme eğitimi konularında pek fazla çalışma yapılmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Çalışmamızda çıkan sonuçlar incelendiğinde dört temel dil becerileri ile ilgili çalışmaların diğer konulara göre daha az kullanıldığı görülmüştür. Okuma, okuma eğitimi ve yazma, yazma eğitimi ile ilgili çalışmaların diğer dil becerilerine göre daha fazla çalışıldığı belirlenmiştir. Konuşma eğitimi ve dinleme eğitimi ile ilgili çalışmaların ise az sayıda yapıldığı belirlenmiştir. Bu alanlarda az çalışma yapılmasının sebebi ise araştırmacının araç gereç temini ve uygulama alanı oluşturmada zorluk çekmesi ve değerlendirme sürecinin daha uzun bir zaman gerektirmesi söylenebilir.

Tezlerin Araştırma Tasarımına Göre Dağılımları

Bu araştırmada yanıtı aranan problemlerden on dördüncüsü “Türkiye’de Türkçe eğitimi alanında yapılan tezlerin araştırma tasarımına göre dağılımı nasıldır?” biçimindedir. Bu probleme yönelik bulgulara Tablo 14’te yer verilmiştir.

Tablo 14. Tezlerin Araştırma Tasarımına Göre Dağılımı

Araştırma Tasarımı	f	%
Nitel	971	56,62
Nicel	523	30,50
Karma	221	12,88
Toplam	1715	100

Türkçe Eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezler araştırma desenlerine göre incelendiğinde en çok tercih edilen araştırma deseninin nitel (971) olduğu belirlenmiştir. Nitel araştırma deseninin ardından tercih edilen araştırma deseninin ise nicel (523) olduğu görülmüştür. Lisansüstü çalışmalarda en az tercih edilen araştırma deseninin ise karma (221) desen olduğu tespit edilmiştir.

Eyüp (2020) çalışmasında lisansüstü çalışmalarda en çok tercih edilen araştırma deseninin nicel (%62,9) araştırma deseni olduğunu, ikinci sırada nitel (%32,3) araştırma deseni, üçüncü sırada ise karma (%4,8) araştırma deseni olduğunu belirlemiştir. Varışoğlu, Şahin ve Göktaş (2013) çalışmalarında ise Türkçe eğitimi makalelerinde en çok kullanılan araştırma deseninin %49,64 ile nicel araştırma deseni olduğunu belirlemişlerdir. Nicel araştırma desenini, nitel araştırma deseni (%36,02) ve karma (%2,51) araştırma deseni takip etmiştir. Karagöz ve Şeref (2021) 1995-2020 yılları arasındaki Türkçe eğitimi doktora tezlerini inceledikleri çalışmalarda en çok kullanılan araştırma deseninin karma araştırma deseni (91) ardından nitel araştırma deseninin (83) ve nicel araştırma deseninin (63) en az kullanılan araştırma deseni olduğunu ortaya koymuşlardır. Göçer ve Arslan (2018) dil bilgisi öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü çalışmaları inceledikleri araştırmalarında 1996-2017 yılları arasında hazırlanan tezleri incelemişlerdir. Çalışmada incelenen lisansüstü tezlerin %41,66'sı nicel araştırma deseni, %38,33'ü nitel araştırma deseni, %20'si ise karma araştırma deseni olarak belirlenmiştir. Çalışmamızda çıkan sonuçlar diğer çalışmalarda çıkan sonuçlarla kıyaslandığında farklılık göstermektedir.

Tezlerin Hedef Kitle Örneklem Düzeyi/ Araştırma Kapsamına Göre Dağılımları

Bu araştırmada yanıtı aranan problemlerden on beşincisi “Türkiye’de Türkçe eğitimi alanında yapılan tezlerin hedef kitleye göre dağılımı nasıldır?” biçiminde oluşturulmuştur. Bu probleme yönelik bulgulara Tablo 15’te yer verilmiştir.

Tablo 15. Tezlerin Hedef Kitle Örneklem Düzeyi/ Araştırma Kapsamına Göre Dağılımı

Örneklem Düzeyi/Araştırma Kapsamı	f	%
Doküman	897	48,04
Ortaokul	524	28,01
Yabancı Öğrenciler	153	8,19
Öğretmen	113	6,05
Lisans	71	3,80
İlkokul	60	3,21
Lise	22	1,17

Okul Öncesi	8	0,42
Ön Lisans	8	0,42
Veli	6	0,32
İdareci	3	0,16
Öğretim Elemanı	1	0,053
Lisansüstü	1	0,053
Toplam	1867	100

Türkçe eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezler hedef kitle/örneklem düzeyine göre incelendiğinde, 1992-2020 yılları arasında yapılan lisansüstü tezlerin %48,04'ünün doküman çalışması, %28,01'inin ortaokul öğrencileri ile %8,19'unun yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerle, %6,05'inin öğretmenler ile ve %3,80'inin lisans düzeyindeki üniversite öğrencileri ile %3,21'inin ilkokul öğrencileri ile %1,17'sinin lise öğrencileri ile gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Ayrıca okul öncesi öğrencileri, ön lisans öğrencileri, veliler, okul idarecileri, öğretim elemanları, lisansüstü öğrencileri ile yapılan çalışmalar da mevcuttur ancak onların toplamının bütünün içindeki oranının yaklaşık %1,5 olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmamızda hedef kitleye bakıldığında bütün tezlerin neredeyse yarıya yakınının doküman inceleme şeklinde olduğu belirlenmiştir. Ancak hedef kitleye bakarak diğer çalışmalarla karşılaştırdığımızda Özçakmak (2017) çalışmasında hedef kitlelerde ortaokul öğrencileri %31,5; yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler %11,3; ilkokul öğrencileri %8,4; lisans düzeyindeki üniversite öğrencileri %5,1 şeklinde belirlemiştir. Genel veya belirsiz olarak sınıflandırılan grup ise %22,5 olarak belirlenmiştir. Göçer ve Arslan (2018) dil bilgisi öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü tezleri inceledikleri çalışmalarında ortaokul öğrencileri %61,67; ilkokul %6,67; lise %3,33 olarak belirlenirken lisans düzeyinde üniversite öğrencilerinde sonuç %0 çıkmıştır. Genel olarak belirtilen grup ise %23,33'tür. Bu bilgilerin ışığında çıkan sonuçları incelediğimizde en fazla çalışmanın ortaokul öğrencileri ile yapıldığı belirlenmiştir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ve ilkokul öğrencileri ise onu takip etmektedir. Diğer çalışmalarla karşılaştırıldığında çalışmamızda çıkan sonuçlar farklılıklar göstermektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye’de 1992–2020 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında savunulan yüksek lisans ve doktora tezleri incelenerek yapılan bu çalışma, Türkçe eğitimi alanıyla ilgili çalışılan lisansüstü tezleri incelemek, analizini gerçekleştirmek, alanın büyük fotoğrafını çekebilmek, alana dair yeni çalışmacılara genel bir değerlendirme ortaya koyabilmek ve alana bütüncül bir bakış açısı ile yaklaşabilme niteliğindedir. Bu çalışma ile birlikte alandaki bugüne kadar yapılan çalışmalar tanımlanarak çalışmaların genel eğilimleri ve çalışılan konu sıklıkları belirlenip alana dair yeni öneriler geliştirilmesi hedeflenmiştir. YÖK Tez Merkezi’nden elde edilen 1715 Türkçe eğitimi tezi; tezin türü, yayınlandığı üniversite, ana bilim dalı, enstitü, yılı, danışman YÖK AKADEMİK anahtar kelimesi, üniversite kuşaklarına göre dağılımı, danışman tez yazarının cinsiyeti, konu alanı, araştırma tasarımı, örneklem düzeyi, örneklem tasarımı detaylı bir şekilde incelenmiştir.

Araştırmada tezler türüne göre incelendiğinde tezlerin %85,8’inin yüksek lisans, %14,2’sinin doktora olduğu belirlenmiştir. Araştırma diğer araştırmalarla karşılaştırmalı olarak incelendiğinde yapılan tezlerin sayısal bakımdan birbiri ile örtüşmediği ancak yapılan tüm çalışmalarda yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerinden daha fazla olduğu tespit edilmiştir. İncelenen tez sayılarının birbiri ile örtüşmemesinin sebeplerinin ise tez taraması yapılırken filtrelemede kullanılan anahtar kelimeler ve incelenen ana bilim dallarının farklılık göstermesi olarak düşünülmüştür.

Araştırmada incelenen 1715 tezin, 1470 tanesi yüksek lisans tezi, 245’i ise doktora tezinden oluşmaktadır. Yüksek lisans tezlerinin en çok 2019 üretildiği görülmektedir. Ancak 2006 yılından itibaren yüksek lisans tez savunmaları sayısının artış göstermeye başladığı tespit edilmiştir. Doktora tezlerinde ise 2004 yılında bir önceki yıla göre 3 katı bir artış gözlemlenmiş ve 2012 yılına kadar sürekli bir artış yaşandığı gözlemlenmiş, bir yıllık düşüşün ardından 2016 yılına kadar artışın devam ettiği tespit edilmiştir. Daha sonrasında ise çok fazla bir artış olmamıştır. Lisansüstü tezler bir bütün olarak incelendiğinde ise 2004 yılından itibaren sayısal olarak ciddi bir yükseliş içinde olduğu saptanmıştır. 2011, 2012, 2013 yıllarında bir önceki yıla göre düşüş belirlenmiştir. Ancak bu düşüş lisansüstü tezlerin sayısal olarak yine de azımsanmayacak seviyede olduğunu göstermektedir. 2016, 2017 ve 2020 yılında da bütünsel bir düşüş yaşanmıştır. Bu duruma ülkenin ve dünyanın içinde bulunduğu sorunlu durumların sebep olduğu tespit edilmiştir.

Çalışmada incelenen 1715 tez yayın yıllarına göre de incelenmiştir. 1992 yılından 2020 yılına dek yapılan araştırmaların incelendiği çalışmada en az lisansüstü tez savunulan yıllar bir teze 1993, 1996, 1998 yılları olarak tespit edilmiştir. En çok tez savunması yapılan yıllar ise 192 tezin savunulduğu 2019, 167 tezin savunulduğu 2015 ve 134 tezin savunulduğu 2014 yılıdır. 2004 yılından itibaren lisansüstü tez sayıları her yıl artış göstermiştir 2017 yılında bir önceki yıla göre neredeyse yarı yarıya bir düşüş belirlenmiştir. Benzer biçimde 2020 yılında da bir önceki yıla göre üçte bir oranında azalma yaşanmıştır ve bu süreçteki en büyük düşüşün yaşandığı saptanmıştır.

Tezlerin çalışıldığı üniversiteler devlet ve vakıf üniversitesi olarak incelendiğinde 1715 lisansüstü tezin 1686'sı devlet üniversitelerinde 29 tanesi ise vakıf üniversitelerinde çalışılmıştır. 1992-2020 yılları arasındaki lisansüstü tezlerin incelendiği çalışmada 47 farklı üniversitede tez çalışması yapıldığı tespit edilmiştir. Devlet üniversiteleri ile vakıf üniversiteleri arasında lisansüstü çalışmalarda bu denli fark olmasının sebebi ise Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı bulunan üniversite sayısının devlet üniversitelerinde çok daha fazla olması olarak saptanmıştır. Lisansüstü tezler incelendiğinde ilk sıralarda köklü üniversitelerin yer aldığı belirlenmiştir. Bu üniversitelerin akademik kadrolarının sayıca geniş ve daha nitelikli olması, yeni kurulan üniversitelerle iletişimlerinin kuvvetli olmasının bunda etkili olduğu düşünülmektedir. En çok lisansüstü çalışma Gazi Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesinde yapılmıştır. İlk beş sırada yer alan üniversitelerde yapılan toplam lisansüstü tez sayısı genel toplamın %35,70'idir. Diğer çalışmalarla kıyaslandığında ilk beş sırada yer alan üniversitelerde bir değişiklik olmadığı belirlenmiştir. Ancak oransal olarak bakıldığında bir düşüş yaşandığı saptanmıştır. Bunun sebebinin ise yeni açılan üniversitelerde de lisansüstü eğitim verilmeye başlanmasının olduğu düşünülmektedir.

Çalışmada incelenen 1715 tezin sayfa sayıları bakımından incelendiğinde en fazla tezin 909 lisansüstü çalışma ile 101-200 sayfa aralığında yapıldığı belirlenmiştir. İncelenen 1715 tezin yarısından fazlasının bu sayfa aralığında yazıldığı saptanmıştır. Ardından en fazla tez çalışması ise 201-300 sayfa aralığında 380 tane tez ile yapıldığı belirlenmiştir.

Çalışmada incelenen tezlerin %56,67'sinin Eğitim Bilimleri Enstitülerinde, %42,27'sinin Sosyal Bilimler Enstitülerinde çalışıldığı saptanmıştır. Yüksek lisans

tezlerinin %52,65'i doktora tezlerinin %80,81'i ve Eğitim Bilimleri Enstitülerinde çalışılırken Sosyal Bilimler Enstitülerinin oranı yüksek lisans tezlerinde %46,73, doktora tezlerinde ise %15,51 olarak saptanmıştır. Eğitim Bilimleri Enstitülerinin doktora tezlerindeki oranının Sosyal Bilimler Enstitülerine göre daha fazla olduğu belirlenmiştir. Alan yazındaki araştırma bulguları ile çalışmalar kıyaslandığında çalışmaların birbiriyle örtüştüğü saptanmıştır. Eğitim fakültelerinde Türkçe eğitimi bölümlerinin açılmasıyla birlikte Eğitim Bilimleri Enstitülerinde yapılan lisansüstü tez sayılarında her yıl giderek bir artış yaşandığı ancak bununla beraber Sosyal Bilimler Enstitülerinde yapılan tez sayılarında bir düşüş yaşandığı tespit edilmiştir. 2018 yılında alınan bir kararla enstitülerin tek çatı altında birleştirilmesiyle oluşturulan Lisansüstü Eğitim Enstitülerinde yapılan tez sayılarının henüz çok az olduğu ancak zamanla daha da artacağı ulaşılan bir sonuçtur.

Çalışmada tezlere danışmanlık yapan akademisyenlerin unvanları incelendiğinde en çok danışmanlığın yardımcı doçent doktor/doktor öğretim üyesi unvanında olan akademisyenler tarafından yapıldığı belirlenmiştir. Toplam danışman sayıları içinde oranlandığında yardımcı doçent doktor/doktor öğretim üyesi unvanlı danışmanların oranının %45,70 olduğu saptanmıştır. Yüksek lisans tez danışmanları incelendiğinde doktor öğretim üyesi/yardımcı doçent doktor unvanına sahip akademisyenlerin yüksek lisans tez danışmanlığı yapanların %40,30 gibi büyük bir orana sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu oran içinde de erkek doktor öğretim üyesi/yardımcı doçent doktor unvanına sahip akademisyenlerin oranının %29,30 oranında olduğu ve genel içinde fazlaca bir sayıya sahip oldukları saptanmıştır. Doktora tez danışmanlığı yapan akademisyenler unvanlarına göre incelendiğinde ise profesör doktor unvanına sahip öğretim üyelerinin oranının %54,75 gibi yüksek bir oranla yarıdan fazla olduğu belirtilmiştir. Doçent doktor unvanına sahip olan öğretim üyeleri ise yüksek lisans tez danışmanlıklarında da doktora tez danışmanlıklarında da ikinci sırada yer almaktadırlar. Çalışmada elde edilen verilerden hareketle doktora danışmanlıklarında daha çok profesör doktor unvanlı öğretim üyeleri tercih edilmiştir. Yüksek lisans tez danışmanlıklarında ise doktor öğretim üyesi/yardımcı doçent doktor unvanına sahip öğretim üyelerinin fazla olduğu belirlenmiştir. Bu durumun nedeni olarak yüksek lisans öğrencisi mezun etmeden doktora öğrencisi danışmanlığı yapılamaması gösterilebilir.

Lisansüstü tezlere danışmanlık yapan akademisyenler incelendiğinde 1715 lisansüstü teze 375 farklı öğretim üyesinin tez danışmanlığı yaptığı tespit edilmiştir. En

fazla lisansüstü teze danışmanlık yapan 30 tez ile Abdurrahman Güzel'dir. Onun ardından Aziz Kılınç, Latif Beyreli, Nevin Akkaya, Mustafa Volkan Coşkun, Mustafa Sinan Kaçalın, Murat Özbay, Mehmet Hilmi Uçan, Halit Karatay, Fahri Temizyürek gibi akademisyenler ön sıralarda yer almaktadır. Tez danışmanlığı yapan akademisyenlerin YÖK Akademik'te geçen anahtar kelimeleri incelendiğinde ise ilk sırada Türkçe Eğitimi yer almaktadır. Türk dili, yeni Türk edebiyatı, klasik Türk edebiyatı, Çağdaş Türk Lehçeleri ve edebiyatları, Türk halk bilimi, eğitim bilimleri ve temel eğitim gibi bilim alanlarının azımsanmayacak oranda olduğu saptanmıştır. Ayrıca “emekli” ve “ayrılan” olarak belirtilmiş bölümlerde de sayıca çok fazla akademisyen olduğu tespit edilmiştir. Değişik uzmanlık alanlarındaki öğretim üyelerinin Türkçe eğitimi alanında üretilen tezlere danışmanlık yapmış olmaları, ilgili alanın disiplinler arası olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak Türkçe eğitimi bilim alanında bulunan tez danışmanı öğretim üyelerinin tezin alan ile ilgili tespitleri ve analizleri açısından daha fazla etki edeceği ve katkı vereceği göz ardı edilemez.

Tez yazarları cinsiyetlerine göre incelendiğinde 1715 tez yazarının 886'sının kadınlardan, 826'sının ise erkeklerden oluştuğu saptanmıştır. Özellikle 2008 yılına kadar tez yazarlarında erkek egemenliği görülürken 2008'den sonra kadın yazarların her yıl artmaya başladığı tespit edilmiştir. Bu durum üzerinde yeni üniversiteler ile birlikte fazlalaşan bölümler ve enstitülerin etkili olduğu düşünülmektedir. Diğer yandan son yıllarda farklı üniversitelerin Türkçe Öğretmenliği Lisans Programlarına yerleşen öğrencilerin cinsiyet dağılımlarına bakıldığında YÖK ATLAS verilerine göre kız öğrencilerin çoğunlukta olduğu göz önünde bulundurulduğunda ilgili durum daha anlaşılır hâle gelmektedir.

1992-2020 yılları arasında üretilen Türkçe eğitimi alanındaki lisansüstü tezler ana bilim dallarına göre incelendiğinde dört farklı ana bilim dalının ortaya çıktığı gözlenmektedir. Bunlar; Türkçe Ana Bilim Dalı, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Türkçe Öğretmenliği Ana Bilim Dalı ve Türkçenin Eğitimi Öğretimi Ana Bilim Dalı. Bu ana bilim dalları içerisinde en çok lisansüstü çalışma yapılan Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalında 1636 çalışmanın yapıldığı tespit edilmiştir. Diğer ana bilim dallarında yapılan çalışma sayısının ise toplamın ancak yüzde beşi kadar olduğu belirlenmiştir. 1997 yılından itibaren alanın adının Türkçe Eğitimi olması ve o tarihten sonra kurulan üniversitelerde ve enstitülerde açılan bölüm ve programların adının hep aynı olmasının sonucun böyle çıkmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Lisansüstü tezler kullanılan anahtar kelimelerine göre incelendiğinde 2305 farklı anahtar kelimenin kullanıldığı tespit edilmiştir. En çok kullanılan anahtar kelimeler incelendiğinde Türkçe Eğitimi/Öğretimi 344 kez kullanılmıştır. Yabancılar Türkçe Öğretimi, Ders Kitabı, Değer/Değerler/Değerler Eğitimi, Çocuk Edebiyatı, Yazma/Yazma Eğitimi/Yazma Becerisi, Okuma, Dil, Eğitim, Yazılı Anlatım başlıca kullanılan anahtar kelimeler olarak saptanmıştır. Anahtar kelimelerin bilgi yığınları içerisinde araştırmacıya kolaylık sağladığı düşünüldüğünde araştırmayı en iyi tanımlayan kelimelerin anahtar kelime seçilmesinin daha doğru olduğu düşünülmektedir.

Lisansüstü tezler ele aldıkları konular bakımından incelendiğinde en çok çalışılan konu alanının Çocuk Edebiyatı olduğu belirlenmiştir. Yabancılar Türkçe Öğretimi, Yazma Eğitimi, Anlatı Eğitimi, Öğretim Teknikleri, Türkçe Ders Kitabı, Okuma Eğitimi, Dil Bilgisi, Sözcük bilgisi konu alanları da en fazla çalışma yapılan konu alanları arasındadır. Çalışılan konularda araştırmacıların kaynaklara kolay erişebilme, uygulama yapacakları kontrol ve deney gruplarına ulaşabilme gibi unsurları göz önünde bulundurdıkları düşünülmektedir. Dinleme ve konuşma becerilerinin eğitimi, ölçme ve değerlendirilmesi ve hangi yöntemlerle öğrenciye kazandırılacağı hususunda daha fazla çalışmaya yer verilmesi gerekmektedir. Böylelikle dört temel dil becerisinin birbirini tamamlayarak eğitim ortamlarında beraber kullanılmasıyla öğrencide dil gelişimi sağlanacaktır. Dinleme ve konuşma alanında çok az çalışma yapılmış olmasının ise uygulama safhasının diğer konulara göre zor olmasının araştırmacıların bu alanlarda çalışma yapmamasına neden olduğu gözlemlenmiştir.

Türkçe eğitimi alanında 1992-2020 yılları arasında yapılan lisansüstü tezler araştırma tasarımlarına göre incelendiğinde tezlerin %56,62'sinde nitel araştırma deseninin tercih edildiği görülmüştür. Nicel araştırma desenli çalışmaların oranı %30,50, karma desenli çalışmaların oranı ise %12,88 olarak tespit edilmiştir. Türkçe eğitimi alanında yapılan her iki lisansüstü çalışmadan birinin nitel araştırma deseninde gerçekleştirildiği saptanmıştır. Alanda ilk yıllarda nicel araştırma yaklaşımı benimsenmiş olsa da özellikle 2010 yılından itibaren deneysel araştırmalar hız kazanmıştır. 2010 yılına kadar yapılan çalışmalarda nitel tezlerde araştırmacılar çalışmalarını tek yönlü tasarlarlarken bu tarihten sonra yapılan nitel tezlerde araştırmacıların tezlerini daha detaylı bir şekilde tasarlamaya başladıkları görülmüştür.

Lisansüstü tezler örneklem düzeylerine göre ele alındığında, en fazla çalışmanın doküman incelemesi/kaynak taraması (%48,04) şeklinde yapıldığı belirlenmiştir. Ardından örneklem olarak en fazla ortaokul öğrencilerinin belirlendiği (%28,01) saptanmıştır. Ortaokul öğrencilerini; yabancı öğrenciler, öğretmenler, lisans öğrencileri izlemiştir. Daha önce yapılan çalışmalarda da örneklem olarak ortaokul öğrencilerinin ön plana çıktığı belirlenmiştir (Özçakmak, Balcı, 2012; Şahin, Kana ve Varışoğlu, 2013). Çalışmamızda doküman ve ortaokul öğrencilerinin yanı sıra yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerle gerçekleştirilen tezler de dikkat çekmektedir. Son yıllarda çok fazla dış göç alınması ve üniversitelerin Türkçe öğretimi uygulama ve araştırma merkezlerinin (TÖMER) öğrenci sayılarının her yıl artış göstermesi bu durumun ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Yaşanan tüm bu durumlarla yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerle yapılan tezlerin arasında bir ilgi olduğu düşünülmektedir.

Bu çalışmada elde edilen bulgu ve sonuçların Türkçe eğitimi alanında çalışma yapacak olan yeni araştırmacılara bakış açısı kazandıracağı ve bir rehberlik edeceğine inanılmaktadır. Bu sonuçlardan hareketle ilgililere şu öneriler getirilebilir:

1. Tez türleri ile ilgili yapılan değerlendirmede Türkçe eğitimi ile alakalı tez sayılarının her geçen gün artmasına rağmen bu tezler içinde doktora tezlerinin sayılarının artarken tüm tezler içindeki oranının düştüğü saptanmıştır. Türkçe eğitimi alanına doktora tezlerinin alana katkısının çok fazla olacağı düşünüldüğünde doktora programlarının sayısının artırılarak bu sorunun önüne geçilmelidir.

2. Türkçe eğitimi alanında yapılan tezlerin Gazi, Atatürk, Çanakkale Onsekiz Mart, Dokuz Eylül ve Marmara Üniversiteleri gibi köklü üniversitelerde daha fazla olduğu saptanmıştır. Ancak bu üniversitelere nazaran yeni kurulan üniversitelerde bu sayının daha az olduğu gözlemlenmiştir. Bu nedenle lisansüstü eğitim veren üniversite sayısının artırılarak ve lisansüstü eğitim alabilen öğrenci sayısının çoğaltılması yerinde olacaktır.

3. Bu çalışmada üniversiteler kuruluş yıllarına göre üç kuşakta incelenmiştir. Lisansüstü tez çalışmalarının yarısından fazlasının birinci kuşak üniversitelerde tamamlandığı görülmüş; üçüncü kuşak üniversitelerde ise bu oranın genele oranla çok düşük kaldığı saptanmıştır. Bu durum göz önüne alındığında 2006 ve sonrasında kurulmuş üniversitelerde bu oranın yükseltilebilmesi için akademik kadroların fazlaştırılması ve bununla birlikte lisansüstü eğitim faaliyetlerinin artarak sürdürülmesi,

buradan hareketle gerekli çalışmaların yapılıp gerekli hassasiyetin gösterilmesi önemlidir.

4. Yüksek lisans tez danışmanlarında ilk sırayı doktor öğretim üyesi/yardımcı doçent doktor unvanlı akademisyenler almıştır. Doktora tez danışmanlıklarının %54,75 gibi çok büyük bir kısmını profesör doktor unvanlı akademisyenler yapmıştır. Danışmanları cinsiyetine göre incelediğimizde ise yüksek lisansta doktor öğretim üyesi/yardımcı doçent doktor unvanlı erkek akademisyenlerin sayısının daha fazla olduğu saptanmıştır. Doktorada ise profesör doktor unvanlı erkek akademisyenlerin sayısının daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Tez danışmanı akademisyenler teze ve araştırmacıya akademik bilgisiyle yol gösteren ve rehberlik eden kişilerdir. Tez danışmanlığında akademik unvan her ne kadar önemli olsa da akademisyenlerin çalışma alanlarına göre danışman ataması yapılması öğrenci-hoca iş birliğini ve çalışma verimliliğini artıracak bir etkidir, danışman atamaları bu durum göz önünde bulundurularak yapılmalıdır.

5. Danışman öğretim üyelerinin YÖK Akademik'te yer alan anahtar kelimelerine ve bilim alanlarına göre yapılan incelemede, öğretim üyelerinin en fazla Türkçe eğitimi akademik alanından olduğu belirlenmiştir. Ayrıca Türk dili, yeni Türk edebiyatı, klasik Türk edebiyatı, Türk halk bilimi ve Çağdaş Türk lehçeleri ve edebiyatları etiketli bilim insanlarının da Türkçe eğitimi tezlerine danışmanlık yaptığı tespit edilmiştir. Bu durum dikkate alındığında Türkçe eğitimi tez danışmanlıklarında anahtar kelimesi Türkçe eğitimi olan akademisyenlere öncelik tanınmalıdır.

6. Tezlerde Türkçe Eğitimi/Öğretimi, Yabancılar Türkçe Öğretimi, ders kitabı, değer/değerler/değerler eğitimi, çocuk edebiyatı, yazma/yazma eğitimi/yazma becerileri en çok kullanılan anahtar kelimelerdir. Buradan hareketle alanda çalışma yapacak araştırmacıların daha çok dinleme ve konuşma alanlarına yönelmeleri önerilmektedir.

7. Çalışılan konu alanları bakımından tezler analiz edildiğinde, en fazla çalışılan konu alanının çocuk edebiyatı olduğu saptanmıştır. Ayrıca yabancılar Türkçe öğretimi, yazma eğitimi, anlatı eğitimi en çok çalışılan konular olarak dikkat çekmektedir. Çocuk edebiyatı ile ilgili yazar-eser çalışmalarının fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu dikkatle araştırmacıların ortaokul öğrencilerine yönelik okuma uygulamaları temelli çalışmalar gerçekleştirmeleri alanın gelişimi için oldukça önem arz etmektedir.

8. Çalışmaların büyük bir çoğunluğunun nitel araştırma deseniyle yapılandırılmış olduğu belirlenmiştir. Araştırmacılara herhangi bir deseni kullanma

konusunda muhafazakâr davranmadan bilimsel sistematığe bağılı kalarak tasarımlar gerçekleştirilmeleri önerilmektedir. Ayrıca herhangi bir problemi çok yönlü olarak ele alan, irdeleyen, farklı paradigmalara nesnel bakış ortaya koyan çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

9. Çalışmamızda Türkçe eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezler betimsel özelliklerinin yanında konu alanı, örneklem düzeyi, tez yazarının cinsiyeti ve anahtar kelimeler bağlamında ayrıntılı bir şekilde analiz edilerek değerlendirilmiştir. İncelenen tez sayısı bakımından ilk olan çalışma ilerleyen yıllarda daha da kapsamlı hâle getirilerek tekrarlanabilir.

10. Lisansüstü tezlerin analiz edilmesiyle eğitim bilimlerinin diğer alanlarında farklı çalışmalar yapılarak alan yazına yeni bir bakış açısı getirilebilir.

11. Çalışmadan elde edilen veriler, lisansüstü eğitim alan öğrencilere Türkçe eğitimi alan yazınına ilişkin bir çerçeve sunmaktadır, bu bakışla çalışmanın bulguları gelecek çalışmalar için rehber niteliğindedir.

KAYNAKÇA

- Akaydın ,Ş. ve Çeçen, M. A.(2015). A content analysis on articles related to reading skills. *Education and Science*, 40(178), 183-198
- Akman, S. (2020). *Türkçe eğitiminde değerler eğitimi üzerine yapılmış akademik çalışmaların değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Aktaş Çam, B. (2016). Türkiye’de eleştirel okuma kapsamında gerçekleştirilen çalışmaların incelenmesi. *Akademik Araştırmalar Dergisi*, 67, 217-232
- Aldaraghme, H. (2020). Yabancılar Türkçe öğretiminde ana dili Arapça öğrencilere yönelik yapılan çalışmaların üzerinde bir inceleme. *International Journal of Teaching Turkish as a Foreign Language*, 3(1), 21-42.
- Arı, G., Yaşar, M.S. ve İstanbullu E. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarıyla ilgili yayımlanan makalelerin incelenmesi (2014-2018). *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 487-508
- Ateş H.(2020). Prof. Dr. Ali Göçer’in çalışmaları üzerine bir atıf analizi. *Researcher: Social Science Studies*, 8(2), 124-137.
- Ateş H. (2022), *Türkiye’de değerler eğitimi konusunda en çok atıf alan ilk 100 makale: bibliyometrik analiz çalışması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tokat.
- Ayas, A. (2013). Eğitimle ilgili temel kavramlar. Özmen, H. ve Ekiz, D. (Ed.). *Eğitim bilimine giriş* içinde (s. 2-12). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aydeniz, S. ve Haydaroğlu, M. (2021). Dört temel dil becerisi alanında yapılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6(1), 200-216.
- Aydın, B. (2020). Türkiye’de eleştirel okuma konusunda yapılmış lisansüstü tezlerin incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (18), 76-87.

- Ayrancı Bağcı, B. (2019). Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretiminde kültür aktarımı alanında yapılan lisansüstü tezlerin analizi ve değerlendirilmesi. *Söylem Filoloji Dergisi*, 4(2), 446-454.
- Aytaş, G. (2005). Okuma eğitimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(4), 461-469.
- Aytaş, G. ve Çeçen, M. A.(2008). Metne dayalı dilbilgisi öğretiminin sekizinci sınıf öğrencilerinin dilbilgisi başarısına etkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 133–149.
- Bakioğlu, A ve Gürdal, A. (2001). Lisansüstü tezlerde danışman ve öğrencilerin rol algıları: Yönetim için göstergeler. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (21).
- Balcı, A. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma-yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Balcı, A. (2013). Doktora programı: Türk üniversiteleri doktora programları için bazı öneriler. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 1-20.
- Balta, E. E. (2019). Çocuk edebiyatı üzerine yapılmış lisansüstü çalışmaların içerik analizi (2011-2018 yılları). *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 10(17), 464-489.
- Batur, Z. ve Akdeniz, T. (2020). Değerler eğitimiyle ilgili yapılan tezler üzerine bir inceleme: Türkçe eğitimi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 1-11.
- Biçer, N. (2017). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında yayınlanan makaleler üzerine bir analiz çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (27), 236-247.
- Boyacı, S. ve Demirkol, S. (2018). Türkçe eğitimi alanında yapılan doktora tezlerinin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(2), 512-531.
- Bölükbaş Kaya, F., Golynskaia, A. ve Dereli, K. (2019). Türkçe eğitimi üzerine yabancı öğrencilerle yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(2), 1052-1067.
- Börekçi, M. (2009). *Türkiye Türkçesinde yapı ve işlev bakımından sözcükler*. Erzurum: Eser Ofset Matbaacılık.
- Büyükkız, K. (2014). Yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanan lisansüstü tezler üzerine bir inceleme. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11(25), 203-213.

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, E. Ö., Karadeniz Ş. ve Demirel F. (2014). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Ceran, D. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarının yazma eğitimi dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 8(1).
- Ceran, D., Aydın, M. ve Onarıcıoğlu, A. S. (2018). Okuma eğitimi üzerine yapılan tezlerde eğilimler: Bir içerik analizi çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 2377-2392.
- Christensen, L. B., Johnson, B., ve Turner, L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri: Desen ve analiz*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Cin Şeker, Z. (2020). Dinleme ve konuşma becerilerine yönelik lisansüstü tezlerin anahtar kelimeleri üzerine bir inceleme: Betimsel analiz. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (19), 128-140.
- Coşkun, E., Özçakmak, H. ve Balcı, A. (2012). Türkçe eğitiminde eğilimler: 1981-2010 yılları arasında yapılan tezler üzerine bir meta-analiz çalışması. E. Yılmaz vd. (Ed.), *Türkçenin Eğitimi Öğretimi Üzerine Çalışmalar* içinde. (204-212). Ankara: Pegem Akademi.
- Coşkun, İ., DüNDAR, Ş., ve Parlak, C. (2014). Türkiye’de özel eğitim alanında yapılmış lisansüstü tezlerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi (2008-2013). *Ege Eğitim Dergisi*, 15(2), 375-396.
- Çakıcı, A. C. (2006). Turizm alanında lisansüstü tez hazırlayan öğrencilerin danışman öğretim üyelerini ve danışman öğretim üyelerinin de öğrencileri değerlendirmesi çalışması. *Bilgi Dünyası*, 10(1), 1-22.
- Çelebi, C., Ergül, E., Usta, B., ve Mutlu, M. (2019). Türkiye’de yabancılara Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış lisansüstü tezler üzerine bir meta-analiz çalışması. *Temel Eğitim Dergisi*, 1(3), 39-52.
- Çelebi, M. D. (2006). Türkiye’de ana dili eğitimi ve yabancı dil öğretimi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(21), 285-307.
- Çeliker Deniz, H. ve Uçar, C. (2015). Fen eğitimi araştırmacılarına bir rehber: 2001-2013 yılları arasında yazılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(54), 81-94

- Çiçek, A. M. (2019). *Türkiye’de ilk okuma yazma alanında hazırlanan lisansüstü tezlerin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çifçi, M. (2006). Eleştirel okuma. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 54(2006/1), 55-80.
- Çifci, S ve Teke, S. (2019). Türkçe dil bilgisi öğretimi üzerine yapılmış makale çalışmalarının yıllara göre incelenmesi. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 29-58
- Çifci, M. ve Ünlü, S. (2020). Türkiye’de çevrimiçi okuma üzerine yapılan çalışmaların analizi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(4), 1368-1385.
- Değirmenci Gündoğmuş, H. (2018). Okuduğunu anlama ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 13(2).
- Demir, C. (2016). Türkçe eğitim öğretim programları ve kişisel söz varlığı. *Millî Eğitim*, (210), 141–161.
- Demir, C. (2018). Okullarımızda yazım eğitimi ve sorunları üzerine. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(3), 121-135.
- Demir, M.İ. (2021). *Türkçe eğitimi lisansüstü tezlerine yönelik bir araştırma: tez jürileri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Tokat.
- Demir, C. ve Yapıcı, M. (2007). Ana dili olarak Türkçenin öğretimi ve sorunları. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(2), 187–203.
- Demir, C. (2018). Okullarımızda yazım eğitimi ve sorunları üzerine. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(3), 121-135.
- Demircan, U. & Aydın, İ. S. (2020). Okuduğunu anlama becerisini etkileyen faktörler üzerine bir alanyazın incelemesi. *Turkish Studies-Education*, 15(6), 4057-4090. <https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.43300>
- Direkci, B., Akbulut, S. ve Şimşek, B. (2020). Türkçe eğitimi alanında yapılan değerler eğitimi tezlerinin incelenmesi. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 12(2), 117-140.

- Doğan, Y. ve Özçakmak, H. (2014). Dinleme becerisinin eğitimi üzerine yapılan lisansüstü tezlerin değerlendirilmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 2(2), 90-99.
- Dönmez, B. ve Gündoğdu, K. (2016). 2000-2016 Yılları arasında Türkçe öğretim programları alanında yayımlanan makale ve tezlerin analizi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(4), 2109-2125.
- Epçapan, C. (2013). Temel dil becerisi olarak dinleme ve dinleme eğitimi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 331-352.
- Erdem, D. M., Gün, M., Şengül, M. ve Özkan, E. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yazılmış bilimsel makalelerde geçen anahtar sözcüklere ilişkin bir içerik analizi. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(1), 213-237.
- Eyüp, B. (2020). Türkçe öğretmenleri ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin eğilimleri: bir içerik analizi (2000-2019). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 536-558.
- Girmen, P., Kaya, M. F. ve Bayrak, E. (2010, Mayıs). *Türkçe eğitimi alanında yaşanan sorunların lisansüstü tezlere dayalı olarak belirlenmesi*. 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda sunuldu. Elazığ.
- Göçer, A. ve Moğul, S. (2011). Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ile ilgili çalışmalara genel bir bakış. *Turkish Studies*, 6(3), 797-810.
- Göçer, A. ve Arslan, S. (2018). Türkiye’de dil bilgisi öğretimi üzerine hazırlanan lisansüstü tezler hakkında bir meta-analiz çalışması. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(1), 107-122.
- Göçer, A. ve Bıyık, T. (2022). Dinleme becerisi ile ilgili yapılan çalışmaların genel görünümü üzerine bir inceleme. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 98-123.
- Gökçen, D. ve Arslan, M. (2019). Türkçe eğitimi araştırmalarına genel bir bakış: Bibliyometri çalışması. *Journal of Research in Turkic Languages*, 1(1), 39-56.
- Güçlü, N. ve Yılmaz, G. (2019). Türkiye ve bazı Avrupa ülkelerinin doktora programlarının değerlendirilmesi. *Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi*, 1(6), 71-89.

- Günay, D. ve Günay, A. (2011). 1933'ten günümüze Türk yükseköğretiminde niceliksel gelişmeler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1, 1-22.
- Gündoğmuş Değirmenci, H.(2018). Okuduğunu anlama ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Turkish Studies*, 13(3), 899-910
- Güneş, F. (2014). Konuşma öğretimi yaklaşım ve modelleri. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 1-27.
- Gürel, E. ve Tat, M. (2012). Bir iletişim edimi olarak dinleme ve Türkçede bulunan dinleme temalı atasözleri ile deyimler üzerine bir içerik analizi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(23), 276-297.
- Güzel, A. (2003). Eğitim fakültelerinde Türkçe öğretmenliği bölümünün kuruluşu ve hedefleri. *Türklük Bilimi ve Araştırmaları*, 7-17.
- Işıksoluğu, M. (1994). Tezler ve danışmanlık. *Eğitim ve Bilim*, (18), 76-87.
- Creswell, J. W.(2016). *Araştırma deseni nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları*. (Çev. Ed. Demir, S. B.) Eğiten Kitap Yayıncılık, Ankara, 2016.
- Kalenderoğlu, İ. ve Uysal Kanık, P. (2020). *Türkçe eğitimine adanmış bir ömür: Dr. Asiye Duman'a armağan*. Ankara: Pegem Akademi
- Kan, M. O.(2017), Türkiye'de akademik yazma alanında yapılan lisansüstü tezler. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 1037-1048.
- Kapucu, M., Aypay, S. ve Apaydın, A. (2014). Lisansüstü eğitim alan öğrencilerin akademik danışmanlık hakkındaki görüşleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 4(1), 28-35.
- Kara, Ö. T. (2014). Türkçe eğitiminde drama yönteminin kullanılması üzerine bir kaynakça denemesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 3, 177-199
- Karadağ, R. (2014). Okuma ilgisi, tutumları ve alışkanlığı konusunda yapılmış çalışmaların lisansüstü tezlere dayalı analizi: YÖK ve Proquest veri tabanları örnekleme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 1-17.
- Karagöz, B. ve Şeref, İ. (2019). Okuma alanındaki araştırmaların bibliyometrik özellikler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(3), 781-799

- Karagöz, B. ve Koç Ardıç, İ. (2019). Ana Dili Eğitimi Dergisi'nde yayımlanan makalelerin bibliyometrik analizi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 419-435
- Karagöz, B. ve Şeref, İ. (2019). Değerler Eğitimi Dergisi'nin bibliyometrik profili (2009-2018). *Değerler Eğitimi Dergisi*, 17(37), 219-246
- Karagöz, B. ve Şeref, İ. (2020) Yazma becerisiyle ilgili makaleler üzerine bir inceleme: Web of Science veri tabanında eğilimler. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(1), 67-86.
- Karagöz, B. ve Şeref, İ. (2021). Türkçe eğitimi doktora tezlerine bütünsel bir yaklaşım (1995-2020) . *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (46) , 43-68.
- Karagöz, B ve Şeref, İ. (2021). Intellectual structure of mobile learning field:Bibliometric evidence from Turkey (2006-2020). *Center for Open Access in Science*, 5(2), 413-418
- Karaman, S. ve Bakırcı, F. (2010). Türkiye'de lisansüstü eğitim: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 94-114.
- Kardaş, M. N. ve Cemal, S. (2017). Değerler eğitimi ve Türkçe öğretiminde değer eğitimi üzerine yapılan araştırmalara ilişkin kaynakça denemesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(16),383-412.
- Kardaş, M. N., Çetinkaya, V. ve Kaya, M. (2018). 2005-2017 Yılları arasında dinleme eğitimi üzerine yapılmış akademik çalışmaların eğilimleri üzerine bir araştırma. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 21-32.
- Kaya, B. (2013). Yaratıcı yazma becerisinin geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmalardan bir derleme. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 89-101.
- Kayadibi, N. (2022). Dinleme konusunda yapılan eğitim araştırmalarının bibliyometrik analizi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 26(2), 507-522.
- Kuradayıoğlu, M. ve Kana, F. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarının dinleme becerisi ve dinleme eğitimi özyeterlik algıları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 245-258.

- Küçüköğlu, A. ve Ozan C. (2013). Sınıf öğretmenliği alanındaki lisansüstü tezlere yönelik bir içerik analizi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(12), 27-47.
- Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği (2016). Resmî Gazete (20.04.2016). Sayı: 29690.
- Maden, S. (2021). Türkçe ders kitapları ile ilgili lisansüstü tezlerin eğilimleri: Bir içerik analizi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6(1), 30-45
- MEB. (2019). *İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı (1-8. Sınıflar)*. Ankara: MEB Basımevi.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (2nd. Ed.). USA: SAGE Publication
- Mutlu, H. H. (2018). Ana Dili Eğitimi Dergisi'nde yayınlanan araştırmaların eğilimleri: İçerik analizi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(4), 1196-1209
- Özbay, M. (2005). Ana dili eğitiminde konuşma becerisini geliştirme teknikleri. *Journal of Qafqaz University*, 16, 177-184.
- Özbay, M. ve Çetin, D. (2011). Dinleme becerisinin geliştirilmesinde prozodik farkındalığın önemi. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26, 155-175.
- Özbay, M. ve Melanlıoğlu, D. (2008) Türkçe eğitiminde kelime hazinesinin önemi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 30-45.
- Özçakmak, H. (2017). Türkçe eğitimi lisansüstü araştırmalarında yeni yönelimler (2011-2015). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(3), 1607-1618.
- Özen, F. ve Arslan Hendekçi, E. (2016). Türkiye'de eğitim denetimi alanında 2005-2015 yılları arasında yayımlanan makale ve tezlerin betimsel analizi. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 6(11) , 619-650.
- Özden, M ve Ergin, B. (2013). Lisansüstü öğrencilerinin bilimsel araştırmalarda uygulanan etik kurallara yönelik düşüncelerinin belirlenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(22), 155-169.
- Özdemir, S. (2018). Okumaya ilişkin lisansüstü araştırmaların eğilimleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(4), 1161-1178

- Samsa, F. (2020). *Türkiye’de yaratıcı drama ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin eğilimleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rize.
- Sarıkaya, B ve Söylemez, Y. (2016, Ekim). *Türkçe eğitimi alanındaki konuşma becerisiyle ilgili yapılan lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesi*. II. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi’nde sunuldu, Ağrı.
- Seçkin, M., Aypay, A. ve Apaydın, Ç. (2014). Lisansüstü eğitim alan öğrencilerin akademik danışmanlık hakkındaki görüşleri. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 4(1), 28-35.
- Sevencan, A (2019). *Türkiye’de matematik eğitimi alanında yapılmış lisansüstü tezlerin incelemesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Sevim, O (2020). Çocuk edebiyatıyla ilgili lisansüstü çalışmalardaki eğilimler: Bir içerik analizi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 5(1), 124-144
- Sevim, O ve Erem, N. (2012). Türkçe eğitimi alanındaki yüksek lisans tezlerinin başlıklarına ve özetlerine eleştirel bir bakış. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 1(3), 174-186.
- Sevim, O. ve İşcan, A. (2012). Türkçenin eğitimi ve öğretimi alanında yapılan yüksek lisans tezlerinde geçen anahtar kelimelere dönük bir içerik analizi. *Turkish Studies*, 1863-1873.
- Sevinç, B. (2001). Türkiye’de lisansüstü eğitim uygulamaları, sorunlar ve öneriler. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 34(1), 125-137.
- Sezgin, F., Kılınç Ç. A. ve Kavgacı H. (2012). Yüksek lisans öğrencilerinin iyi bir tez danışmanından beklentilerine ilişkin nitel bir çalışma. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(3), 129-148.
- Soyuçok, M. (2022). Dinleme becerisi üzerine hazırlanan lisansüstü tez çalışmalarının bibliyometrik analizi. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 8(1), 66-80.

- Şahin, E.Y., Kana, F. ve Varışoğlu, B. (2013). Türkçe eğitimi bölümlerinde yapılan lisansüstü tezlerin araştırma eğilimleri. *International Journal of Human Sciences*, 10(2), 356-378.
- Şahin, A., Başbayrak, M. ve Çiftçi, B. (2020). Teknoloji destekli Türkçe eğitimi tezlerinin eğilimleri. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(2), 98-114.
- Şeref, İ. (2019). Türkçe öğretiminde şiir üzerine yapılan lisansüstü tezlerin değerlendirmesi. *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 0(20), 335-350.
- Şeref, İ. ve Karagöz, B. (2020a). Citation analysis of graduate theses on teaching of Turkish as a foreign language (1988-2019). *Çukurova University Faculty of Education Journal*, 49(2), 1145-1183.
- Şeref, İ. ve Karagöz, B. (2019). Okuma alanındaki araştırmaların bibliyometrik özellikler açısından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(3), 781-799.
- Şeref, İ. ve Karagöz, B. (2019). Türkçe eğitimi akademik alanına ilişkin bir değerlendirme: Web of Science veri tabanına dayalı bibliyometrik inceleme. *Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 213-231.
- Tağa, T. ve Ünlü, S. (2013). Yazma eğitiminde karşılaşılan sorunlar üzerine bir inceleme. *Electronic Turkish Studies*, 8(8), 1285-1289.
- Tanju Aslışen, E. H. ve Hakkoymaz, S. (2020). Erken okuryazarlık alanında gerçekleştirilmiş lisansüstü tez çalışmalarının incelenmesi: Bir içerik analizi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(4), 1483-1498.
- Temizkan, M. (2011). Türkçe öğretmeni adaylarının temel dil becerilerinden okuma ile ilgili kavramları öğrenme düzeyleri ve kavram yanılgıları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 29-47.
- Temizyürek, F. ve Birinci, F. G. (2016). Yabancı dil öğretiminde otantik materyal kullanımı. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 54-62.
- Tereci, A., ve Bindak, R. (2019). 2010-2017 yılları arasında Türkiye’de matematik eğitimi alanında yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 40-55.
- Tok, M. ve Potur, Ö. (2015) Yazma eğitimi alanında yapılan akademik çalışmaların eğilimleri (2010-2014 Yılları). *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(4), 1-25.

- Topçu, F. K. (2021). Türkçe eğitimi alanında yapılmış dijital öğrenme tezlerinin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 9(4), 1338-1359.
- Turan, L., Sevim, O. ve Tunagür, M. (2018). Türkçe eğitimi alanında hazırlanan doktora tez özetlerine yönelik bir içerik analizi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, (11), 29-44.
- Tuzcu, G. (2003). Lisansüstü öğretim için yurtdışına öğrenci göndermenin planlanması, *Millî Eğitim Dergisi*, 155-165.
- Türkben, T. (2018). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında yapılan lisansüstü çalışmaların değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2464-2479.
- Ungan, S. (2008). Yazma becerisinin geliştirilmesi ve önemi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 261-271.
- Ustabulut, M.Y. (2021). Türkçe öğretiminde yansıtıcı düşünme uygulamalarına ilişkin araştırmaların eğilimleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 10(3), 1089-1104.
- Türk Dil Kurumu (2021). Güncel Türkçe Sözlük <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alınmıştır. Yükseköğretim tanımı. Erişim Tarihi: 13 Eylül 2022.
- Türk Dil Kurumu (2021). Güncel Türkçe Sözlük <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alınmıştır. Tez Tanımı. Erişim Tarihi: 13 Eylül 2022.
- Ünal, F. T. ve Özer, F. (2014). Türkçe öğretiminde dinleme becerisi ile ilgili kaynakça çalışması. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 203-218.
- Ünal Topçuoğlu F. ve Özer, D. (2016). Konuşma becerisi ile ilgili kaynakça çalışması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(47), 670-686
- Varışoğlu B., Şahin A. ve Göktaş Y. (2013) Türkçe eğitimi araştırmalarında eğilimler. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 13(3), 1767-1781.
- Veyis, F. (2020). Türk dili ve edebiyatı eğitimi alanında lisansüstü araştırmalar üzerine bir inceleme. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 67, 683-702.
- Yaşar, Ş. ve Papatğa, E. (2015). İlkokul matematik derslerine yönelik yapılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2), 113-124.

Yılmaz, D ve Kaya, S. (2020). İlk okuma yazma Türkçe öğretimi ile ilgili tezlerin incelenmesi. *Turkish Studies-Education*, 15(1), 443-456

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) (2016). Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği, <https://www.mevzuat.gov.tr/> adresinden alınmıştır.

Yükseköğretim Kanunu YÖK (1981). T. C. Resmî Gazete. Yayın Tarihi: 06.11.1981 Sayısı: 17506. Numarası: 2547.

EKLER

Ek 1. Lisansüstü Tez İnceleme Formu

Tez Türü	YL () DR ()
Yayın Yılı	
Üniversite	Devlet () Vakıf () Üniversite Adı:
Sayfa Sayısı	
Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü ()
	Eğitim Bilimleri Enstitüsü ()
	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü ()
	Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü ()
Danışman unvanı	Yrd. Doç. Dr./Dr. Öğr. Üyesi ()
	Doç. Dr. ()
	Prof. Dr. ()
Danışman	
Danışman YÖK AKADEMİK Anahtar Kelimesi	
Tez Yazarının Cinsiyeti	Erkek () Kadın ()
Ana Bilim Dalı	Türkçe ()
	Türkçe Eğitimi ()
	Türkçenin Eğitimi Öğretimi ()
	Türkçe Öğretmenliği ()
Anahtar Kelimeler	
Konu Alanı	Okuma Eğitimi ()
	Konuşma Eğitimi ()
	Yazma Eğitimi ()
	Dinleme Eğitimi ()
	Y.T.Ö ()
	Çocuk Edebiyatı ()
	Dil Bilgisi ()
	Öğretmen Yetiştirme ()
	Değerler Eğitimi ()
	İlk Okuma ve Yazma Öğretimi ()
	Türkçe Öğretim Programı ()
Dil Bilim ()	
Sözlük ()	
Söz Varlığı ()	
Öğretim Teknikleri ()	
Anlatı Eğitimi ()	
Ölçme Değerlendirme ()	
Türkçe Ders Kitabı ()	
Halk Bilimi ()	
Diğer ()	
Değişkenler	Bağımlı Değişken: Bağımsız Değişken:

Araştırma Tasarımı	Nicel () Nitel () Karma ()
Örneklem Düzeyi	Okul Öncesi ()
	İlkokul ()
	Ortaokul ()
	Lise ()
	Lisans ()
	Ön Lisans ()
	Lisansüstü ()
	Yabancı Öğrenciler ()
	Öğretmen ()
	Veli ()
İdareci ()	
Örneklem Türü	Doküman ()

